

TFRS 9 (2011 Versiyonu)

FİNANSAL ARAÇLAR

GÜNCELLEMELER ve YÜRÜRLÜK TARİHLERİ

- “TFRS 9 Finansal Araçlar” Standardı 31/12/2012 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için uygulanmak üzere ilk olarak 27/04/2010 tarih ve 27564 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
- Söz konusu Standart, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında meydana gelen değişikliklere paralellik sağlanması amacıyla,
 1. 20/03/2011 tarih ve 27880 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 211 sıra no’lu,
 2. 28/10/2011 tarih ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 216 sıra no’lu,
 3. 28/10/2011 tarih ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 217 sıra no’lu

Tebliğler aracılığıyla güncellenmiştir.

- İlk değişiklik esas itibarıyla 31/12/2012 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir.
- İkinci ve üçüncü değişiklikler TFRS 10 ve TFRS 11 tarafından yapılmış olup, bu değişiklikler 31/12/2012 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir.
- **Sözü edilen Standardın erken uygulanma imkânı bulunup, detaylarına Kurulumuzun resmi internet sitesinden (www.tmsk.org.tr) ve ilgili Resmi Gazeteden (rega.basbakanlik.gov.tr) ulaşılması mümkündür.**

Türkiye Finansal Raporlama Standardı 9

(IFRS 9)

Finansal Araçlar

Bölüm 1 Amaç

- 1.1 Bu TFRS'nin amacı, finansal tablo kullanıcılarına işletmenin gelecekteki nakit akışlarının tutarını, zamanını ve belirsizliğini değerlendirmelerinde, ihtiyaca uygun ve faydalı bilgiyi sunacak şekilde finansal varlıklara ve finansal borçlara ilişkin finansal raporlama ilkelerini belirlemektir.

Bölüm 2 Kapsam

- 2.1 Bu TFRS, "TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" Standardı kapsamındaki tüm kalemlere uygulanır.

Bölüm 3 Muhasebeleştirme ve Finansal Durum Tablosu Dışı Bırakma

3.1 İlk Muhasebeleştirme

- 3.1.1 Bir finansal varlık veya finansal borç, finansal durum tablosunda sadece finansal aracın sözleşmeye bağlı hükümlerine taraf olunması halinde muhasebeleştirilir (bakınız: B3.1.1 ve B3.1.2 Paragrafları). Bir finansal varlık ilk muhasebeleştirmede 4.1.1 – 4.1.5 Paragraflarına göre sınıflandırılır ve 5.1.1 ile 5.1.2 Paragrafları uyarınca ölçülür. Bir finansal borç ilk muhasebeleştirmede 4.2.1 ve 4.2.2 Paragraflarına göre sınıflandırılır ve 5.1.1 Paragrafı uyarınca ölçülür.

Finansal varlıkların normal yoldan alımı veya satımı

- 3.1.2 Finansal varlıkların normal yoldan alımı veya satımı işlemleri, ticari işlem tarihi muhasebesi ya da teslim tarihi muhasebesinin kullanılabilir olduğu durumlarda, bu yöntemlerden herhangi biri kullanılarak muhasebeleştirilir ve finansal durum tablosu dışı bırakılır (bakınız: B3.1.3 – B3.1.6 Paragrafları).

3.2 Finansal varlıkların finansal durum tablosu dışı bırakılması

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28'i (2011 Versiyonu) Erken Uygulamayan İşletmeler TFRS 9'un (2011 Versiyonu) 3.2.1 Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

- 3.2.1 3.2.2 – 3.2.9, B3.1.1, B3.1.2 ve B3.2.1–B3.2.17 Paragrafları konsolide finansal tablolara konsolide düzeyde uygulanır. Bu nedenle, ilk olarak bağlı ortaklıkların tamamı "TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar" ve "TMS Yorum 12 Konsolidasyon – Özel Amaçlı İşletmeler" uyarınca konsolide edilir ve daha

sonra ortaya çıkan gruba 3.2.2 – 3.2.9, B3.1.1, B3.1.2 ve B3.2.1–B3.2.17 Paragrafları uygulanır.

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28’i (2011 Versiyonu) Erken Uygulayan İşletmeler TFRS 9’un (2011 Versiyonu) 3.2.1 Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

3.2.1 3.2.2 – 3.2.9, B3.1.1, B3.1.2 ve B3.2.1–B3.2.17 paragrafları konsolide finansal tablolara konsolide düzeyde uygulanır. Bu nedenle, ilk olarak bağlı ortaklıkların tamamı “TFRS 10 Konsolide Tablolar” uyarınca konsolide edilir ve daha sonra ortaya çıkan gruba bu paragraflar uygulanır.

3.2.2 Finansal durum tablosu dışı bırakmanın 3.2.3–3.2.9 Paragrafları uyarınca uygun olup olmadığı ve anılan hususun ne derece uygun olduğu değerlendirilmeden önce, söz konusu Paragrafların bir finansal varlığın bir bölümüne (ya da benzer finansal varlıklar grubunun bir bölümüne) ya da bir finansal varlığın (benzer finansal varlıklar grubunun) tamamına uygulanıp uygulanmaması hususu aşağıdaki şekilde belirlenir.

(a) 3.2.3–3.2.9 Paragrafları, finansal varlığın bir bölümüne (ya da benzer finansal varlıklar grubunun bir bölümüne) sadece ve sadece finansal durum tablosu bırakılması düşünülen bölümün aşağıdaki üç koşulu karşılması durumunda uygulanır.

(i) Söz konusu bölüm sadece bir finansal varlıktan (ya da benzer finansal varlıklar grubundan) kaynaklanan belirli bir biçimde tanımlanmış nakit akışlarını kapsar. Örneğin işletmenin, karşı tarafın bir borçlanma aracından kaynaklanan faize ilişkin nakit akışlarını elde etme hakkının bulunduğu ancak anaparaya ilişkin nakit akışlarını elde etme hakkının bulunmadığı bir vadeli faiz oranı takası (*interest rate strip*) işlemine girmesi durumunda, 3.2.3–3.2.9 Paragrafları faize ilişkin nakit akışlarına uygulanır.

(ii) Söz konusu bölüm, bir finansal varlıktan (ya da benzer finansal varlıklar grubundan) kaynaklanan nakit akışlarının sadece tam orantılı (eşit oranlı) payını kapsar. Örneğin, karşı tarafın bir borçlanma aracına ilişkin nakit akışlarının tamamının yüzde 90’ını elde etme hakkına sahip olduğu bir anlaşma yapıldığında, 3.2.3–3.2.9 Paragrafları söz konusu nakit akışlarının yüzde 90’ına uygulanır. Eğer karşı taraf birden fazla ise, devreden işletmenin tam

orantılı bir paya sahip olması kaydıyla, karşı taraflardan her birinin nakit akışlarının oransal bir payına sahip olması gerekmez.

(iii) Söz konusu bölüm, bir finansal varlıktan (ya da benzer finansal varlıklar grubundan) kaynaklanan belirli bir biçimde tanımlanmış nakit akışlarının sadece tam orantılı (eşit oranlı) payını kapsar. Örneğin, karşı tarafın bir finansal varlığa ilişkin nakit akışlarının tamamının yüzde 90'ını elde etme hakkına sahip olduğu bir anlaşma yapıldığında, 3.2.3–3.2.9 Paragrafları söz konusu nakit akışlarının yüzde 90'ına uygulanır. Eğer karşı taraf birden fazla ise, devreden işletmenin tam orantılı bir paya sahip olması kaydıyla, karşı taraflardan her birinin belirli bir biçimde tanımlanmış nakit akışlarının oransal bir payına sahip olması gerekmez.

(b) Diğer bütün durumlarda, 3.2.3–3.2.9 Paragrafları finansal varlığın tamamına (ya da benzer finansal varlıklar grubunun tamamına) uygulanır. Örneğin, (i) bir finansal varlıktan (ya da finansal varlıklar grubundan) kaynaklanan nakit alacakların ilk ya da son kısmının yüzde 90'ına ilişkin hakların devredildiği ya da (ii) bir alacaklar grubundan kaynaklanan nakit akışlarının yüzde 90'ına ilişkin hakların devredildiği ancak, alacakların anapara tutarının yüzde 8'ine kadar oluşabilecek her türlü kredi zararı açısından alıcının tazmin edilmesi amacıyla teminat sağlandığı durumlarda, 3.2.3–3.2.9 Paragrafları finansal varlığın (ya da benzer finansal varlıklar grubunun) tamamına uygulanır. 3.2.3–3.2.12 Paragraflarında yer alan “finansal varlık” terimi yukarıda (a) bendinde belirtildiği gibi finansal varlığın bir kısmını (ya da benzer finansal varlıklar grubunun bir kısmını) ya da aksi belirtilmedikçe finansal varlığın (ya da benzer finansal varlıklar grubunun) tamamını ifade eder.

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28’i (2011 Versiyonu) Erken Uygulayan İşletmeler TFRS 9’un (2011 Versiyonunun) 3.2.2 Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

B.3.2.2 3.2.4(b) paragrafında yer alan durum (işletmenin ilgili finansal varlığın nakit akışlarını elde etmeye yönelik sözleşmeden doğan hakları elinde bulundurmakla birlikte, ilgili nakit akışlarını bir veya birden fazla alıcıya ödemeye yönelik sözleşmeden doğan yükümlülüğü bulunduğu durumlar), örneğin işletmenin tröst olması ve sahibi olduğu finansal varlıkların intifa haklarını yatırımcılara ihraç etmesi ve söz konusu finansal varlıklarla ilgili hizmet sağlaması durumunda oluşur. Bu durumda, 3.2.5 ve 3.2.6 paragraflarındaki koşullar yerine getirildiği takdirde ilgili finansal varlıkların finansal durum tablosu dışı bırakılmaları uygundur.

- 3.2.3 Finansal varlık, sadece ve sadece;
- (a) Finansal varlıktan kaynaklanan nakit akışlarına ilişkin sözleşmeye bağlı hakların süresinin dolması ya da
 - (b) Finansal varlığın 3.2.4 ve 3.2.5 Paragraflarında düzenlenen şekilde devredilmesi ve devir işleminin 3.2.6 Paragrafı uyarınca finansal durum tablosu dışı bırakmaya ilişkin hükümleri karşılaması
- durumunda finansal durum tablosu dışı bırakılır.
- (Finansal varlıkların normal yoldan satılmasına ilişkin olarak 3.1.2 Paragrafına bakınız.)

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28’i (2011 Versiyonu) Erken Uygulayan İşletmeler TFRS 9’un (2011 Versiyonunun) 3.2.3 Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

B3.2.3 3.2.5 paragrafının uygulanmasında, işletme, örneğin finansal varlığı doğrudan tahsis eden bir işletme veya finansal varlığı devralan ve ilgili nakit akışlarını üçüncü şahıs yatırımcılara aktaran bir bağlı ortaklığı bulunan bir grup olabilir.

- 3.2.4 Finansal varlık, sadece ve sadece;
- (a) Finansal varlıktan kaynaklanan nakit akışlarının elde edilmesini sağlayan sözleşmeye bağlı hakların devredildiği ya da
 - (b) Finansal varlıktan kaynaklanan nakit akışlarının elde edilmesini sağlayan sözleşmeye bağlı hakların elde tutulduğu ancak 3.2.5 paragrafında yer alan koşulları karşılayan bir anlaşma ile nakit akışlarının bir ya da birden fazla alıcıya ödenmesi konusunda sözleşme bağlı bir yükümlülüğün bulunduğu

durumlarda devredilir.

3.2.5 Bir finansal varlığa (orijinal varlık) ilişkin nakit akışlarının elde edilmesini sağlayan sözleşmeye bağlı hakların elde tutulduğu ancak söz konusu nakit akışlarının bir ya da birden fazla işletmeye (nihai alıcılar) ödenmesi konusunda sözleşmeye bağlı bir yükümlülüğün üstlenildiği durumlarda, bu işlem sadece ve sadece aşağıdaki üç koşulun da karşılanması halinde bir finansal varlığın devredilmesi işlemi olarak değerlendirilir.

- (a) Orijinal varlıktan eş değerde tutarda tahsilat yapılmadıkça, nihai alıcılara ödeme yapma yükümlülüğü bulunmamaktadır. İşletmenin kullandığı ve piyasa oranları üzerinden tahakkuk ettirilmiş faizi ile birlikte tamamen tahsil etme hakkına sahip olduğu kısa vadeli avanslar bu koşulu ihlal etmez.

- (b) Devir sözleşmesinin hükümleri uyarınca, orijinal varlığın satılması ya da nakit akışlarını ödeme yükümlülüğünün güvencesi olarak söz konusu varlığın nihai alıcılara teminat olarak gösterildiği durumlar dışında rehin verilmesi yasaktır.
- (c) Nihai alıcılar adına tahsil edilen her türlü nakit akışlarının, önemli bir gecikme olmaksızın alıcılara havale edilmesi yükümlüğü bulunmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu nakit akışlarının, tahsil tarihi ile havale tarihi arasındaki kısa dönemde, nakit ve nakit benzerlerine yapılan yatırımlar dışındaki bir yatırımda kullanılması mümkün değildir ve bu tür yatırımlardan kazanılan faiz nihai alıcılara aktarılır.

3.2.6 Bir finansal varlık devredildiğinde (bakınız: 3.2.4 Paragrafı), söz konusu finansal varlığın mülkiyetinden kaynaklanan risk ve getirilerin ne ölçüde elde tutulmaya devam edildiği değerlendirilir. Bu durumda:

- (a) Finansal varlığın mülkiyetinden kaynaklanan risk ve getirilerin önemli ölçüde devredilmesi halinde, söz konusu finansal varlık finansal durum tablosu dışı bırakılır ve devir işleminde yaratılan ya da elde tutulan her türlü hak ve yükümlülük, varlık veya borç olarak ayrı ayrı muhasebeleştirilir.
- (b) Finansal varlığın mülkiyetinden kaynaklanan risk ve getirilerin önemli ölçüde elde tutulması halinde, söz konusu finansal varlık muhasebeleştirilmeye devam edilir.
- (c) Finansal varlığın mülkiyetinden kaynaklanan bütün risk ve getiriler önemli ölçüde devredilmediği gibi elde bulundurulmaya da devam edilmiyorsa, söz konusu finansal varlık üzerinde kontrol sahibi olmaya devap edilip edilmediğine karar verilir. Bu durumda:
 - (i) Kontrol sahibi olunmadığının belirlenmesi durumunda, söz konusu finansal varlık finansal durum tablosu dışı bırakılır ve bu devir işleminde yaratılan ya da elde tutulan her türlü hak ve yükümlülük, varlık veya borç olarak ayrı ayrı muhasebeleştirilir.
 - (ii) Kontrol sahibi olmaya devam edildiğinin belirlenmesi durumunda, söz konusu finansal varlık finansal varlıkla devam eden ilgi ölçüsünde muhasebeleştirilmeye devam edilir (bakınız: 3.2.16 Paragrafı).

3.2.7 Risklerin ve getirilerin devri (bakınız: 3.2.6 Paragrafı), devredilen varlığın net nakit akışlarının tutarındaki ve zamanlamasındaki değişikliklerin devir işlemi öncesi ve sonrasında işleme üzerindeki etkileri karşılaştırılarak değerlendirilir.

Bir finansal varlıktan kaynaklanan gelecekteki net nakit akışlarının bugünkü değerinde meydana gelen değışikliğin işletme üzerinde yarattığı etkinin devir işlemi sonucunda önemli ölçüde değışmemediği durumlarda (örneğin, işletmenin bir finansal varlığı yapılan bir anlaşma gereği sabit bir fiyattan ya da satış fiyatının üzerine borç verenin getirisinin eklenmesinin ardından ulaşılan fiyattan geri almak üzere satmış olması), işletme finansal varlığın mülkiyetinden kaynaklanan risk ve getirileri önemli ölçüde elinde bulundurmaya devam etmektedir. Söz konusu değışikliğin işletme üzerindeki etkilerinin, finansal varlığa ilişkin gelecekteki net nakit akışlarının bugünkü değerindeki toplam değışikliğe kıyasla önemsiz olduğu durumlarda (örneğin, işletmenin bir finansal varlığı düzenlenen bir opsiyon sözleşmesi gereğince vadesinde gerçeğe uygun değerinden geri satın almak amacıyla satmış olması veya bir 'kredi alt katılımı' gibi 3.2.5 Paragrafındaki koşulları sağlayan bir anlaşmada, daha büyük bir finansal varlığa ait nakit akışlarının tam orantılı bir bölümünü devretmiş olması), işletme finansal varlığın mülkiyetinden kaynaklanan risk ve getirileri önemli ölçüde devretmiştir.

3.2.8 İşletmenin mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde devredip devretmediği veya elinde bulundurmaya devam edip etmediği çoğu kez bellidir ve herhangi bir hesaplama yapılması gerekmez. Diğer durumlarda, gelecekteki net nakit akışlarının bugünkü değerinde meydana gelen değışikliklerin devir işlemi öncesi ve sonrasında işletme üzerindeki etkilerinin hesaplanıp karşılaştırılması gerekir. Sözü edilen hesaplama ve karşılaştırma işlemi, uygun bir cari piyasa faiz oranının iskonto oranı olarak kullanılması suretiyle yapılır. Gerçekleşmesi daha muhtemel olan sonuçlara daha fazla ağırlık verilmek suretiyle, net nakit akışlarında meydana gelmesi yeterince muhtemel olan her türlü değışiklik dikkate alınır.

3.2.9 Bir işletmenin devredilen varlık üzerinde kontrol sahibi olmaya devam edip etmediği (bakınız: 3.2.6(c) Paragrafi), devralan tarafın anılan varlığı satma imkânına bağlıdır. Devralan tarafın, varlığın tamamını ilişkisiz bir üçüncü şahsa satma kabiliyetinin bulunması ve söz konusu satışı tek tarafı olarak ve herhangi ilave bir kısıtlama öngörmeksizin gerçekleştirebilmesi, işletmenin artık söz konusu varlık üzerinde kontrol sahibi olmadığı anlamına gelir. Diğer bütün durumlarda işletme kontrol sahibi olmaya devam eder.

Finansal durum tablosu dışı bırakma koşulları oluşan devir işlemleri

3.2.10 Devir işlemi sırasında bir bütün olarak finansal durum tablosu dışı bırakma koşulları oluşan bir finansal varlığın devredildiği ve ücreti karşılığında finansal varlığa yönelik hizmet sağlama hakkının elde bulundurulduğu durumlarda, söz konusu hizmet anlaşması bir hizmet varlığı ya da bir hizmet borcu olarak

muhasebeleştirilir. Elde edilecek ücretin verilen hizmet karşılığında yetersiz kalacağı beklenmesi durumunda, ilgili hizmet yükümlülüğüne karşılık gerçeğe uygun değeri üzerinden bir hizmet borcu muhasebeleştirilir. Elde edilecek ücretin yapılan hizmetin üzerinde olacağı beklenmesi durumunda, söz konusu hizmet hakkı için, 3.2.13 Paragrafı uyarınca daha büyük finansal varlığın defter değerinin dağıtılma esasına göre tespit edilen tutar üzerinden bir hizmet varlığı muhasebeleştirilir.

3.2.11 Devir işlemi sonucunda finansal varlığın tamamen finansal durum tablosu dışı bırakılması ancak, anılan devir işleminin işletmenin yeni bir finansal varlık elde etmesi veya yeni bir finansal borç ya da hizmet borcu üstlenmesi sonucunu doğurması durumunda işletme, sözü edilen yeni finansal varlık, finansal borç veya hizmet borcunu gerçeğe uygun değer üzerinden muhasebeleştirir.

3.2.12 Bir finansal varlığın tamamen finansal durum tablosu dışı bırakılması sonucunda:

- (a) Defter değeri (varlığın finansal durum tablosu dışı bırakıldığı tarihte ölçülen) ile
- (b) Elde edilen tutar (elde edilen yeni varlıklardan, üstlenilen yeni borçların çıkarılması sonucunda bulunan tutar dahil)

arasındaki fark, kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

3.2.13 Devredilen varlığın daha büyük bir finansal varlığın parçası olması (örneğin işletmenin, borçlanma aracının bir parçası olan faiz nakit akışlarını devretmiş olması, bakınız: 3.2.2(a) Paragrafı) ve devredilen kısmın tamamıyla finansal durum tablosu dışı bırakılma koşullarını taşıması durumunda; büyük olan finansal varlığın önceki defter değeri, finansal durum tablosuna yansıtılmaya devam edilen kısım ile finansal durum tablosu dışı bırakılan kısım arasında, ilgili kısımların devir tarihindeki gerçeğe uygun değerleri oranında bölüştürülür. Bu amaçla, elde bulundurulmuş hizmet varlığı, finansal durum tablosuna yansıtılmaya devam edilen kısım gibi işlem görür. Öte yandan,

- (a) Finansal durum tablosu dışı bırakılan kısma dağıtılan defter değeri (varlığın finansal durum tablosu dışı bırakıldığı tarihte ölçülen) ile
- (b) Finansal durum tablosu dışı bırakılan kısım karşılığında elde edilen tutar (elde edilen yeni varlıklardan, üstlenilen yeni borçların çıkarılması sonucunda bulunan tutar dahil)

arasındaki fark, kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

3.2.14 İşletmenin büyük olan finansal varlığın önceki defter değerini, finansal durum tablosuna yansıtılmaya devam edilen kısım ile finansal durum tablosu dışı

bırakılan kısım arasında bölüştürmüş olması durumunda, finansal durum tablosuna yansıtılmaya devam edilen kısmın gerçeğe uygun değerinin tespit edilmesi gerekir. İşletmenin finansal durum tablosuna yansıtılmaya devam edilen kısma benzer türden kısımları sattığını gösteren bir geçmişinin bulunması veya sözü edilen kısımlar için başka piyasa işlemlerinin mevcut olması durumunda, gerçekleşen son işlem fiyatları, gerçeğe uygun değere ilişkin en iyi tahmini gösterir. Muhasebeleştirilmesine devam edilen kısmın gerçeğe uygun değerinin tespitine ilişkin olarak, ilan edilmiş (kayıtlı) fiyatların veya yakın zamanda gerçekleşen piyasa işlemlerinin bulunmaması durumunda, daha büyük finansal varlığın tamamına ilişkin gerçeğe uygun değer ile finansal durum tablosu dışı bırakılan kısım karşılığında devralandan alınan tutar arasındaki fark, gerçeğe uygun değere ilişkin en iyi tahmini gösterir.

Finansal durum tablosu dışı bırakma koşulları oluşmayan devir işlemleri

- 3.2.15 İşletmenin devredilen varlığın mülkiyetinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde bulundurmaya devam etmesi nedeniyle, yapılan devir işleminin finansal durum tablosu dışı bırakma sonucunu doğurmaması durumunda işletme, devredilen varlığın tamamını finansal durum tablosuna yansıtılmaya devam eder ve elde edilen tutar karşılığında bir finansal borç muhasebeleştirir. İşletme, daha sonraki dönemlerde, devredilen varlıktan sağlanan her türlü geliri ve finansal borçtan kaynaklanan her türlü gideri muhasebeleştirir.

Devredilen varlıklarda devam eden ilgi

- 3.2.16 İşletme finansal varlığın mülkiyetinden kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde devretmediği gibi elinde bulundurmaya da devam etmemekte, ancak ilgili finansal varlık üzerinde kontrol sahibi olmaya devam etmekte ise, devredilen finansal varlığı ilgili varlıkta devam eden ilgisi ölçüsünde finansal durum tablosuna yansıtılmayı sürdürür. İşletmenin devredilen varlıktaki devam eden ilgisi, devredilen varlığın değerinde meydana gelen değişikliklerden etkilenme düzeyi kadardır. Örneğin:

- (a) İşletmenin devam eden ilgisinin devredilen varlığın garanti edilmesi şeklinde olması durumunda, söz konusu ilginin düzeyi, (i) varlığın bedeli ile (ii) işletmenin ödemek zorunda kalacağı azami tutardan ('garanti tutarı') düşük olmalıdır.
- (b) İşletmenin devam eden ilgisinin devredilen varlığa ilişkin yazılı veya satın alınan bir opsiyon sözleşmesi (veya her ikisi) şeklinde olması durumunda, söz konusu ilginin düzeyi işletmenin geri satın alabileceği

devredilen varlık tutarı kadardır. Ancak gerçeğe uygun değerinden ölçülen bir varlık üzerinde yazılı bir satım opsiyonunun tesis edilmesi durumunda, işletmenin devam eden ilgisi, devredilen varlığın gerçeğe uygun değeri ile opsiyon için uygulanacak işlem fiyatından düşük olanı ile sınırlıdır (bakınız: B3.2.13 Paragrafı).

- (c) İşletmenin devam eden ilgisinin devredilen varlığa ilişkin nakit olarak ödenecek bir opsiyon veya benzer bir koşul şeklinde olması durumunda, söz konusu ilginin düzeyi nakit olmayan kıymetlerle ödenen opsiyonları ele alan (b) bendindeki örnekle aynı şekilde ölçülür.

3.2.17 Bir varlığın devam eden ilgi ölçüsünde finansal durum tablosuna yansıtılmaya devam edildiği durumda, finansal durum tablosuna buna bağlı bir borç da yansıtılır. Bu TFRS'de yer verilen diğer ölçüm hükümlerine bağlı kalmaksızın, devredilen varlık ve buna bağlı borç, işletmenin elinde bulundurmaya devam ettiği hak ve yükümlülükleri yansıtacak şekilde ölçülür. Devredilen varlığa bağlı borcun ölçümü aşağıdaki şekilde yapılır:

- (a) Devredilen varlığın itfa edilmiş maliyetinden ölçülmesi durumunda, devredilen varlığın ve buna bağlı borcun net defter değeri, işletmenin elinde bulundurmaya devam ettiği hak ve yükümlülüklerin itfa edilmiş maliyeti olacak şekilde veya
- (b) Devredilen varlığın gerçeğe uygun değerden ölçülmesi durumunda, devredilen varlığın ve buna bağlı borcun net defter değeri, işletmenin elinde bulundurmaya devam ettiği hak ve yükümlülüklerin ayrı olarak tespit edilmiş gerçeğe uygun değerine eşit olacak şekilde ölçülür.

3.2.18 İşletme, devredilen varlıktan sağlanan her türlü geliri devam eden ilgisi ölçüsünde muhasebeleştirmeye devam eder ve buna bağlı borca ilişkin olarak oluşan her türlü gideri muhasebeleştirir.

3.2.19 Daha sonra yapılacak ölçümlere yönelik olarak, devredilen varlığın ve buna bağlı borcun gerçeğe uygun değerindeki değişiklikler, 5.7.1 Paragrafı hükümleri çerçevesinde birbirleriyle tutarlı bir şekilde muhasebeleştirilir ve karşılıklı olarak netleştirilmez.

3.2.20 İşletmenin devredilen varlıktaki devam eden ilgisinin bir finansal varlığın sadece bir kısmından ibaret olması durumunda (örneğin işletmenin, devredilen bir varlığın bir bölümünü geri satın almasına yönelik bir opsiyon sözleşmesinin bulunması veya işletmenin mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve getirileri önemli ölçüde elinde bulundurması sonucunu doğurmayan kalıntı bir payı elinde bulundurması ve işletmenin kontrolü elinde bulundurması durumunda) işletme, finansal varlığın önceki defter değerini, varlıkta devam eden ilgisi uyarınca

finansal durum tablosuna yansıtılmaya devam ettiği kısım ile finansal durum tablosu dışı bıraktığı kısım arasında, ilgili kısımların devir tarihindeki gerçeğe uygun değerleri oranında bölüştürür. Bunun için 3.2.14 Paragraf hükümleri uygulanır. Diğer yandan,

- (a) Finansal durum tablosu dışı bırakılan kısma dağıtılan defter değeri (finansal durum tablosu dışı bırakıldığı tarihte ölçülen) ile
- (b) Finansal durum tablosu dışı bırakılan kısım karşılığında elde edilen tutar arasındaki fark, kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

3.2.21 Devredilen varlığın itfa edilmiş maliyetinden ölçülmesi durumunda, finansal borcun gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanmasına ilişkin olarak bu TFRS’de yer alan ilgili seçeneğin, devredilen varlığa bağlı borca uygulanması mümkün değildir.

Bütün devir işlemleri

3.2.22 Devredilen bir varlığın finansal durum tablosuna yansıtılmaya devam edilmesi durumunda, söz konusu varlık ve buna bağlı borcun karşılıklı olarak netleştirilmemesi gerekir. Benzer şekilde devredilen varlıktan sağlanan herhangi bir gelire, devredilen varlığa bağlı borç nedeniyle oluşan herhangi bir gider netleştirilmez (bakınız: TMS 32, Paragraf 42).

3.2.23 Devreden tarafın devralan tarafa nakit dışı teminat (borçlanma aracı veya özkaynağa dayalı finansal araç gibi) sağlaması durumunda, anılan teminatın devralan ve devreden tarafından muhasebeleştirilmesi, devralanın teminatı satma veya yeniden teminat olarak gösterme hakkına sahip olup olmadığına ve devreden ödemelerini düzenli olarak yerine getirip getirmediğine bağlıdır. Sözü edilen teminat, devreden ve devralan tarafından aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir:

- (a) Devralan tarafın sözleşme veya teamül gereğince ilgili teminatı satma veya yeniden teminat gösterme imkânına sahip olması durumunda devreden taraf, teminata verdiği varlığı finansal durum tablosunda (örneğin kredilendirilmiş bir varlık, teminata verilmiş özkaynağa dayalı finansal araç veya geri satın alma alacağı şeklinde) diğer varlıklardan ayrı olarak yeniden sınıflandırır.
- (b) Devralan tarafın kendisine bırakılan teminatı satması durumunda, satıştan elde ettiği tutarları finansal tablosuna yansıtır ve ilgili teminatı geri verme yükümlülüğünü gerçeğe uygun değerden ölçmek suretiyle borç olarak muhasebeleştirir.
- (c) Devreden tarafın sözleşme koşullarını yerine getirememesi ve bu

nedenle teminatı geri alma hakkını kaybetmesi durumunda, ilgili teminatı finansal durum tablosu dışı bırakır. Devralan taraf ise, ilgili teminatı başlangıçta gerçeğe uygun değerinden ölçülen bir varlığı gibi muhasebeleştirir veya teminatı satmış ise ilgili teminatı geri verme yükümlülüğünü finansal durum tablosu dışı bırakır.

- (d) (c) bendinde belirtilen durumlar dışında devreden taraf, ilgili teminatı varlık olarak finansal durum tablosuna yansıtmaya devam eder; devralan taraf ise teminatı varlık olarak muhasebeleştirmez.

3.3 Finansal borçların finansal durum tablosu dışı bırakılması

- 3.3.1 Bir finansal borç (veya finansal borcun bir bölümü), sadece ve sadece, ilgili borç ortadan kalktığı zaman - diğer bir ifadeyle, sözleşmede belirlenen yükümlülük yerine getirildiğinde, iptal edildiğinde veya zamanaşımına uğradığında- finansal durum tablosundan çıkarılır.
- 3.3.2 Mevcut bir borçlu ile alacaklı arasında önemli ölçüde farklı koşullara sahip borçlanma araçlarının takas edilmesi, eski finansal borcun ortadan kalktığını gösterir ve bunun yerine yeni bir finansal borç muhasebeleştirilmesini gerektirir. Benzer şekilde, mevcut bir finansal borcun koşullarının tamamı veya bir bölümünde önemli bir değişiklik yapılması (borçlunun yaşadığı finansal güçlükle ilişkili olsun ya da olmasın), eski finansal borcun ortadan kalktığını gösterir ve bunun yerine yeni bir finansal borç muhasebeleştirilmesini gerektirir.
- 3.3.3 Ortadan kalkan veya başka bir tarafa devredilen finansal borcun (veya finansal borcun bir bölümünün) defter değeri ile devredilen her türlü nakit dışı varlık veya üstlenilen her türlü borç da dahil olmak üzere anılan borca ilişkin olarak ödenen tutar arasındaki fark, kâr veya zararda muhasebeleştirilir.
- 3.3.4 İşletmenin finansal borcun bir kısmını yeniden satın alması durumunda, söz konusu finansal borcun önceki defter değerini, finansal durum tablosuna yansıtılmaya devam edilen kısım ile finansal durum tablosu dışı bırakılan kısım arasında yeniden satın alma tarihindeki gerçeğe uygun değerleri ile orantılı olarak bölüştürür. (a) Finansal durum tablosu dışı bırakılan kısma dağıtılan defter değeri ile (b) devredilen her türlü nakit dışı varlık veya üstlenilen her türlü borç da dahil olmak üzere finansal durum tablosu dışı bırakılan kısım için ödenen tutar arasındaki fark, kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

Bölüm 4 Sınıflandırma

4.1 Finansal varlıkların sınıflandırılması

- 4.1.1 4.1.5 Paragrafının uygulandığı durumlar haricinde finansal varlıklar;
- (a) İlgili varlıkların yönetimi için işletmenin kullandığı yönetim modeli

(finansal varlık yönetim modeli) ve

(b) Söz konusu varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akış özellikleri

esas alınarak, daha sonraki dönemlerde itfa edilmiş maliyeti veya gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülerek sınıflandırılır.

4.1.2 Bir finansal varlık aşağıdaki iki koşulun birlikte sağlandığı durumlarda itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülür:

(a) Varlığın, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsilini amaçlayan bir yönetim modeli kapsamında elde tutulması.

(b) Finansal varlığın sözleşme hükümlerinin, belirli tarihlerde sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinin yapılmasına yönelik nakit akışlarına yol açması.

B4.1.1-B4.1.26 Paragrafları bu koşulların nasıl uygulanacağı hususunu düzenlemektedir.

4.1.3 4.1.2(b) Paragrafındaki faiz terimi, paranın zaman değerinin ve anapara bakiyesine ilişkin kredi riskinin belirli bir zaman sürecindeki karşılığını ifade eder.

4.1.4 Bir finansal varlık 4.1.2 Paragrafı uyarınca itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülmediği sürece gerçeğe uygun değerinden ölçülür.

Bir finansal varlığı gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflama (tanımlama) seçeneği

4.1.5 4.1–4.4 Paragraflarına bağlı kalmaksızın, ilk muhasebeleştirme sırasında, bir finansal varlığın gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak geri dönülemeyecek şekilde sınıflanması mümkündür. Bunun için, yapılan sınıflamanın, bu sınıflamanın yapılmaması durumunda varlık veya borçların farklı yöntemlerle ölçülmesinin veya bunlara ilişkin kazanç veya kayıpların farklı esaslardan muhasebeleştirilmesinin yaratacağı ölçüm veya muhasebe tutarsızlığını ('yanlış muhasebe eşleşmesi' olarak da adlandırılır) tamamen veya büyük oranda ortadan kaldırması gerekir (bakınız: B4.1.29–B4.1.32 Paragrafları).

4.1.6 “TFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar” Standardı gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılan finansal varlıklara ilişkin açıklama yapılmasını gerektirir.

4.2 Finansal borçların sınıflandırılması

4.2.1 İşletme, daha sonraki dönemlerde aşağıdakiler dışında kalan tüm finansal borçlarını etkin faiz yöntemiyle hesaplanan itfa edilmiş maliyetinden ölçülen finansal borç olarak sınıflandırır:

- (a) Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan finansal borçlar. Borç niteliğindeki türev ürünler de dâhil olmak üzere, söz konusu borçlar daha sonraki dönemlerde gerçeğe uygun değerlerinden ölçülür.
- (b) Finansal varlığın devredilmesi işleminin finansal durum tablosu dışı bırakma koşullarını taşımaması veya devam eden ilgi yaklaşımının uygulanması durumunda ortaya çıkan finansal borçlar. Söz konusu finansal borçların ölçümünde 3.2.15 ve 3.2.17 Paragrafları uygulanır.
- (c) Ek A'da tanımlanan finansal teminat sözleşmeleri. Bu tür sözleşmeler, ilk muhasebeleştirilmenin ardından, izleyen dönemlerde sözleşmeyle yükümlülük altına giren tarafından (4.2.1(a) veya (b) Paragrafı geçerli olmadığı sürece):
 - (i) "TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar" Standardına göre tespit edilen tutar ile
 - (ii) İlk muhasebeleştirilen tutardan (bakınız: 5.1.1 inci Paragraf), varsa, "TMS 18 Hasılat" Standardına göre muhasebeleştirilen birikmiş amortismanların düşülmesinden sonra geriye kalan tutardanbüyük olanı üzerinden ölçülür.
- (d) Bir krediyi piyasa faiz oranlarının altında bir faiz oranından kullandırmaya yönelik taahhütler. Bu tür taahhütler, ilk muhasebeleştirilmenin ardından, izleyen dönemlerde taahhüt eden tarafından (4.2.1(a) Paragrafı geçerli olmadığı sürece):
 - (i) TMS 37'ye göre tespit edilen tutar ve
 - (ii) İlk muhasebeleştirilen tutardan (bakınız: 5.1.1 inci Paragraf), varsa, TMS 18'e göre muhasebeleştirilen birikmiş amortismanların düşülmesinden sonra geriye kalan tutardanbüyük olanı üzerinden ölçülür.

Bir finansal borcu gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflama (tanımlama) seçeneği

4.2.2 4.3.5 Paragrafı uyarınca izin verilmesi ya da yapılan sınıflamanın ihtiyaca daha uygun bilgi sağlanması durumunda, ilk muhasebeleştirme sırasında, bir finansal

borcun gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak sınıflanması mümkündür. Bunun için,

- (a) Yapılan sınıflamanın, bu sınıflamanın yapılmaması durumunda varlık veya borçların farklı yöntemlerle ölçülmesinin veya bunlara ilişkin kazanç veya kayıpların farklı esaslardan muhasebeleştirilmesinin yaratacağı ölçüm veya muhasebe tutarsızlığını ('yanlış muhasebe eşleşmesi' olarak da adlandırılır) tamamen veya büyük oranda ortadan kaldırması veya
- (b) Bir finansal borç grubu veya finansal varlıklar ile finansal borçları birlikte içeren bir grubun, belgelendirilmiş bir risk yönetimi veya yatırım stratejisi çerçevesinde gerçeğe uygun değer esas alınarak yönetilmesi, performanslarının buna göre değerlendirilmesi ve işletmenin kilit yönetici personeline ("TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları" Standardında tanımlandığı şekliyle), örneğin yönetim kuruluna ve icra kurulu başkanına, ilgili grup hakkında bu esasa göre bilgi sunulması

gerekir.

- 4.2.3 TFRS 7 gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılan finansal borçlara ilişkin açıklama yapılmasını gerektirir.

4.3 Saklı türev ürünler

- 4.3.1 Saklı türev ürün, türev ürün olmayan asal bir ürün de içeren karma (melez) bir sözleşmenin bileşenidir. İlgili karma finansal aracın nakit akışlarının bir kısmı bağımsız bir türev ürünün nakit akışlarına benzer biçimde farklılaşmaktadır. Söz konusu saklı türev ürün, sözleşmeye ilişkin nakit akışlarının tamamında veya bir bölümünde, belirli bir faiz oranının, finansal araç fiyatının, emtia fiyatının, döviz kurunun, fiyat veya oran endeksinin, kredi derecesinin veya endeksinin ya da başka bir değişkenin (finansal olmayan değişken, taraflardan birine özgü olmamalıdır) esas alınmasıyla mümkün olabilecek bir değişime neden olmaktadır. Bir finansal araca bağlanmış ancak bu araçtan bağımsız bir şekilde sözleşmeye bağlı olarak transfer edilebilen veya farklı bir karşı tarafı bulunan bir türev ürün, saklı bir türev ürün değil bağımsız bir finansal araçtır.

Finansal varlık niteliğinde asal ürünler içeren karma sözleşmeler

- 4.3.2 Karma bir sözleşmenin bu TFRS'nin kapsamına giren bir varlık olan asal bir ürün içermesi durumunda, karma sözleşmenin tümüne 4.1.1-4.1.5 Paragrafları uygulanır.

Diğer karma sözleşmeler

- 4.3.3 Karma bir sözleşmenin bu TFRS'nin kapsamına girmeyen bir varlık olan bir

asal ürün içermesi durumunda, bir saklı türev ürün, sadece ve sadece aşağıdaki koşullar yerine getirildiği takdirde asal sözleşmeden ayrıştırılır ve bu TFRS'ye göre türev ürün olarak muhasebeleştirilir:

- (a) İlgili saklı türev ürünün ekonomik özellikleri ve risklerinin, asal sözleşmenin ekonomik özellikleri ve riskleri ile yakından ilgili olmaması (bakınız: B4.3.5 ve B4.3.8 Paragrafları);
- (b) Saklı türev ürünle aynı sözleşme koşullarını haiz farklı bir aracın, türev ürün tanımını karşılamakta olması ve
- (c) İlgili karma sözleşmenin, değer değişikliklerinin kâr veya zarara yansıtılacak şekilde gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülmemesi (diğer bir ifadeyle, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan finansal borçta saklı bulunan türev ürün ilgili asal sözleşmeden ayrıştırılamaz).

4.3.4 Saklı türev ürünün ayrıştırılması durumunda asal sözleşme, ilgili TFRS'lere göre muhasebeleştirilir. Bu TFRS, saklı türev ürünlerin finansal durum tablosunda ayrı bir şekilde sunulmalarının gerekip gerekmediği konusunu düzenlemez.

4.3.5 Bir karma sözleşmenin bir veya daha fazla saklı türev ürün içermesi ve asal sözleşmenin bu TFRS'nin kapsamı dışında bir varlık olması durumunda, 4.3.3 ve 4.3.4 Paragraflarına bağlı kalınmaksızın, ilgili karma sözleşmenin tamamının gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan finansal varlık veya finansal borç olarak sınıflanması mümkündür. Bunun için aşağıdaki koşulların mevcut olmaması gerekir:

- (a) Saklı türev ürünün (ürünlerin), aksi durumda, değiştirilmesine ancak sözleşme gereğince hükmolunabilecek nakit akışlarında önemli bir değişiklik yaratmaması veya
- (b) Benzer bir karma finansal araçta bulunan saklı türev ürünün ilgili finansal araçtan ayrıştırılmasının engellenmiş olduğunun küçük bir analiz işlemi sonucunda veya hiçbir analiz yapılmaksızın anlaşılabilmesi (örneğin borçluya, borcunu itfa edilmiş maliyetine yakın bir tutardan peşin olarak ödeme imkânı veren bir kredide saklı peşin ödeme opsiyonu).

4.3.6 Bu TFRS'nin saklı türev ürünün temel sözleşmeden ayrıştırılmasını gerektirdiği, ancak saklı türev ürünün, edinme tarihinde veya daha sonraki bir finansal raporlama dönemi sonunda ayrı olarak ölçülmesi imkânının bulunmadığı durumlarda, ilgili karma sözleşme bir bütün olarak, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılır.

4.3.7 Saklı türev ürünün gerçeğe uygun değerinin, türev ürüne ilişkin sözleşme koşulları ile diğer koşullar esas alınarak güvenilir bir şekilde tespit edilemediği durumlarda, saklı türev ürünün gerçeğe uygun değeri, bu TFRS'ye göre tespit edilebilmeleri durumunda karma sözleşmenin gerçeğe uygun değeri ile asal sözleşmenin gerçeğe uygun değeri arasındaki farktır. Saklı türev ürünün gerçeğe uygun değerinin bu yöntemle tespit edilememesi durumunda, 4.3.6 Paragraf hükümleri uygulanır ve ilgili karma sözleşme, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılır.

4.4 Yeniden Sınıflandırma

- 4.4.1 Sadece yönetim modelinin değiştirilmesi durumunda, bu değişiklikten etkilenen tüm finansal varlıklar 4.1.1-4.1.4 Paragrafları uyarınca yeniden sınıflandırılır.
- 4.4.2 Herhangi bir finansal borç yeniden sınıflandırılmaz.
- 4.4.3 Koşullarda meydana gelen aşağıdaki değişiklikler, 4.4.1 ve 4.4.2 Paragraflarının uygulanması açısından yeniden sınıflandırma olarak nitelendirilmez:
- (a) Nakit akış riskinden korunma ya da net yatırım riskinden korunma işleminde önceden etkin bir finansal riskten korunma aracı olarak sınıflanmış bir türev ürünün artık bu niteliği taşıması.
 - (b) Bir türev ürünün, nakit akış riskinden korunma ya da net yatırım riskinden korunma işleminde etkin bir finansal riskten korunma aracı haline gelmesi.

Bölüm 5 Ölçme

5.1 Finansal varlıkların başlangıçtaki ölçümleri

- 5.1.1 Bir finansal varlık veya finansal borç ilk muhasebeleştirilmesi sırasında gerçeğe uygun değerinden ölçülür (bakınız: 5.4.1–5.4.3 ve B5.4.1–B5.4.17 Paragrafları). Gerçeğe uygun değer farkları kâr veya zarara yansıtılanlar dışındaki finansal varlık ve borçların ölçümünde, bunların edinimiyle veya ihracıyla doğrudan ilişkilendirilebilen işlem maliyetleri de gerçeğe uygun değerlerine ilave edilir ya da gerçeğe uygun değerlerinden düşülür.
- 5.1.2 İzleyen dönemlerde itfa edilmiş maliyetinden ölçülen varlıkların teslim tarihi muhasebesi uygulanarak muhasebeleştirildiği durumlarda, söz konusu varlık başlangıçta işlem tarihindeki gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülür (bakınız: B3.1.3 – B3.1.6 Paragrafları).

5.2 Finansal varlıkların sonraki ölçümleri

- 5.2.1 Finansal varlıklar ilk muhasebeleştirmeden sonra 4.1.1-4.1.5 Paragrafları uyarınca gerçeğe uygun değeri (bakınız: 5.4.1, 5.4.2 ve B5.4.1–B5.4.17

Paragrafları) veya itfa edilmiş maliyeti (bakınız: TMS 39 un 9 ve UR5-UR8 Paragrafları) üzerinden ölçülür.

- 5.2.2 İtfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen finansal varlıklar için TMS 39'un 58-65 ve UR84-UR93 Paragraflarında yer alan değer düşüklüğü hükümleri uygulanır.
- 5.2.3 Finansal riskten korunma konusu kalem olarak tanımlanmış bir finansal varlığa (bakınız: TMS 39'un 78-84 ve UR98-UR101 Paragrafları) TMS 39'un 89-102 Paragraflarında yer alan finansal riskten korunma muhasebesi hükümleri uygulanır.

5.3 Finansal borçların sonraki ölçümleri

- 5.3.1 Finansal borçlar ilk muhasebeleştirilmeden sonra 4.2.1-4.2.5 Paragrafları uyarınca ölçülür (bakınız: 5.4.1–5.4.3 ve B5.4.1–B5.4.17 Paragrafları ile TMS 39'un 9 ve UR5–UR8 Paragrafları).
- 5.3.2 Finansal riskten korunma konusu kalem olarak tanımlanmış bir finansal borca (bakınız: TMS 39'un 78-84 ve UR98-UR101 Paragrafları) TMS 39'un 89-102 Paragraflarında yer alan finansal riskten korunma muhasebesi hükümleri uygulanır.

5.4 Gerçeğe uygun değer ölçümü

- 5.4.1 Bu TFRS'nin, TMS 32, TMS 39 veya TFRS 7'nin uygulanması açısından, bir finansal varlık veya finansal borcun gerçeğe uygun değerinin tespit edilmesinde B5.4.1 – B5.4.17 Paragrafları uygulanır.
- 5.4.2 Aktif bir piyasadaki kayıtlı bir fiyat, gerçeğe uygun değer en iyi göstergesidir. Finansal araca ilişkin aktif bir piyasanın bulunmaması durumunda işletme, gerçeğe uygun değeri bir değerlendirme yöntemi kullanmak suretiyle belirler. Değerleme yöntemi kullanmanın amacı, normal iş koşulları çerçevesinde karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli taraflar arasında gerçekleştirilen bir piyasa işleminde ölçüm günü itibarıyla işlem fiyatının ne olacağını tespit edilmesidir. Söz konusu değerlendirme yöntemleri; bilgili ve istekli taraflar arasında karşılıklı pazarlık ortamında son dönemlerde gerçekleştirilen piyasa işlemlerinin (eğer varsa) kullanılmasını, büyük ölçüde aynı olan başka bir finansal araca ilişkin gerçeğe uygun değer referans olarak alınmasını, iskonto edilmiş nakit akışı analizlerini ve opsiyon fiyatlama modellerini içerir. Bir aracın fiyatını belirlemek amacıyla piyasa katılımcıları tarafından yaygın olarak kullanılan bir değerlendirme yönteminin bulunması ve söz konusu yöntemin piyasada fiilen gerçekleştirilen işlemlerine ilişkin güvenilir fiyat tahminleri sağladığının kanıtlanması durumunda, işletme bu değerlendirme yöntemini kullanır. Seçilen değerlendirme yönteminde piyasa girdileri azami ölçüde dikkate alınır ve işletmeye

özgü girdilere mümkün olduğunca az yer verilir. Söz konusu yöntem, fiyatın belirlenmesi sırasında piyasa katılımcıları tarafından dikkate alınacak bütün etkenleri içerir ve finansal araçların fiyatlandırılması ile ilgili genel kabul gören iktisadi yöntemlerle de tutarlılık gösterir. İşletme periyodik (düzenli) olarak, seçilen değerlendirme yönteminin etkinliğini gözden geçirir ve söz konusu yöntemin geçerliliğini aynı araçla (diğer bir ifadeyle, değiştirmeksizin veya yeniden düzenlemeksizin) ilgili gözlemlenebilen cari piyasa işlemlerinde oluşan veya mevcut piyasa verilerinden elde edilen fiyatları kullanmak suretiyle değerlendirir.

- 5.4.3 Talep edilme özelliği bulunan bir finansal borcun (örneğin vadesiz mevduat) gerçeğe uygun değeri, talep anında ödenecek tutardan az olamaz. Talep anında ödenecek tutar, ilgili borç tutarının ödenmesinin istenebileceği ilk günden itibaren iskonto edilmek suretiyle bulunan tutardır.

5.5 İtfa edilmiş maliyetin ölçümü - kullanılmıyor

5.6 Finansal varlıkların yeniden sınıflandırılması

- 5.6.1 Finansal varlıkların 4.4.1 Paragrafi uyarınca gerçekleştirilen yeniden sınıflandırma işlemleri, yeniden sınıflandırma tarihinden itibaren ileriye yönelik olarak uygulanır. Bu tür durumlarda, daha önce muhasebeleştirilmiş olan kazanç, kayıp veya faizler için herhangi bir işlem yapılmaz.
- 5.6.2 Bir finansal varlığın 4.4.1 Paragrafi uyarınca gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülecek şekilde yeniden sınıflandırılması durumunda, ilgili varlığın gerçeğe uygun değeri yeniden sınıflandırma tarihinde belirlenir ve önceki defter değeri ile gerçeğe uygun değeri arasındaki farktan kaynaklanan kazanç ya da kayıp, kâr veya zararda muhasebeleştirilir.
- 5.6.3 Bir finansal varlığın 4.4.1 Paragrafi uyarınca itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülecek şekilde yeniden sınıflandırılması durumunda, yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değer varlığın yeni defter değerini oluşturur.

5.7 Kazanç ve kayıplar

- 5.7.1 Gerçeğe uygun değerle ölçülen bir finansal varlıktan ya da finansal borçtan kaynaklanan kazanç veya kayıplar;
- (a) Finansal varlık ya da finansal borç, finansal riskten korunma ilişkisinin parçası olmadıkça (bakınız: TMS 39'un 89-102 Paragrafları);
- (b) Özkaynağa dayalı bir finansal araca yapılan yatırım niteliğindeki finansal varlığa ilişkin kazanç veya kayıpların 5.7.5 Paragrafi uyarınca diğer kapsamlı gelirden sunumu seçilmedikçe veya

- (c) Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılan bir finansal borcun kredi riskinde meydana gelen değişimlerin etkisinin, 5.7.7 Paragrafı uyarınca diğer kapsamlı gelirden sunulması zorunlu kılınmadıkça

kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

- 5.7.2 İtfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen ve finansal riskten korunma ilişkisinin bir parçası olmayan (bakınız: TMS 39'un 89-102 nci Paragrafları) bir finansal varlıktan kaynaklanan kazanç veya kayıplar, ilgili finansal varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılması, değer düşüklüğüne uğraması veya 5.6.2 Paragrafı uyarınca yeniden sınıflandırılması durumunda ve itfa süreci boyunca kâr veya zararda muhasebeleştirilir. İtfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen ve finansal riskten korunma ilişkisinin bir parçası olmayan (bakınız: TMS 39'un 89-102 nci Paragrafları) bir finansal borçtan kaynaklanan kazanç veya kayıplar, ilgili finansal borcun finansal durum tablosu dışı bırakılması durumunda ve itfa süreci boyunca kâr veya zararda muhasebeleştirilir.
- 5.7.3 Finansal riskten korunma konusu kalem olan (bakınız: TMS 39 un 78-84 ve UR98-UR101 Paragrafları) finansal varlık ve finansal borçlardan kaynaklanan kazanç veya kayıp, TMS 39'un 89-102 nci Paragrafları uyarınca muhasebeleştirilir.
- 5.7.4 Finansal varlıkların teslim tarihi muhasebesi uygulanarak muhasebeleştirildiği durumlarda (bakınız: 3.1.2 Paragrafı ve B3.1.3 ve B3.1.6 Paragrafları), işlem tarihi ile teslim tarihi arasındaki süre içerisinde elde edilecek olan varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikler (değer düşüklüğü zararları hariç), itfa edilmiş maliyetinden ölçülen finansal varlıklar açısından finansal tablolara yansıtılmaz. Ancak, gerçeğe uygun değerinden ölçülen varlıkların gerçeğe uygun değerlerinde meydana gelen bu tür değişiklikler, 5.7.1 Paragrafı uyarınca uygun görüldüğü şekilde kâr veya zararda ya da diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilir.

Özkaynağa dayalı finansal araçlara yapılan yatırımlar

- 5.7.5 İlk muhasebeleştirmede, bu TFRS'nin kapsamında olan ve alım satım amacıyla elde tutulmayan özkaynağa dayalı bir finansal araca yapılan yatırımın gerçeğe uygun değerinde sonraki tarihlerde meydana gelecek değişikliklerin diğer kapsamlı gelirden sunulması konusunda, geri dönülemeyecek bir tercihte bulunulabilir.
- 5.7.6 5.7.5 Paragrafında açıklanan bir tercihte bulunulması durumunda, söz konusu yatırımdan elde edilen temettüleri, TMS 18 Standardına göre işletmenin bu

temettüleri tahsil etme hakkının ortaya çıktığı tarih itibariyle kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılan borçlar

5.7.7 Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak sınıflandırılan bir finansal borçtan kaynaklanan kazanç ya da kayıp aşağıdaki şekilde sunulur:

- (a) Finansal borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve söz konusu borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerle ilişkilendirilebilen değişim tutarı, diğer kapsamlı gelirden sunulur (bakınız: B5.7.13–B5.7.20 Paragrafları) ve
- (b) Söz konusu borcun gerçeğe değerinde meydana gelen değişimden geriye kalan tutar, kâr veya zararda sunulur.

Ancak söz konusu sunumların gerçekleştirilebilmesi için, (a) bendinde tanımlanan borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin muhasebeleştirme yönteminin, kâr veya zararda yanlış muhasebe eşleşmesi yaratmaması ya da artırmaması gerekir (bu durumda 5.7.8 Paragrafı uygulanır). B5.7.5-B5.7.7 ile B5.7.10-B5.7.12 Paragraflarında yanlış muhasebe eşleşmesinin yaratılıp yaratılmadığı ya da artırılıp artırılmadığı hususunda açıklayıcı hükümler yer alır.

5.7.8 5.7.7 Paragrafındaki hükümlerin kâr veya zararda yanlış muhasebe eşleşmesi yaratması ya da uyumsuzluğu arttırması durumunda, söz konusu borca ilişkin bütün kazanç veya kayıplar (söz konusu borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkileri de dahil olmak üzere) kâr ya da zararda muhasebeleştirilir.

5.7.9 5.7.7 ve 5.7.8 Paragraflarındaki hükümlere bağlı kalmaksızın, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak sınıflandırılan kredi taahütleri ile finansal teminat sözleşmelerine ilişkin bütün kazanç ve kayıplar kâr veya zararda sunulur.

Bölüm 6 Finansal riskten korunma muhasebesi - kullanılmıyor

Bölüm 7 Yürürlük tarihi ve geçiş hükümleri

7.1 Yürürlük tarihi

7.1.1 Bu TFRS, 1 Ocak 2013 veya sonrasında başlayan yıllık dönemler için uygulanır. Erken uygulamaya izin verilir. Bu TFRS'nin erken uygulanması söz konusu olduğunda ve 2010 yılında yayımlanan TFRS 9 henüz uygulanmamışsa,

bu TFRS'deki hükümlerin tamamının aynı zamanda uygulanması gerekir (ancak ayrıca bakınız: 7.3.2 Paragrafı). Bu TFRS'nin 1 Ocak 2013 tarihinden önce başlayan dönemlere ilişkin finansal tablolarda uygulanması durumunda, bu husus dipnotlarda açıklanır ve aynı zamanda Ek C'de yer alan değişiklikler uygulanır.

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28'i (2011 Versiyonu) Erken Uygulayan İşletmeler için TFRS 9'un (2011 Versiyonu) 7.1.2 Paragrafı aşağıdaki şekilde eklenmiştir]

7.1.2 TFRS 10 ve TFRS 11 Müşterek Anlaşmalar 3.2.1, B3.2.1-B3.2.3, B4.3.12(c) ve B 5.7.15 paragraflarını değiştirmiştir. Söz konusu değişiklikler TFRS 10 ve TFRS 11 uygulandığında uygulanırlar.

7.2 Geçiş

7.2.1 Bu TFRS, 7.2.4-7.2.15 Paragraflarında belirtilen hususlar hariç olmak üzere, "TMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar" Standardı uyarınca geriye dönük olarak uygulanır. Bu TFRS ilk uygulama tarihinden önce finansal durum tablosu dışı bırakılmış olan finansal varlıklara uygulanmaz.

7.2.2 7.2.1 ve 7.2.3-7.2.16 Paragraflarındaki geçiş hükümlerinin amaçları bakımından ilk uygulama tarihi, bu TFRS hükümlerinin ilk uygulandığı tarihtir. İlk uygulama tarihi aşağıdakilerden biri olabilir:

(a) Bu TFRS'nin 1 Ocak 2011 tarihinden önce ilk kez uygulanması durumunda, 28 Ekim 2010 ile 31 Aralık 2010 tarihi arasındaki herhangi bir tarih veya

(b) Bu TFRS'nin 1 Ocak 2011 tarihinde ve sonrasında ilk kez uygulanması durumunda, bu TFRS'nin uygulandığı ilk raporlama döneminin başlangıcı.

7.2.3 İlk uygulama tarihinin bir raporlama döneminin başlangıcı olmaması durumunda, bu husus ve ilk uygulamanın o tarihte yapılmasının nedenleri dipnotlarda açıklanır.

7.2.4 İlk uygulama tarihinde bir finansal varlığın 4.1.2(a) Paragrafındaki koşulu sağlayıp sağlamadığı, ilk uygulama tarihinde geçerli olan koşullar ve durumlar dikkate alınarak değerlendirilir. Değerlendirme sonucunda kararlaştırılan sınıflandırma yöntemi daha önceki raporlama dönemlerindeki yönetim modeli dikkate alınmaksızın geriye dönük olarak uygulanır.

7.2.5 Karma sözleşmelerin 4.1.4 veya 4.1.5 Paragrafi uyarınca gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçüldüğü ancak ilgili gerçeğe uygun değerın karşılaştırmalı raporlama dönemlerinde tespit edilmemiş olduğu durumlarda, karma sözleşmenin karşılaştırmalı raporlama dönemlerindeki gerçeğe uygun değeri, sözleşme unsurlarının (yani türev olmayan asal ürün ve saklı türev ürünün) her bir karşılaştırmalı raporlama dönemi sonundaki gerçeğe uygun değerlerinin toplamıdır.

7.2.6 İlk uygulama tarihinde, karma sözleşmenin tamamının ve sözleşmeyi oluşturan unsurların bu tarihteki gerçeğe uygun değerleri arasındaki fark,

(a) Bu TFRS'nin bir raporlama döneminin başında ilk defa uygulanması durumunda, ilk uygulamaya ait raporlama döneminin dağıtılmamış kârlarına ilişkin açılış kayıtlarında veya

(b) Bu TFRS'nin bir raporlama dönemi boyunca ilk defa uygulanması durumunda kâr veya zararda

muhasabeleştirilir.

7.2.7 İlk uygulama tarihinde:

(a) Bir finansal varlığın 4.1.5 Paragrafi uyarınca, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak veya

(b) Özkaynağa dayalı finansal araca yapılan bir yatırımın 5.4.4 Paragrafi uyarınca, gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan olarak

sınıflanması mümkündür.

Bu tür bir sınıflandırma ilk uygulama tarihinde geçerli olan koşul ve durumlar dikkate alınarak yapılır. Sözü edilen sınıflandırma geriye dönük olarak uygulanır.

7.2.8 İlk uygulama tarihinde:

(a) Bir finansal varlığın 4.1.5 Paragrafındaki koşulu karşılamadığı durumlarda, ilgili varlığın gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen şekilde yapılmış olan sınıflamasının iptal edilmesi gerekir.

(b) Finansal varlığın 4.1.5 Paragrafındaki koşulu karşıladığı durumlarda ise, ilgili varlığın gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçülen şekilde yapılmış olan sınıflamasının iptal edilmesi mümkündür.

Sözü edilen iptal işlemi, ilk uygulama tarihinde geçerli olan koşul ve durumlar dikkate alınarak yapılır. Söz konusu yeniden sınıflandırma geriye dönük olarak

uygulanır.

7.2.9 İlk uygulama tarihinde,

- (a) Bir finansal borç 4.2.2(a) Paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılabilir.
- (b) Bir finansal borcun gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılması, hâlihazırda 4.2.2(a) Paragrafında yer alan koşul uyarınca ilk muhasebeleştirme sırasında yapılmış ise ve söz konusu sınıflandırma bu koşulu ilk uygulama tarihinde karşılamıyorsa, borcun gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçülmesine yönelik önceki sınıflama iptal edilir.
- (c) Bir finansal borcun gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılması, hâlihazırda 4.2.2(a) Paragrafında yer alan koşul uyarınca ilk muhasebeleştirme sırasında yapılmış ise ve söz konusu sınıflandırma bu koşulu ilk uygulama tarihinde karşılıyorsa, borcun gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçülmesine yönelik önceki sınıflama iptal edilebilir.

Sözü edilen iptal işlemi, ilk uygulama tarihinde geçerli olan koşul ve durumlar dikkate alınarak yapılır. Söz konusu yeniden sınıflandırma geriye dönük olarak uygulanır.

7.2.10 TMS 39'un 58-65 ve UR84-UR93 Paragraflarında yer alan etkin faiz yöntemi veya değer düşüklüğüne ilişkin hükümlerin geriye dönük olarak uygulanmasının mümkün olmaması durumunda (TMS 8'de tanımlanan şekliyle) finansal varlığın her bir karşılaştırmalı dönem sonundaki gerçeğe uygun değeri varlığın itfa edilmiş maliyeti olarak kabul edilir. Bu tür durumlarda, finansal varlığın ilk uygulama tarihindeki gerçeğe uygun değeri, bu TFRS'nin ilk uygulandığı tarihteki yeni itfa edilmiş maliyeti olarak kabul edilir.

7.2.11 Borsaya kayıtlı olmayan özkaynağa dayalı finansal araçlara yapılan yatırımın (veya borsaya kayıtlı olmayan bu tür bir özkaynağa dayalı finansal araca bağlı olan ve bu finansal aracın teslimiyle ifa edilmesi gereken bir türev ürünün) geçmişte TMS 39 uyarınca maliyet değeri üzerinden muhasebeleştirilmiş olması durumunda, bu finansal araç ilk uygulama tarihindeki gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülür. Daha önceki defter değeri ile gerçeğe uygun değer arasındaki farklar ilk uygulama tarihinin ilgili olduğu raporlama döneminin dağıtılmamış kârlarına ilişkin açılış kayıtlarında muhasebeleştirilir.

7.2.12 Kayıtlı bir piyasa fiyatı bulunmaması nedeniyle gerçeğe uygun değeri güvenilir olarak ölçülemeyen bir özkaynağa dayalı finansal araca bağlı olan ve söz

konusu özkaynağa dayalı finansal aracın teslimiyle ödenmesi gereken türev ürün borçları Borsaya kayıtlı olmayan özkaynağa dayalı finansal araca bağlı olan ve söz konusu özkaynağa dayalı finansal aracın teslimiyle ödenmesi gereken türev ürün borçları, TMS 39 uyarınca önceden maliyet bedeli ile muhasebeleştirilmiş ise, söz konusu türev ürün borcu ilk uygulama tarihinde gerçeğe uygun değerinden ölçülür. Önceki defter değeri ile gerçeğe uygun değeri arasındaki fark, ilk uygulama tarihini de kapsayan raporlama dönemine ilişkin dağıtılmamış kârların açılış bakiyesine yansıtılır.

- 7.2.13 İlk uygulama tarihinde, 5.7.7 Paragrafındaki muhasebeleştirme yönteminin, kâr veya zararda bir yanlış muhasebe eşleşmesi yaratıp yaratmayacağı ya da mevcut bir uyumsuzluğu artırıp artırmayacağı, ilk uygulama tarihinde var olan koşul ve durumlar esas alınarak tespit edilir. Bu TFRS yapılan tespit dikkate alınarak geriye dönük olarak uygulanır.
- 7.2.14 7.2.1 Paragrafında yer alan hükme bağlı kalmaksızın, bu TFRS'nin 1 Ocak 2012'den önce başlayan raporlama dönemleri için uygulanmasının tercih edilmesi durumunda önceki dönemlerin düzeltilmesine gerek yoktur. Önceki dönemlerin düzeltilmemesi durumunda önceki defter değeri ile ilk uygulama dönemine ait yıllık raporlama döneminin başındaki defter değeri arasındaki farklar, ilk uygulama tarihinin ilgili olduğu raporlama dönemine ilişkin dağıtılmamış kârların (veya uygun ise, özkaynağın diğer bir unsurunda) açılış kayıtlarında muhasebeleştirilir. Ancak önceki dönemlerin düzeltilmesi durumunda, düzeltilmiş finansal tabloların bu TFRS'de yer alan hükümlerin tamamını yansıtması gerekir.
- 7.2.15 “TMS 34 Ara Dönem Finansal Raporlama” Standardı uyarınca ara dönem finansal raporların hazırlandığı durumlarda, bu TFRS'de yer alan hükümlerin ilk uygulama tarihinden önceki ara dönemlere uygulanmasının mümkün olmaması (TMS 8'de tanımlandığı gibi) halinde, anılan hükümlerin söz konusu ara dönemlere uygulanması gerekmez.

2010 yılında yayımlanan TFRS 9'u erken uygulayan işletmeler

- 7.2.16 İlk uygulamaya ilişkin ilgili tarihte 7.2.1-7.2.15 Paragraflarındaki geçiş hükümleri uygulanır. Bir başka deyişle, TFRS 9'un (2010 yılında yayımlanan) uygulanması ya da henüz uygulanmadığı takdirde TFRS 9'un (2011 yılında yayımlanan) bütünü ile uygulanması durumunda, 7.2.4-7.2.11 Paragrafları uygulanır.

Söz konusu paragrafların birden fazla uygulanması mümkün değildir.

7.3 TFRS Yorum 9 ve TFRS 9'un (2010) yürürlükten kaldırılması

- 7.3.1 Bu TFRS, ‘‘TFRS Yorum 9 Saklı Türev Ürünlerinin Yeniden Değerlendirilmesi’’ Yorumunun yerini alır. Mart 2011 tarihinde TFRS 9 Standardına eklenen hükümler, daha önce TFRS Yorum 9’un 5 ve 7 nci Paragraflarında ortaya konan hükümleri içermektedir. ‘‘TFRS 1 Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması’’ Standardı da daha önce TFRS Yorum 9’un 8 inci Paragrafında ortaya konan hükümleri içermektedir.
- 7.3.2 Bu TFRS, 2010 yılında yayımlanan TFRS 9’un yerini alır. Ancak, 1 Ocak 2013’ten önce başlayan yıllık dönemlerde bu TFRS yerine 2010 yılında yayımlanan TFRS 9’un uygulanması tercih edilebilir.

Ek A

Tanımlanan terimler

Bu Ek, Standardın ayrılmaz bir parçasıdır.

Finansal durum tablosu dışı bırakma

Daha önce işletmenin finansal durum tablosuna yansıtılmış bir finansal varlık veya finansal borcun işletmenin finansal durum tablosundan çıkarılması işlemidir.

Türev ürün

Aşağıda yer alan üç özelliğin tamamına sahip olan ve bu TFRS kapsamında bulunan (bakınız: 2.1 Paragrafı) bir finansal araç veya diğer bir sözleşmedir:

- (a) Belirli bir faiz oranında, finansal araç fiyatında, mal bedelinde, döviz kurunda, fiyat veya oran endeksinde, kredi derecesi veya kredi endeksinde ya da başka bir değışkende veya sözleşmenin taraflarından birine özgü olmayan finansal olmayan bir değışkende (bazen 'sözleşmeye konu olan' olarak da adlandırılır) meydana gelen bir değışiklik karşısında değeri değışmektedir;
- (b) Net bir başlangıç yatırımı gerektirmemekte veya piyasa koşullarındaki değışikliklere benzer tepki vermesi beklenen diğer türden sözleşmelere göre daha az bir net başlangıç yatırımı gerektirmektedir ve
- (c) Gelecek bir tarihte ödenecektir.

Gerçeğe uygun değer

Karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el

değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutar.*

Finansal teminat sözleşmesi

Belirli bir borçlunun bir borçlanma aracına ilişkin vadesi gelmiş ödemelerini ilgili borçlanma aracının orijinal veya değiştirilen koşullarına uygun olarak yerine getirmemesi nedeniyle teminat sözleşmesi hamilinin uğradığı zararları karşılamak amacıyla, sözleşmeyle yükümlülük altına giren tarafın, sözleşme hamiline belirli miktar ödemede bulunmasını gerektiren sözleşmedir.

Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan finansal borç

Aşağıdaki koşullardan herhangi birisine sahip finansal borçtur.

- (a) Alım satım amaçlı elde tutulan tanımını karşılamaktadır.
- (b) İlk muhasebeleştirme sırasında, işletme tarafından, 4.2.2 ya da 4.3.5 paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılmıştır.

Alım satım amaçlı elde tutulan finansal varlık veya finansal borç

Bir finansal varlık veya finansal borç, aşağıdaki durumlarda alım satım amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılır:

- (a) İlgili varlık veya borç, esas itibariyle, yakın bir tarihte satılmak veya geri satın alınmak amacıyla edinilmiş veya yüklenilmiştir,
- (b) İlk muhasebeleştirme sırasında, birlikte yönetilen ve son zamanlarda kısa dönemde kâr etme konusunda belirgin bir eğilimi bulunduğu yönünde delil bulunan belirli finansal araçlardan oluşan portföyün bir

* 5.4.1-5.4.3 ve B5.4.1-B5.4.17 Paragrafları bir finansal varlığın ya da finansal borcun gerçeğe uygun değerinin belirlenmesine ilişkin hükümleri kapsar.

parçasıdır veya

- (c) Bir türev üründür (finansal teminat sözleşmesi olan veya etkin bir finansal riskten korunma aracı niteliğinde bulunan türev ürünler hariç).

Yeniden sınıflandırma tarihi

Finansal varlıkların yeniden sınıflandırılmasıyla sonuçlanan yönetim modelindeki değişikliği takip eden ilk raporlama döneminin ilk günü.

Normal yoldan alım veya satım

Bir finansal varlığın, genellikle yasal düzenlemeler veya ilgili piyasa teammülleri çerçevesinde belirlenen bir süre içerisinde teslimini gerektiren bir sözleşme çerçevesinde satın alınması veya satılmasıdır.

Aşağıdaki terimler TMS 32'nin 11 inci Paragrafında, TMS 39'un 9 uncu Paragrafında ya da TFRS 7'nin Ek A kısmında tanımlanmış olup, bu TFRS'de TMS 32, TMS 39 ya da TFRS 7'de belirtilen anlamları ile kullanılmıştır:

- (a) Finansal varlık veya finansal borcun itfa edilmiş maliyeti
- (b) Kredi riski
- (c) Etkin faiz yöntemi
- (d) Özkaynağa dayalı finansal araç
- (e) Finansal varlık
- (f) Finansal araç
- (g) Finansal borç
- (h) Finansal riskten korunma konusu kalem
- (i) Finansal riskten korunma aracı
- (j) İşlem maliyetleri.

Ek B

Uygulama rehberi

Bu Ek, Standardın ayrılmaz bir parçasıdır.

Muhasebeleştirme ve finansal durum tablosu dışı bırakma (bölüm 3)

İlk muhasebeleştirme (bölüm 3.1)

B3.1.1 3.1.1 Paragrafında yer alan ilkenin bir sonucu olarak, işletme finansal varlığın devrinin satış olarak muhasebeleştirilmesini engelleyen türev ürünler haricinde (bakınız: B3.2.14 Paragrafi), finansal durum tablosunda yer alan türev ürünlere ilişkin sözleşmeye bağlı hak ve yükümlülüklerini sırasıyla, varlık ve borç olarak muhasebeleştirir. Finansal varlığın devrinin finansal durum tablosu dışı bırakmayı gerektirir nitelikte olmaması durumunda, devralan, devraldığı varlığı kendi varlığı olarak muhasebeleştirmez (bakınız: B3.2.15 Paragrafi).

B3.1.2 3.1.1 Paragrafındaki ilkenin uygulanmasıyla ilgili örnekler aşağıda yer almaktadır:

- (a) İşletmenin bir sözleşmenin tarafı haline gelmesi ve bunun sonucunda nakit elde etmeye ilişkin yasal bir hakkı ya da nakit ödemede bulunmaya ilişkin yasal bir yükümlülüğü oluşması durumunda, ilgili koşulsuz alacak ve ödemeler varlık veya borç olarak muhasebeleştirilir.
- (b) Mal veya hizmetlerin alış veya satışına ilişkin bir kesin taahhüt sonucunda edinilecek olan varlıklar veya yüklenilecek olan borçlar, genellikle, taraflardan en az biri ilgili anlaşma koşullarını yerine getirinceye kadar muhasebeleştirilmezler. Örneğin kesin bir sipariş alan bir işletme, genellikle, taahhüt tarihinde herhangi bir varlık muhasebeleştirmez (siparişi veren firma da borç muhasebeleştirmez) ve sipariş edilen söz konusu mal ve hizmetler gemiye yükleninceye, teslim edilinceye veya iade edilinceye kadar muhasebeleştirme işlemi ertelenir. Finansal olmayan kalemlerin alım satımına yönelik bir kesin taahhüdün, TMS 39'un 5-7 nci Paragrafları uyarınca bu TFRS'nin kapsamında olması durumunda, anılan taahhüdün net gerçeğe uygun değeri, taahhüt tarihinde varlık veya borç olarak muhasebeleştirilir (bakınız: aşağıda yer alan (c) alt Paragrafi). Buna ek olarak, daha önce muhasebeleştirilmemiş olan bir kesin taahhüdün, gerçeğe uygun değerinin finansal riskten korunması işleminde finansal riskten korunma konusu kalem olarak tanımlanması durumunda, net gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve korunan riskle ilişkilendirilebilen her türlü değişiklik, finansal riskten korunma işleminin başlangıcından itibaren

varlık veya borç olarak muhasebeleştirilir (bakınız: TMS 39'un 93 ve 94 üncü Paragrafları).

- (c) Bu TFRS kapsamındaki bir forward sözleşmesi (bakınız: 2.1 Paragrafı), ödemenin gerçekleştiği tarihten ziyade, taahhüt tarihinde varlık veya borç olarak muhasebeleştirilir. İşletmenin bir forward sözleşmesine taraf olması durumunda, ilgili hak ve yükümlülüğün gerçeğe uygun değerleri genellikle birbirine eşittir ve dolayısıyla forward sözleşmesinin net gerçeğe uygun değeri sıfırdır. İlgili hak ve yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerlerinin sıfıra eşit olmaması durumunda, anılan sözleşme varlık veya borç olarak muhasebeleştirilir.
- (d) Bu TFRS kapsamındaki opsiyon sözleşmeleri (bakınız: 2.1 Paragrafı), opsiyon hamilinin veya yazıcısının ilgili sözleşmenin tarafı haline gelmesi durumunda varlık veya borç olarak muhasebeleştirilir.
- (e) Gelecekte yapılması planlanan işlemler, bunların gerçekleşme olasılıklarına bakılmaksızın, işletmeyi herhangi bir sözleşmenin tarafı yapmadıklarından alacak veya borç değildir.

Finansal varlıkların normal yoldan alımı veya satımı

- B3.1.3 Bir finansal varlığın normal yoldan alımı veya satımı, B3.1.5 ve B3.1.6 Paragraflarında yer verildiği üzere ticari işlem tarihi ya da teslim tarihi muhasebesi yöntemlerinden birisi kullanılarak muhasebeleştirilir. Bu TFRS uyarınca aynı şekilde sınıflandırılmış tüm finansal varlıkların her türlü alış ve satış işlemlerine, aynı yöntem tutarlı biçimde uygulanır. Bunun için, zorunlu olarak gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen varlıklar, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen varlıklardan farklı bir sınıf oluşturur. Ayrıca, 5.7.5 Paragrafında yer verilen seçenek kullanılarak muhasebeleştirilen özkaynağa dayalı finansal araçlara yapılan yatırımlar, ayrı bir sınıf oluşturur.
- B3.1.4 Sözleşmenin değerinde meydana gelen değişimlerin net olarak ödenmesine izin veren veya bunu zorunlu kılan bir sözleşme, normal bir sözleşme değildir. Bu sebeple, bu tür bir sözleşme, ticari işlem tarihi ve teslim tarihi arasındaki dönemde türev ürün olarak muhasebeleştirilir.
- B3.1.5 Ticari işlem tarihi, işletmenin bir varlığı almayı veya satmayı taahhüt ettiği tarihtir. Ticari işlem tarihi muhasebesi, (a) elde edilecek olan varlığın ve buna ilişkin ödemede bulunma borcunun ticari işlem tarihinde muhasebeleştirilmesini ve (b) ticari işlem tarihi itibarıyla, satılan varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılmasını, satıştan kaynaklanan kazanç ya da kaybın muhasebeleştirilmesini ve alıcının yapacağı ödemeye ilişkin bir alacak muhasebeleştirilmesini

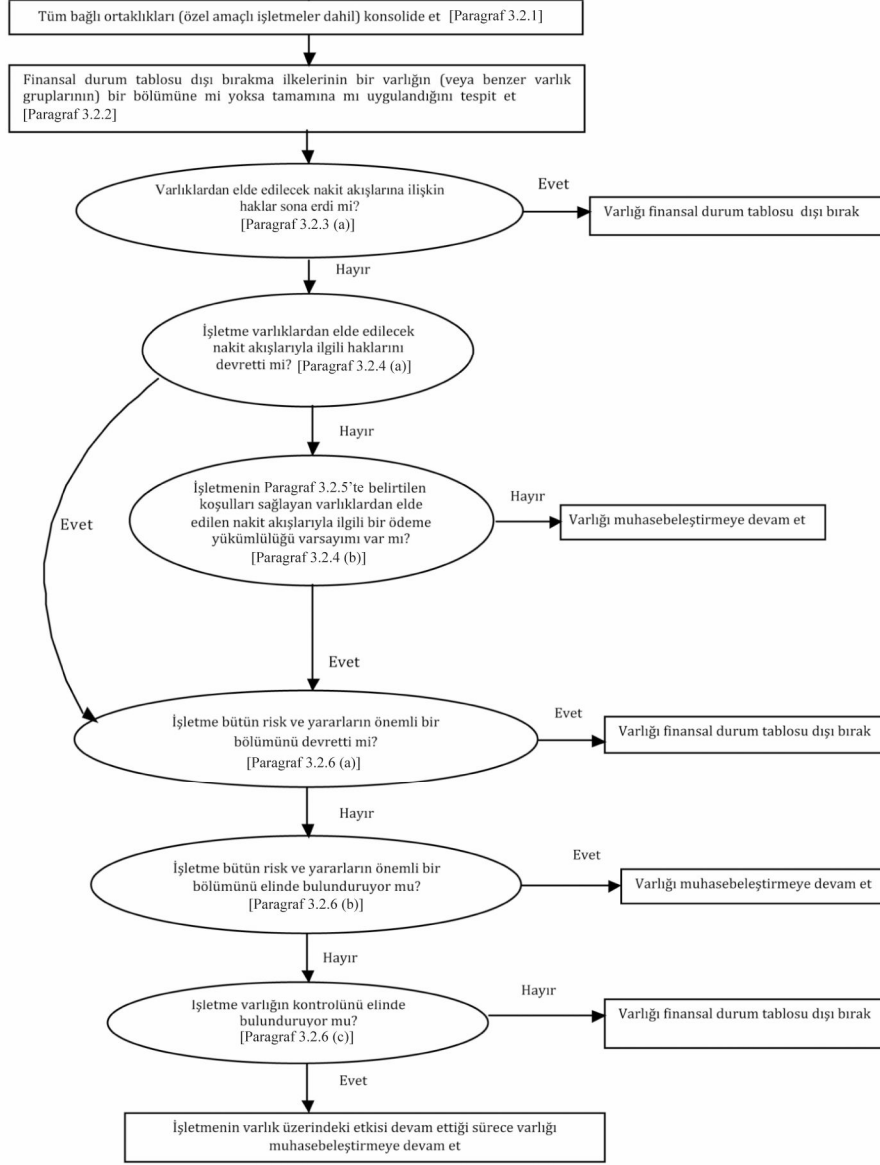
gerektirir. Genellikle, mülkiyetin el değiştirmesinin söz konusu olduğu durumlarda, teslim tarihine kadar varlık ve buna bağlı borç üzerinde faiz tahakkuk etmeye başlamaz.

- B3.1.6 Teslim tarihi, bir varlığın işletmeye teslim edildiği veya işletme tarafından teslim edildiği tarihtir. Teslim tarihi muhasebesi, (a) varlığın işletme tarafından elde edildiği tarihte muhasebeleştirilmesini ve (b) varlığın işletme tarafından teslim edildiği tarih itibariyle finansal durum tablosu dışı bırakılmasını ve yine aynı tarih itibariyle elden çıkarma kazanç ya da kaybının muhasebeleştirilmesini gerektirir. Teslim tarihi muhasebesinin uygulanması durumunda, işletme, teslim aldığı varlıklarda olduğu gibi, ticari işlem tarihi ve teslim tarihi arasındaki dönem boyunca varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikleri muhasebeleştirir. Başka bir ifadeyle, itfa edilmiş maliyetinden ölçülen varlıkların gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimler finansal tablolara yansıtılmaz. Diğer yandan, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen finansal varlıkların gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimler kâr veya zararda muhasebeleştirilirken, 5.7.5 Paragrafı uyarınca muhasebeleştirilen özkaynağa dayalı finansal araçlara yapılan yatırımların gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimler diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilir.

Finansal varlıkların finansal durum tablosu dışı bırakılması (bölüm 3.2)

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28’i (2011 Versiyonu) Erken Uygulamayan İşletmeler TFRS 9’un (2011 Versiyonu) B3.2.1 Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

- B3.2.1 Aşağıda yer alan akış çizelgesi, finansal bir varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılıp bırakılmadığının ve ne kadarının finansal durum tablosu dışı bırakıldığının değerlendirilmesi sürecini gösterir.

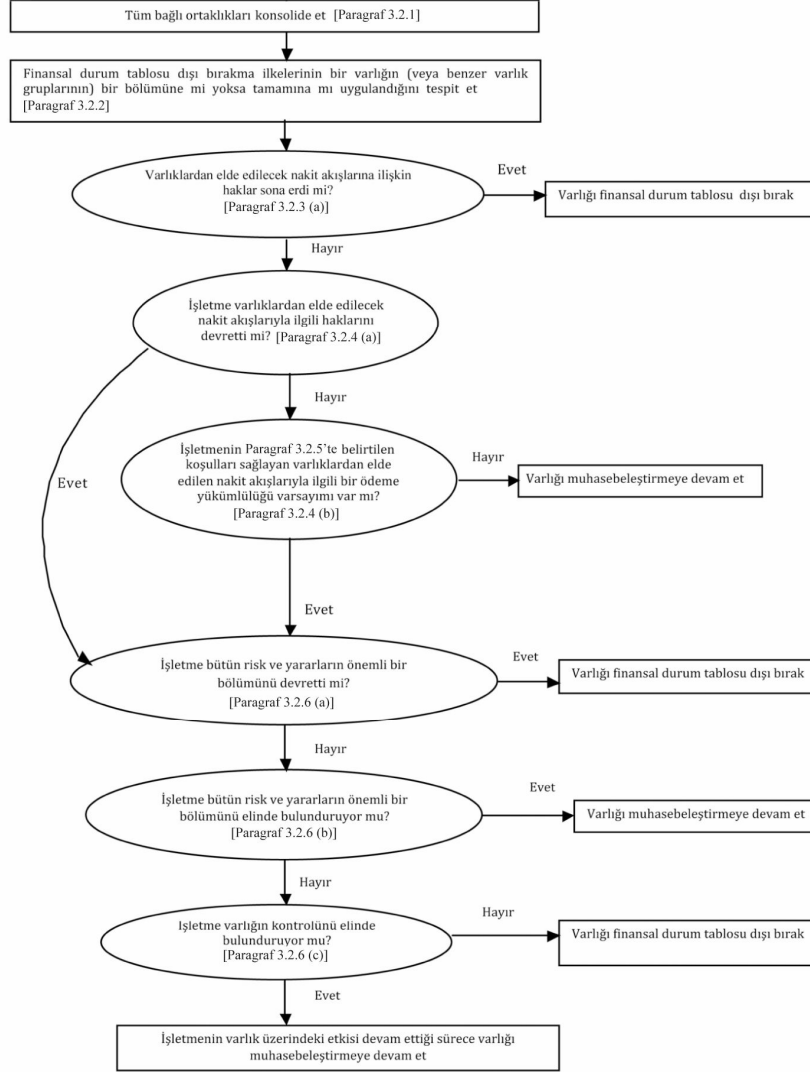

İşletmenin bir finansal varlığa ilişkin nakit akışlarını elde etmek üzere sözleşmeden doğan hakları elinde bulundurduğu, ancak anılan nakit akışlarını bir veya birden fazla alıcıya ödemek üzere sözleşmeden doğan bir yükümlülük üstlendiği düzenlemeler (3.2.4 Paragrafı)

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28'i (2011 Versiyonu) Erken

Uygulayan İşletmeler TFRS 9'un (2011 Versiyonu) B3.2.1 Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular

B3.2.1 Aşağıda yer alan akış çizelgesi, finansal bir varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılıp bırakılmadığının ve ne kadarının finansal durum tablosu dışı bırakıldığının değerlendirilmesi sürecini gösterir.

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28'i (2011 Versiyonu) Erken Uygulamayan İşletmeler TFRS 9'un (2011 Versiyonu) B3.2.2 Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

B3.2.2 3.2.4(b) Paragrafında yer alan durum (işletmenin ilgili finansal varlığın nakit akışlarını elde etmeye yönelik sözleşmeden doğan hakları elinde bulundurmakla birlikte, ilgili nakit akışlarını bir veya birden fazla alıcıya ödemeye yönelik sözleşmeden doğan yükümlülüğü bulunduğu durumlar), örneğin işletmenin özel

amaçlı bir işletme veya tröst olması ve sahibi olduğu finansal varlıkların intifa haklarını yatırımcılara ihraç etmesi ve söz konusu finansal varlıklarla ilgili hizmet sağlaması durumunda oluşur. Bu durumda, 3.2.5 ve 3.2.6 Paragraflarındaki koşullar yerine getirildiği takdirde ilgili finansal varlıkların finansal durum tablosu dışı bırakılmaları uygundur.

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28’i (2011 Versiyonu) Erken Uygulayan İşletmeler TFRS 9’un (2011 Versiyonu) B3.2.2 Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

B3.2.2 3.2.4(b) paragrafında yer alan durum (işletmenin ilgili finansal varlığın nakit akışlarını elde etmeye yönelik sözleşmeden doğan hakları elinde bulundurmamakla birlikte, ilgili nakit akışlarını bir veya birden fazla alıcıya ödemeye yönelik sözleşmeden doğan yükümlülüğü bulunduğu durumlar), örneğin işletmenin tröst olması ve sahibi olduğu finansal varlıkların intifa haklarını yatırımcılara ihraç etmesi ve söz konusu finansal varlıklarla ilgili hizmet sağlaması durumunda oluşur. Bu durumda, 3.2.5 ve 3.2.6 paragraflarındaki koşullar yerine getirildiği takdirde ilgili finansal varlıkların finansal durum tablosu dışı bırakılmaları uygundur.

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28’i (2011 Versiyonu) Erken Uygulamayan İşletmeler TFRS 9’un (2011 Versiyonu) B3.2.3 Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

B3.2.3 3.2.5 Paragrafının uygulanmasında, işletme, örneğin finansal varlığı doğrudan tahsis eden veya finansal varlığı devralan ve ilgili nakit akışlarını üçüncü şahıs yatırımcılara aktaran konsolidasyon kapsamına alınmış özel amaçlı bir işletmeyi içeren bir grup olabilir.

Mülkiyetten kaynaklanan risk ve yararların devrinin değerlendirilmesi (3.2.6 Paragrafı)

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28’i (2011 Versiyonu) Erken Uygulayan İşletmeler TFRS 9’un (2011 Versiyonu) B3.2.3 Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

B3.2.3 3.2.5 paragrafının uygulanmasında, işletme, örneğin finansal varlığı doğrudan tahsis eden bir işletme veya finansal varlığı devralan ve ilgili nakit akışlarını üçüncü şahıs yatırımcılara aktaran bir bağlı ortaklığı bulunan bir grup olabilir.

B3.2.4 İşletmenin mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük oranda devrettiği durumlara örnek olarak aşağıdakiler verilebilir:

- (a) Bir finansal varlığın koşulsuz satışı;
- (b) Bir finansal varlığın, geri alım tarihindeki gerçeğe uygun değerinden geri alınma opsiyonuyla birlikte satışı;

- (c) Bir finansal varlığın, asli değersiz (işleme konulması halihazırda rasyonel olmayan / out of money) bir alım ya da satım opsiyonuyla birlikte satışı (diğer bir ifadeyle, opsiyon o derece asli değersizdir ki, büyük bir ihtimalle vadesinden önce asli değeri olmayacaktır).

B3.2.5 İşletmenin, mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük oranda elinde tuttuğu durumlara ilişkin örnekler aşağıdaki gibidir:

- (a) Geri alım fiyatının sabit olduğu veya satış fiyatı artı borç verenin getirisini içeren bir satış ve geri alım işlemi;
- (b) Menkul kıymet borçlanma sözleşmesi;
- (c) Bir finansal varlığın, işletmeyi yeniden piyasa riskiyle karşı karşıya bırakan toplam getirilerinin takasıyla birlikte satışı;
- (d) Bir finansal varlığın önemli ölçüde asli değerli olan bir alım ya da satım opsiyonuyla birlikte satışı (diğer bir ifadeyle, ilgili opsiyon o derece asli değerlidir ki, büyük bir ihtimalle, vadesinden önce asli değersiz hale gelmeyecektir);
- (e) Kısa vadeli alacaklarıyla ilgili oluşabilecek kredi zararlarını devralan adına tazmin etmeyi garanti eden bir işletmenin, bu alacaklarını devralana satışı.

B3.2.6 İşletmenin bir varlığın devri esnasında, anılan varlığın mülkiyetinden kaynaklanan bütün risk ve yararların büyük bir kısmını devrettiğini düşünmesi durumunda, devredilen varlığı yeni bir işlemle tekrar geri almadığı sürece, gelecek dönemlerde yeniden muhasebeleştirmez.

Kontrolün devrinin değerlendirmesi

B3.2.7 İşletme, devralanın, devredilen varlığı satma imkânının bulunması durumunda devrettiği varlığın kontrolünü elinde bulundurmamaktadır. İşletme, devralanın, devredilen varlığı satma imkânının bulunmaması durumunda devrettiği varlığın kontrolünü elinde bulundurmaktadır. Devralanın, ilgili varlığın aktif bir piyasada alım satımının yapılması halinde devredilen varlığı satma imkânı vardır; çünkü devralanın, anılan varlığı işletmeye geri vermesinin gerekmesi durumunda, söz konusu varlığı piyasadan yeniden satın alma imkânı vardır. Örneğin, devredilen varlığın işletmenin onu yeniden satın almasına olanak veren bir opsiyonunun bulunması durumunda, devralanın söz konusu varlığı satma imkânı olabilir; nitekim devralan, söz konusu varlığı, ilgili opsiyonun kullanılmış olması durumunda piyasadan edinebilir. Öte yandan, işletmenin yine aynı türden bir opsiyonunun bulunduğu ancak anılan opsiyonun kullanılması

durumunda, devralanın, ilgili varlığı piyasadan edinme imkânının bulunmadığı durumda, devralanın devredilen varlığı satma imkânı yoktur.

B3.2.8 Devralanın, sadece, devredilen varlığı ilgisiz bir üçüncü şahsa bütünüyle satma imkânına ve bu imkânı tek taraflı ve ilave kısıtlamalar uygulamaksızın gerçekleştirebilme kabiliyetine sahip olması durumunda, devredilen varlığı satma imkânı bulunmaktadır. Buradaki asıl soru, devralanın, devredilen varlıkla ilgili ne yapıp ne yapamayacağına ilişkin sözleşmeye bağlı hak veya yükümlülükleri değil, uygulamada ne yapabilme imkânının bulunduğudur. Özellikle:

- (a) Devredilen varlığa ilişkin bir piyasanın bulunmaması durumunda, devralanın, devredilen varlığı satma konusunda sözleşmeden doğan hakkının bulunması, uygulamada herhangi bir anlam ifade etmez ve
- (b) Devredilen varlığı elden çıkarma imkânı, söz konusu işlemin serbestçe yapılamaması durumunda uygulamada herhangi bir anlam ifade etmez. Dolayısıyla:
 - (i) Devralanın devredilen varlığı elinden çıkarma imkânının başkalarının eylemlerinden bağımsız olması gerekir (diğer bir ifadeyle, bu imkân tek taraflı olmalıdır) ve
 - (ii) Devralan herhangi bir kısıtlayıcı koşul veya engel koymaksızın devredilen varlığı elden çıkarabilmelidir (örneğin, bir kredi varlığının nasıl satılacağıyla ilgili koşullar veya devralana varlığı geri alma hakkı veren bir opsiyon).

B3.2.9 Devralanın devredilen varlığı satma ihtimalinin düşük olması, tek başına, devreden devredilen varlık üzerindeki kontrolünü sürdürdüğü anlamına gelmez. Ancak bir satım opsiyonu ya da teminatın, devralanı devredilen varlığı satmaktan alıkoymasında, devreden, devredilen varlık üzerinde kontrolünü sürdürmektedir. Örneğin bir satım opsiyonu veya teminatın yeterince değerli olması durumunda, devralanı devredilen varlığı satmaktan alıkoymayacaktır; çünkü uygulamada, devralan devredilen varlığı bir üçüncü şahsa benzer bir opsiyon ya da başka kısıtlayıcı koşullar öngörmeksizin satamayacaktır. Bunun yerine, devralan, devredilen varlığa ilişkin teminat veya satım opsiyonu çerçevesindeki ödemeleri elde etmek için anılan varlığı elinde tutmaya devam edecektir. Sözü edilen koşullara göre, devreden devredilen varlık üzerindeki kontrolünü sürdürmektedir.

Finansal durum tablosu dışı bırakılması uygun görülen devirler

B3.2.10 İşletme devredilen varlıklara ilişkin faiz ödemelerinin bir kısmını elde etme hakkını, bu varlıklara hizmet vermesinin bir karşılığı olarak elinde

bulundurabilir. İşletmenin, ilgili hizmet sözleşmesinin iptali ya da devri sonucunda elde etmekten vazgeçeceği faiz kısmı, ilgili hizmet varlık ve borcuna dağıtılır. Faizin işletme tarafından elde edilmeye devam edilecek kısmı, yalnızca faiz alacağıdır. Örneğin işletme, hizmet sözleşmesinin devri veya iptali üzerine hiçbir faizden vazgeçmeyecek ise, faiz ödemelerinin tamamı yalnızca faiz alacağıdır. 3.2.13 Paragrafının uygulanması amacıyla, ilgili hizmet varlığının ve yalnızca faiz alacağının gerçeğe uygun değerleri, ilgili alacağın defter değerini varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılan kısmı ve muhasebeleştirilmeye devam edilen kısmı arasında dağıtmak için kullanılır. Belirlenen bir hizmet bedelinin bulunmaması veya anılan bedelin işletmenin sunduğu hizmeti karşılamaya yetmeyeceğinin öngörülmesi durumunda, ilgili hizmet yükümlülüğü için gerçeğe uygun değer üzerinden bir borç muhasebeleştirilir.

B3.2.11 3.2.13 Paragrafının uygulanması amacıyla işletme, finansal durum tablosu dışı bırakılan kısmın ve muhasebeleştirilmeye devam edilen kısmın gerçeğe uygun değerlerinin hesaplanması sırasında 3.2.14 Paragrafına ek olarak, 5.4.1-5.4.3 ve B5.4.1-B5.4.13 Paragraflarında yer alan gerçeğe uygun değer ölçümüne ilişkin hükümleri de uygular.

Finansal durum tablosu dışı bırakılması uygun görülmeyen devirler

B3.2.12 Takip eden hüküm, 3.2.15 Paragrafında belirtilen ilke doğrultusundaki bir uygulamadır. İşletmenin, devredilen varlığın mülkiyetinden kaynaklanan risk ve yararların tamamına yakın bir kısmını elinde bulundurması sebebiyle, devredilen varlıkla ilgili temerrüt zararlarına ilişkin olarak sağladığı teminatın devredilen varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılmasını engellemesi durumunda, devredilen varlığın tamamı muhasebeleştirilmeye devam edilir ve elde edilen bedel borç olarak muhasebeleştirilir.

Devredilen varlıklardaki devam eden ilgi

B3.2.13 Aşağıda yer alan örnekler bir işletmenin devredilen varlık ve buna bağlı borcu 3.2.16 Paragrafına göre nasıl ölçmesi gerektiğini gösterir.

Bütün varlıklar

(a) Devredilen varlıkla ilgili temerrüt zararlarının ödenmesine ilişkin olarak işletme tarafından sağlanan teminatın, işletmenin ilgili varlıktaki devam eden ilgisi ölçüsünde devredilen varlıkların finansal durum tablosu dışı bırakılmasını engellemesi durumunda, söz konusu devredilen varlık devir tarihi itibarıyla, (i) ilgili varlığın defter değeri ve (ii) işletmenin devir işleminde tahsil ettiği bedelin geri ödemek zorunda kalabileceği en yüksek tutarından ('teminat bedeli') düşük olanından ölçülür. Devre bağlı borç, başlangıçta, teminatın gerçeğe

uygun değerinin teminat miktarına eklenmesi suretiyle bulunacak tutardan ölçölür (bu tutar, normal koşullarda, devir dolayısıyla tahsil edilen bedele eşittir). Bunu takiben, teminatın başlangıçtaki gerçeğe uygun değeri zamanla orantılı olarak kâr veya zararda muhasebeleştirilir (bakınız: TMS 18) ve ilgili varlığın değer düşüklüğüne uğramış olması durumunda varlığın defter değeri değer düşüklüğü tutarı kadar azaltılır.

İtfa edilmiş maliyetinden ölçülen varlıklar

- (b) İşletmenin yazdığı bir satım opsiyonu yükümlülüğünün veya elinde bulundurduğu alım opsiyonu hakkının devredilen varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılmasını engellemekte olması ve işletmenin devredilen varlığı itfa edilmiş maliyetten ölçmesi durumunda, devre bağlı borç, maliyetinin (diğer bir ifadeyle, elde edilen bedelin), ilgili maliyet ile devredilen varlığın opsiyonun vadesi itibariyle itfa edilmiş maliyeti arasındaki farka göre düzeltilmesi suretiyle muhasebeleştirilir. Örneğin bir varlığın, devir tarihindeki itfa edilmiş maliyetinin ve defter değerinin 98 TL, elde edilen bedelin ise 95 TL olduğunu varsayalım. Anılan varlığın opsiyonun vade tarihi itibariyle itfa edilmiş maliyeti 100 TL'dir. Devredilen varlığa bağlı borcun başlangıçtaki defter değeri 95 TL olup, 95 TL ile 100 TL arasındaki fark etkin faiz yöntemi kullanılmak suretiyle kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Opsiyonun kullanılması durumunda, devre bağlı borcun defter değeri ile kullanım fiyatı arasındaki fark, kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

Gerçeğe uygun değerden ölçülen varlıklar

- (c) İşletmenin elinde bulundurduğu bir alım opsiyonu hakkının, devredilen varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılmasını engellemesi ve işletmenin devredilen varlığı gerçeğe uygun değerden ölçmesi durumunda, ilgili varlık gerçeğe uygun değerden ölçülmeye devam edilir. Devre bağlı borç, (i) opsiyonun asli değerli olması (işleme konulmasının halihazırda rasyonel olması) durumunda, opsiyon kullanım fiyatından opsiyonun zaman değeri düşölerek, (ii) opsiyonun asli değersiz olması (işleme konulmasının halihazırda rasyonel olmaması) durumunda ise devredilen varlığın gerçeğe uygun değerinden opsiyonun zaman değeri düşölerek ölçölür. Devre bağlı borcun ölçümünün düzeltilmesi işlemi, ilgili varlığın ve devire bağlı borcun net defter değerlerinin ilgili alım opsiyonu hakkının gerçeğe uygun değeri olmasını sağlar. Örneğin, devre konu varlığın gerçeğe

uygun değerinin 80 TL, opsiyon uygulama fiyatının 95 TL, opsiyonun zaman değerinin 5 TL olması durumunda, devre bağlı borcun defter değeri 75 TL (80 TL - 5 TL), devredilen varlığın defter değeri ise 80 TL'dir (diğer bir ifadeyle, opsiyonun gerçeğe uygun değeri).

(d) İşletmenin yazdığı satım opsiyonunun devredilen varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılmasını engellemesi ve işletmenin devredilen varlığı gerçeğe uygun değerden ölçmesi durumunda, devre bağlı borç opsiyonunun uygulama fiyatının opsiyonun zaman değerine eklenmesi suretiyle ölçülür. İlgili varlığın gerçeğe uygun değerden ölçülmesi, gerçeğe uygun değer ile opsiyon uygulama fiyatından düşük olanıyla sınırlıdır; çünkü işletmenin devredilen varlığın gerçeğe uygun değerini opsiyonun uygulama fiyatının üzerine çıkarma hakkı bulunmamaktadır. Bu ölçüm, ilgili varlığın ve devre bağlı borcun net defter değerlerinin satım opsiyonu yükümlülüğünün gerçeğe uygun değeri olmasını sağlar. Örneğin, devre konu varlığın gerçeğe uygun değerinin 120 TL, opsiyon uygulama fiyatının 100 TL ve anılan opsiyonun zaman değerinin 5 TL olması durumunda, devre bağlı borcun defter değeri 105 TL (100 TL + 5 TL), ilgili varlığın defter değeri ise 100 TL'dir (bu kez, opsiyon uygulama fiyatı).

(e) Bir işletmenin elinde bulundurduğu bir alım ve yazdığı bir satım opsiyonu şeklindeki bir oran makasının (collar) devredilen varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılmasını engellemesi ve işletmenin devredilen varlığı gerçeğe uygun değerden ölçmesi durumunda, ilgili varlığın gerçeğe uygun değerden ölçülmesine devam edilir. Devre bağlı borç, (i) alım opsiyonunun asli değerli olması durumunda, satım opsiyonun uygulama fiyatından alım opsiyonunun zaman değeri düşülerek, (ii) alım opsiyonunun asli değersiz olması durumunda ise devredilen varlığın ve satım opsiyonunun gerçeğe uygun değerlerinin toplamından alım opsiyonunun zaman değeri düşülerek ölçülür. Devre bağlı borcun düzeltilmesi, ilgili varlığın ve devre bağlı borcun net defter değerlerinin, işletmenin elinde bulundurduğu ve işletmece yazılmış opsiyonların gerçeğe uygun değerleri olmasını sağlar. Örneğin, bir işletmenin gerçeğe uygun değerden ölçülen bir finansal varlığı devrettiğini ve bununla eş zamanlı olarak, kullanım fiyatları sırasıyla 120 TL ve 80 TL olan bir alım opsiyonu satın aldığını ve bir satım opsiyonu yazdığını varsayalım. Diğer yandan, ilgili varlığın gerçeğe uygun değerinin devir tarihinde 100 TL olduğunu farz edelim. Sözü edilen alım ve satım opsiyonunun zaman değerleri, sırasıyla, 5 TL ve 1 TL'dir. Bu durumda işletme 100 TL (varlığın gerçeğe uygun

değeri) tutarında bir varlık ve 96 TL [(100 TL + 1 TL) – 5 TL] tutarında bir borç muhasebeleştirir. Dolayısıyla net varlık değeri 4 TL'dir. Anılan tutar (4 TL), işletmenin elinde bulundurduğu ve yazdığı söz konusu opsiyonların gerçeğe uygun değeridir.

Bütün devirler

B3.2.14 Bir finansal varlığın devrinin finansal durum tablosu dışı bırakılmayı gerektirmediği durumlarda, devredilen varlığın ya da devirden kaynaklanan borcun muhasebeleştirilmelerinin yanı sıra devreden sözleşmeden doğan hak veya yükümlülüklerinin türev ürün olarak muhasebeleştirilmesinin aynı hak ve yükümlülüklerin iki kez muhasebeleştirilmesine sebep olduğu durumlarda, devreden sözleşmeden doğan hak ve yükümlülükleri ayrıca türev ürün olarak muhasebeleştirilmez. Örneğin, devreden elinde bulundurduğu bir alım opsiyonu finansal varlıkların devrinin satış olarak muhasebeleştirilmesini engelleyebilir. Bu durumda ilgili alım opsiyonu türev varlık olarak ayrıca muhasebeleştirilmez.

B3.2.15 Bir finansal varlığın devrinin finansal durum tablosu dışı bırakılmayı gerektirmediği durumlarda, devredilen varlığı kendi varlığı olarak muhasebeleştirmez. Devralan nakit veya diğer şekilde yapmış olduğu ödemeyi finansal durum tablosu dışı bırakır ve devredenden bir alacak muhasebeleştirir. Devreden (bir geri alım sözleşmesinde olabileceği gibi) devredilen varlığın tamamının kontrolünü sabit bir tutar karşılığında geri almaya yönelik hem bir hak hem de bir yükümlülüğünün bulunması durumunda, devralan, söz konusu alacağını, 4.1.2 Paragrafındaki koşulları karşılıyorsa, itfa edilmiş maliyetinden ölçebilir.

Örnekler

B3.2.16 Aşağıda yer almakta olan örnekler bu TFRS'nin finansal durum tablosu dışı bırakma ilkelerinin uygulamasını göstermektedir.

- (a) *Geri alım sözleşmeleri ve menkul kıymet borçlanmaları.* Bir finansal varlığın, aynı varlığı sabit bir fiyattan veya satış fiyatı artı borç verenin getiri payı ile devredene geri vermek üzere yapılan bir sözleşmeyle satılması veya ilgili varlığın devredene geri verileceği konusunda anlaşarak borçlanılması durumunda, anılan varlık finansal durum tablosu dışı bırakılmaz; çünkü devreden mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde elinde bulundurmaktadır. Devralanın varlığı satma ya da rehin etme hakkı elde ettiği durumda, devreden, ilgili varlığı kendi finansal durum tablosunda, örneğin kredi veya geri alım sözleşmesinden doğan alacak olarak yeniden

sınıflandırır.

- (b) *Geri alım sözleşmeleri ve menkul kıymet borçlanmaları-büyük ölçüde aynı olan varlıklar.* Bir finansal varlığın, aynı varlığı veya büyük ölçüde aynı olan başka bir varlığı sabit bir fiyattan veya satış fiyatı artı borç verenin getiri payı ile birlikte devredene geri vermek üzere yapılan bir sözleşme çerçevesinde satılması veya aynı ya da büyük ölçüde aynı olan bir varlığın devredene geri verileceği konusunda anlaşılabilir olarak ödünç alınması veya borçlanması durumunda, anılan varlık finansal durum tablosu dışı bırakılmaz; çünkü devreden mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde elinde bulundurmaktadır.
- (c) *Geri alım sözleşmeleri ve menkul kıymet borçlanmaları-ikame hakkı.* Sabit bir fiyattan veya satış fiyatı artı borç verenin getiri payından geri alım hakkı veren bir sözleşmenin veya benzeri menkul kıymet borçlanma işlemlerinin, devralana, devredilen varlıklara benzer nitelikte ve geri alım tarihinde bunlarla eşit gerçeğe uygun değere sahip varlıkları bunların yerine ikame etme hakkını vermesi durumunda, ilgili geri alım işlemi veya menkul kıymet borçlanma işlemi çerçevesinde satılan veya borçlanılan varlık finansal durum tablosu dışı bırakılmaz; çünkü devreden, mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde elinde bulundurmaktadır.
- (d) *Gerçeğe uygun değerden geri alma ilk tercih hakkı.* İşletme bir finansal varlığı satar ve devralanın aynı varlığı satması halinde varlığı gerçeğe uygun değerden geri almak için ilk tercih hakkını elinde bulundurursa, varlığı finansal durum tablosu dışı bırakır; çünkü anılan işletme, mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde devretmiştir.
- (e) *Aynı anda alım satım işlemi.* Bir finansal varlığın satıldıktan kısa bir süre sonra geri alınmasına, aynı anda alım satım işlemi denir. Bu tür bir geri alım, ilk işlemin finansal durum tablosu dışı bırakılma koşullarını karşılaması durumunda ilgili varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılmasına engel değildir. Bununla birlikte, finansal varlığın satışına ilişkin sözleşmenin aynı varlığı sabit bir fiyattan ya da satış fiyatı artı borç verenin getiri payı ile birlikte geri alımını öngören başka bir sözleşmeyle eşzamanlı olarak yapılmış olması durumunda, ilgili varlık finansal durum tablosu dışı bırakılmaz.
- (f) *Önemli ölçüde asli değerli olan alım ve satım opsiyonları.* Devreden, devredilen finansal varlık üzerinde bir geri alım opsiyonu

bulunmaktaysa ve anılan opsiyon önemli ölçüde asli değerli ise, yapılan devir işlemi finansal durum tablosu dışı bırakılma koşullarını taşımaz; çünkü devreden mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde elinde bulundurmaktadır. Aynı şekilde, devralanın devredilen finansal varlık üzerinde bir satım opsiyonu bulunmaktaysa ve anılan opsiyon önemli ölçüde kârda ise, söz konusu devir işlemi finansal durum tablosu dışı bırakılma koşullarını taşımaz; çünkü devreden, mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde elinde bulundurmaktadır.

- (g) *Önemli ölçüde asli değersiz olan alım ve satım opsiyonları.* Devredilen finansal varlık üzerinde, sadece, devralanın önemli ölçüde zararda olan bir satım opsiyonu veya devredenin önemli ölçüde zararda olan bir alım opsiyonu varsa, bu varlık finansal durum tablosu dışı bırakılır. Bunun sebebi, devredenin, mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde devretmiş olmasıdır.
- (h) *İstenildiğinde piyasadan elde edilebilecek ve üzerinde önemli ölçüde asli değerli veya asli değersiz olmayan bir alım opsiyonu bulunan varlıklar.* Bir işletmenin, istenildiğinde piyasadan elde edilebilecek bir varlığa ilişkin alım opsiyonunu elinde bulundurması ve bu opsiyonun önemli ölçüde asli değerli veya asli değersiz olmaması durumunda, bu varlık finansal durum tablosu dışı bırakılır. Çünkü (i) işletme, mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları ne önemli ölçüde elinde bulundurmakta ne de devretmektedir ve (ii) kontrolü elinde bulundurmamaktadır. Öte yandan, anılan varlığın istenildiğinde piyasadan elde edilebilir olmaması durumunda, varlığın üzerinde alım opsiyonu bulunan tutarı kadarki kısmı finansal durum tablosu dışı bırakılmaz; çünkü işletme ilgili varlığın kontrolünü elinde bulundurmaktadır.
- (i) *İstenildiğinde piyasadan elde edilemeyecek ve üzerinde işletme tarafından yazılan önemli ölçüde asli değerli veya asli değersiz olmayan bir satım opsiyonu bulunan varlıklar.* Bir işletmenin, istenildiğinde piyasadan elde edilemeyecek bir finansal varlığı devretmesi ve üzerine önemli ölçüde asli değersiz olmayan bir satış opsiyonu yazması durumunda, anılan işletme, mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları yazılan söz konusu satış opsiyonu sebebiyle büyük ölçüde devretmiş ya da elinde tutmuş olmaz. Söz konusu satım opsiyonunun, devralanın ilgili varlığı satmasını engellemeye yetecek düzeyde değerli olması durumunda, işletme anılan varlığın kontrolünü elinde bulundurmaktadır. Bu durumda, ilgili

varlık işletmenin devam eden ilgisi oranında muhasebeleştirilmeye devam edilir (bakınız: B3.2.9 Paragrafı). Sözü edilen satım opsiyonunun, devralanın anılan varlığı satmasını engellemeye yetecek düzeyde değerli olmaması durumunda, işletme varlığın kontrolünü devretmektedir. Bu durumda varlık finansal durum tablosu dışı bırakılır.

- (j) *Gerçeğe uygun değerden satım veya alım opsiyonuna ya da vadeli geri alım sözleşmesine tabi varlıklar.* Uygulama veya geri alım fiyatının geri alım tarihinde finansal varlığın gerçeğe uygun değerine eşit olduğu bir satım veya alım opsiyonuna veya vadeli geri alım sözleşmesine tabi bir finansal varlığın devri işlemi, ilgili varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılmasını gerektirir; çünkü mülkiyetten kaynaklanan risk ve yararların büyük bir bölümü devredilmektedir.
- (k) *Nakit olarak ödenen alım ya da satım opsiyonları.* İşletme, nakit esasta net olarak ödenecek alım ya da satım opsiyonuna veya bir vadeli geri alım sözleşmesine tabi bir finansal varlığın devri işlemini, bu varlığın mülkiyetinden kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde elinde tutup tutmadığı açısından değerlendirir. İşletmenin, devredilen varlığın mülkiyetinden kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde elinde tutmaması durumunda, bu işletme devredilen varlığın kontrolünü elinde tutup tutmadığını belirler. Satım, alım ya da vadeli geri alım sözleşmesinin nakit esasta net olarak ödenebilmesi, her zaman için işletmenin ilgili varlığın kontrolünü devrettiği anlamına gelmez (bakınız: B3.2.9 Paragrafı ve yukarıdaki (g), (h) ve (i) alt Paragrafları).
- (l) *Koşulsuz geri alım opsiyonları.* Koşulsuz geri alım opsiyonları, işletmelere, bazı kısıtlamalara tabi olarak devredilen varlıkları geri alma hakkı veren koşulsuz sözleşmelerdir. Bu tür bir opsiyonun mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararların büyük ölçüde devredilmesiyle veya elde tutulmasıyla sonuçlanmaması durumunda, anılan opsiyon, sadece geri alınabilecek tutar düzeyinde finansal durum tablosu dışı bırakılmayı engeller (devralanın ilgili varlıkları satamadığını varsaydığımızda). Örneğin kredi varlıklarının defter değerlerinin ve bunların devri dolayısıyla elde edilen tutarların 100.000 TL ve her bir kredinin geri çağrılabilir (call back) olduğunu, ancak geri alımı (repurchase) yapılabilecek kredilerin toplam tutarının 10.000 TL'yi geçemeyeceğini varsaydığımızda, finansal durum tablosu dışı bırakılması uygun görülen kredilerin tutarı 90.000 TL'dir.

- (m) *Geri alımlar.* Devredilen varlıklara ilişkin hizmet vermekte olan bir işletme (devreden de olabilir), mevcut varlıkların tutarının, bu varlıklara yönelik hizmet maliyetinin ilgili hizmetin faydalarına oranla bir yük haline geldiği belirli bir seviyeye düşmesi durumunda, devredilen varlıkların kalanının geri alımına yönelik bir hakka sahip olabilir. Anılan geri alım haklarının, işletmenin mülkiyetten kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde devretmesi veya elinde bulundurmasıyla sonuçlanmaması ve devralanın ilgili varlıkları satamayacak olması durumunda, anılan hak, ilgili varlıkların sadece geri alım opsiyonuna tabi tutarı kadarki kısmının finansal durum tablosu dışı bırakılmasını engeller.
- (n) *Devredilen elde bulundurulmakta olan haklar ve kredi teminatları.* Bir işletme, devredilen varlıkla ilgili olarak elinde bulundurduğu haklarının tümünü veya bir kısmını devretmek suretiyle, devralanın kredi güvenilirliğinde bir artış yaratabilir. Diğer bir şekilde, işletme sınırsız veya belirli bir tutarla sınırlandırılmış bir kredi garantisi sağlamak suretiyle devralanın kredi güvenilirliğinde yine bir artışa sebep olabilir. İşletme, devredilen varlığın mülkiyetinden kaynaklanan bütün risk ve yararları büyük ölçüde elinde bulundurduğu takdirde, varlığın tamamını muhasebeleştirmeye devam eder. İşletmenin varlığın mülkiyetinden kaynaklanan risk ve yararların neredeyse tamamını değil de bir kısmını elinde bulundurmaya devam etmesi ve anılan varlığın kontrolünü elinde bulundurmakta olması durumunda, söz konusu varlığın işletmenin ödemesi gerekebilecek nakit ya da diğer varlıklar kadarki kısmının finansal durum tablosu dışı bırakılması mümkün olmaz.
- (o) *Toplam getiri swapı.* İşletme bir finansal varlığı devralana satabilir ve devralanla, ilgili varlığa ilişkin tüm faiz ödemesi nakit akışlarının sabit veya değişken oranlı bir ödeme karşılığında işletmeye ait olacağı ve ilgili varlığın gerçeğe uygun değerindeki herhangi bir artış veya azalışın işletme tarafından karşılanacağı bir toplam getiri takasına girebilir. Bu durumda, söz konusu varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılmasına izin verilmez.
- (p) *Vadeli faiz oranı swapı.* İşletme, devralana, sabit oranlı bir finansal varlık devredebilir ve devredilen finansal varlığın anapara tutarına eşit olan bir tutar (türev ürün tutarı) üzerinden sabit oranlı faiz elde etmek ve değişken oranlı faiz ödemek üzere, devralanla bir vadeli faiz oranı takasına girebilir. Vadeli faiz oranı takası, takas işlemindeki ödemelerin devredilen varlıkla ilgili ödemelerin yapılması koşuluna

bağlı olmaması kaydıyla, devredilen varlığın finansal durum tablosu dışı bırakılmasını engellemez.

- (q) *İtfa edilen vadeli faiz oranı swapı.* İşletme zaman içerisinde ödenecek olan sabit oranlı bir finansal varlığı devredebilir ve devralanla türev ürün tutarı üzerinden sabit bir faiz oranı elde etmek ve değişken bir faiz oranı ödemek üzere vadeli faiz oranı takasına girebilir. Takasın türev ürün tutarının, itfa edildiği süre içerisinde herhangi bir zamanda ödenmemiş bulunan anapara tutarına eşit olması durumunda, takas genellikle işletmenin peşin ödeme riskini büyük ölçüde elinde tutmaya devam etmesiyle sonuçlanır. Bu durumda işletme ya devrolan bütün varlıkları muhasebeleştirmeye devam eder ya da devam eden ilgili ölçüsünde bu varlıkları muhasebeleştirmeyi sürdürür. Aksine, takas işlemindeki türev ürünün anapara tutarının itfa edilmesi işleminin devredilen varlığın anaparasının ödenmemiş tutarıyla ilişkili bulunmaması durumunda, bu tür bir takas, işletmenin varlıkla ilgili peşin ödeme risklerini elinde bulundurmasıyla sonuçlanmayacaktır. Dolayısıyla, takas ödemelerinin devredilen varlıkla ilgili faiz ödemelerinin yapılması koşuluna bağlı olmaması kaydıyla, devredilen varlıkların finansal durum tablosu dışı bırakılmasına engel olmaz ve yapılan takas işlemi, işletmenin, devredilen varlıkların mülkiyetinden kaynaklanan diğer her türlü önemli risk ve yararı elinde bulundurmasıyla sonuçlanmayacaktır.

B3.2.17 Bu Paragraf işletmenin devam eden ilgisinin finansal varlığın bir parçasına ilişkin olduğu durumlar açısından devam eden ilgi yaklaşımının uygulanmasını gösterir.

Bir işletmenin, kupon ve etkin faiz oranı %10, anapara ve itfa edilmiş maliyeti 10.000 TL olan peşin olarak ödenebilir bir kredi portföyüne sahip olduğunu varsayalım. İşletme, devralanla 9.115 TL ödeme karşılığında, devralanın ilgili anaparaya ilişkin her türlü ödemenin 9.000 TL tutarı kadarlık kısmını ve bunun %9,5 oranındaki faizini elde etme hakkını kazandığı bir işleme girmiştir. İşletme, anaparanın geriye kalan 1.000 TL tutarındaki kısmının, buna ilişkin %10 oranındaki faizi ve anaparanın devredilen 9.000 TL'sinin geriye kalan %0,5 oranındaki faizine ilişkin hakları elinde bulundurmaktadır. Yapılan peşin ödemeler, devralan ve işletme arasında 1:9 oranında dağıtılır; ancak ödenmeyen tutarlar işletmenin 1.000 TL tutarındaki anapara hakkından, sözü edilen hak sıfırlanmaya kadar düşülür. İlgili kredilerin işlem tarihindeki gerçeğe uygun değerleri 10.100 TL'dir ve anılan %0,5 oranında faizin tahmini gerçeğe uygun değeri ise 40 TL'dir.

İşletme, mülkiyetten kaynaklanan bazı önemli risk ve yararları (örneğin önemli peşin ödeme riski) devretmekle birlikte mülkiyetten kaynaklanan önemli risk ve yararların bazılarını (devredilen elde

bulundurulan haklar sebebiyle) halen elinde bulundurmaya devam ettiğini ve kontrolü de elinde bulundurduğuna karar vermiştir. Bu nedenle, işletme devam eden ilgi yaklaşımını uygular.

Bu TFRS'yi uygulamak için, işletme, anılan işlemi (a) 1.000 TL tutarında tam orantılı bir elde bulundurma hakkı ve (b) devralana kredi zararlarına karşılık kredi değerliliğinde bir artış sağlamak suretiyle krediyle olan ilişkisinin devamı olarak analiz eder.

İşletme, 9.115 TL tutarındaki tahsilâtın 9.090 TL tutarındaki kısmını (%90×10.100 TL) tam orantılı olarak devredilen %90'lık bölümün tahsilâtı olarak hesaplar. Tahsil edilen tutarın 25 TL tutarındaki kalan kısmı ise devralana kredi zararlarına karşılık kredi değerliliğinde artış sağlamak amacıyla peşin alınan tutarı temsil eder. Buna ilaveten, %0,5 oranındaki işletme lehine fark, sağlanan kredi değerliliğindeki artış karşılığında alınan tutarı temsil eder. Dolayısıyla kredi değerliliğinde sağlanan artış için alınan toplam tutar 65 TL'dir (25 TL + 40 TL).

İşletme, nakit akışlarının %90'ı üzerindeki payının satışı işleminden elde ettiği kazanç veya kaybı hesaplar. Devredilen %90 oranındaki kısım ile işletmenin elinde kalan %10 tutarındaki kısma ilişkin gerçeğe uygun değerlerin ayrıştırılmadığı varsayıldığında, işletme ilgili varlığın defter değerini 3.2.14 Paragrafına göre aşağıdaki şekilde hesaplar:

	Tahmini gerçeğe uygun değer	Yüzde	Tahsis edilen defter değeri
Devredilen kısım	9.090	%90	9.000
Elde tutulan kısım	<u>1.010</u>	%10	<u>1.000</u>
Toplam	<u>10.100</u>		<u>10.000</u>

İşletme, ilgili nakit akışlarının %90'lık bölümünün satışından kaynaklanan kazanç veya kaybı, alınan bedelden devredilen kısma ilişkin defter değerini çıkarmak suretiyle hesaplar. Başka bir deyişle, ilgili kazanç tutarı 90 TL'dir (9.090 TL – 9.000 TL). İşletmenin elinde bulundurduğu kısmın defter değeri ise 1.000 TL'dir.

Buna ek olarak, işletme, elinde bulundurduğu hakların kredi zararlarına karşılık devredilmesinden kaynaklanan devam eden ilgisini de muhasebeleştirir. Buna göre, 1.000 TL tutarında varlık (işletmenin devir sonucunda elde edemeyebileceği nakit akışlarının azami tutarı) ve devre bağlı 1.065 TL tutarında borç muhasebeleştirir (işletmenin devir sonucunda elde edemeyebileceği nakit akışlarının azami tutarı olan 1.000 TL + devir işleminin gerçeğe uygun değeri olan 65 TL).

İşletme yukarıdaki bilgileri, ilgili işlemi aşağıdaki gibi muhasebeleştirmek için kullanır:

	Borç	Alacak
Varlığın orijinal değeri	-	9.000

Krediyle ilgili işletme bünyesinde kalan kısım	1.000	-
İşletme lehine oluşan ilave faiz farkının gerçeğe uygun değeri	40	-
Kâr veya zarar (devirdeki kazanç)	-	90
Borç	-	1.065
Nakit olarak tahsil edilen tutar	<u>9.115</u>	-
Toplam	10.155	10.155

Anılan işlemin ardından, ilgili varlığın defter değeri 2.040 TL'dir. Bu tutar elde kalan kısmın dağıtılan defter değeri olan 1.000 TL ve kredi zararlarına karşılık krediyle ilgili işletmenin elinde bulundurduğu risk tutarı olan 1.040 TL'nin (bu tutar işletme lehine oluşan 40 TL tutarındaki faiz farkını da içermektedir) toplamına eşittir.

Müteakip dönemlerde, işletme, kredi değerliliğinde sağlanan artış karşılığında elde ettiği 65 TL tutarındaki bedeli zamanla orantılı bir şekilde etkin faiz yöntemiyle muhasebeleştirir ve varlığa ilişkin olarak oluşan herhangi bir kredi değer düşüklüğünü finansal tablolarına yansıtır. Kredi değer düşüklüğünün muhasebeleştirilmesine örnek olarak, gelecek yıl ilgili kredilere ilişkin olarak 300 TL tutarında bir kredi değer düşüklüğü zararı oluştuğunu farz edelim. İşletme muhasebeleştirdiği varlığı 600 TL (300 TL elde tutulan krediyle bağlantılı ve 300 TL de kredi zararlarıyla ilgili devredene sağladığı kredi değerliliğindeki artışla ilgili olarak), muhasebeleştirdiği borcu ise 300 TL tutarında azaltır. Anılan işlemin net sonucu, kar veya zarara ilgili kredinin değer düşüklüğüne ilişkin 300 TL tutarında zarar yansıtılmasıdır.

Finansal borçların finansal durum tablosu dışı bırakılması (bölüm 3.3)

B3.3.1 Bir finansal borç (veya bir bölümü) aşağıdakilerden herhangi birinin olması durumunda sona erer:

- Borçlunun, ilgili borcunu (veya bir bölümünü) nakit, diğer bir finansal varlık, mal veya hizmet olarak alacaklıya ödemesi;
- Borçlunun, borca (veya borcun bir bölümüne) ilişkin asli sorumluluktan hukuki süreç çerçevesinde veya alacaklının rızasıyla yasal olarak kurtulması (borçlunun teminat vermiş olması da bu duruma sebep olabilir).

B3.3.2 Borçlanma aracını ihraç edenin ilgili aracı geri satın alması durumunda, ihraç edenin bu aracın piyasa yapıcısı konumunda olması veya yakın dönemde anılan aracı yeniden satmayı planlaması halinde dahi borç sona ermiş olur.

- B3.3.3 Tröst de dahil olmak üzere üçüncü bir şahsa yapılan ödeme (bazen ‘özünde kendiliğinden iptal’ olarak da adlandırılır) kanunen mümkün olmadıkça, tek başına, borçluyu alacaklıya ilişkin asli yükümlülüğünden kurtarmaz.
- B3.3.4 Bir borçlunun üçüncü bir şahsa yükümlülüğünün üstlenilmesi için ödemede bulunması ve alacaklıya ilgili borca ilişkin yükümlülüğün üçüncü bir şahıs tarafından üstlenildiğini bildirmesi durumunda, borçlu, B3.3.1(b) Paragrafında yer alan koşul yerine gelmeden ilgili borç yükümlülüğünü finansal durum tablosu dışı bırakamaz. Borçlunun üçüncü bir şahsa yükümlülüğünü üstlenmesi için ödemede bulunup alacaklıdan yasal olarak bunun onayını alması durumunda, borçlu açısından borç sona ermiş sayılır. Ancak borçlu, sözü edilen üçüncü şahsa veya doğrudan ilk alacaklıya borca ilişkin ödemede bulunmayı kabul etmiş olması durumunda, üçüncü şahsa ilişkin yeni bir borç yükümlülüğü muhasebeleştirir.
- B3.3.5 Mahkeme veya alacaklının kararıyla borcun yasal olarak sona ermesi sonucunda ilgili borç finansal durum tablosu dışı bırakılsa dahi, işletme, 3.2.1-3.2.23 Paragraflarında belirtilen finansal durum tablosu dışı bırakma koşullarının karşılanmaması durumunda devredilen finansal varlıklarla ilgili yeni bir borç muhasebeleştirilebilir. Sözü edilen koşulların karşılanmaması durumunda, devredilen varlıklar finansal durum tablosu dışı bırakılmaz ve işletme devredilen varlıklara ilişkin yeni bir borç muhasebeleştirir.
- B3.3.6 3.3.2 Paragrafı açısından, elde edilecek her türlü ücretin düşülmesinden sonra geriye kalan ödenecek ücret tutarı da dahil olmak üzere yeni koşullar çerçevesinde oluşacak nakit akışlarının orijinal etkin faiz oranı kullanılarak iskonto edilen bugünkü değerinin orijinal finansal borcun geriye kalan nakit akışlarının iskonto edilmiş bugünkü değerinden en az %10 farklı olması durumunda, koşulların önemli ölçüde farklılaştığı kabul edilir. Borç araçlarının takasının veya koşulların değişmesinin borcun sona ermesi olarak muhasebeleştirilmesi durumunda, oluşan maliyet ve ücretler, borcun sona ermesi dolayısıyla oluşan kazanç veya kaybın bir parçası olarak muhasebeleştirilir. Borç araçlarının takasının veya koşulların değişmesinin borcun sona ermesi olarak muhasebeleştirilmemesi durumunda, oluşan maliyet ve ücretler borcun defter değerini etkiler ve değişen borcun geri kalan ömrü boyunca itfa edilir.
- B3.3.7 Bazı durumlarda, alacaklı, borçlunun ödemede bulunma konusundaki mevcut yükümlülüğünü kaldırır, ancak borçlu asli sorumluluğu üstlenen tarafın ödemeyi yapmaması durumunda ödemede bulunmaya yönelik bir teminat yükümlülüğü üstlenir. Bu durumda, borçlu:
- (a) İlgili teminata ilişkin yükümlülüğünün gerçeğe uygun değeri

üzerinden yeni bir finansal borç muhasebeleştirir ve

- (b) (i) ödenen tutarlar ile (ii) orijinal finansal borcun gerçeğe uygun değeri eksi yeni finansal borcun gerçeğe uygun değeri arasındaki farka göre kazanç veya kayıp muhasebeleştirir.

Sınıflandırma (bölüm 4)

Finansal varlıkların sınıflandırılması (bölüm 4.1)

Finansal varlık yönetim modeli

- B4.1.1 4.1.1(a) Paragrafı, finansal varlık yönetim modeli temel alınarak, söz konusu varlıkların sonraki dönemlerde itfa edilmiş maliyeti veya gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen olarak sınıflandırılmasını gerektirmektedir. Finansal varlıkların bu koşulu sağlayıp sağlamadığı, kilit yönetici personel (“TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları” Standardında tanımlanan şekliyle) tarafından belirlenen yönetim modelinin amacı dikkate alınarak değerlendirilir.
- B4.1.2 İşletmenin yönetim modeli, yönetimin bireysel bir finansal araca ilişkin niyetine bağlı değildir. Dolayısıyla sınıflandırmaya ilişkin söz konusu koşul finansal araç bazında değil, ilgili finansal araç grubunun geneli için geçerlidir. Ancak, bir işletmenin finansal araçların yönetimine ilişkin birden fazla yönetim modeli olabilir. Bu nedenle, sınıflandırmanın raporlayan işletme bazında belirlenmesine gerek yoktur. Örneğin, bir işletme hem sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek amacıyla yönettiği bir yatırım portföyünü hem de gerçeğe uygun değer değişikliklerini nakde dönüştürmek için alım satım amacıyla yönettiği başka bir yatırım portföyünü elinde bulundurabilir.
- B4.1.3 Yönetim modelinin amacı, finansal varlıkları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etme niyetiyle elde tutmak olsa dahi bu araçların hepsinin vadeye kadar elde tutulması gerekmez. Dolayısıyla, finansal varlık satışlarının olduğu durumlarda dahi, yönetim modeli, finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsili amacıyla elde tutulmasını amaçlayan bir model olabilir. Örneğin, bir finansal varlık aşağıdaki durumlarda satılabilir:
- (a) Finansal varlık artık işletmenin yatırım politikasına uymamaktadır (örneğin, varlığın kredi derecesi işletmenin yatırım politikasınca öngörülen seviyenin altına düşmüştür),
- (b) Sigortacı süre tahmininde (örneğin ödemelerin beklenen zamanlamasında) meydana gelen bir değişikliği yansıtmak amacıyla yatırım portföyünü düzeltmiştir veya
- (c) Yatırım harcamaları için fona ihtiyaç vardır.

Ancak, bir portföy içerisinde yapılan satışların sayısı ender olarak yapılan satış niteliği arz etmiyor ise, bu satışların sözleşmeye bağlı nakit akışlarını elde etme amacı ile tutarlı olup olmadığının ve ne kadar tutarlı olduğunun değerlendirilmesi gerekir.

B4.1.4 Aşağıda yer alan tablolarda, yönetim modelinin amacının finansal varlıkları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etme niyetiyle elde tutmak olabileceği durumlara ilişkin örnekler yer almaktadır. Bu örnekler listesi olası her türlü durumu kapsamamaktadır.

Örnek	Analiz
<p>Örnek 1</p> <p>İşletme yatırımlarını sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etme amacıyla elde tutmaktadır. Ancak belirli durumlarda bazı yatırımlarının satışını gerçekleştirmektedir.</p>	<p>İşletme, diğer bilgilerin yanı sıra, likidite açısından (yani işletmenin varlıkları satma ihtiyacının olduğu durumda gerçekleşecek olan nakit tutar) finansal varlıklarının gerçeğe uygun değerini göz önünde bulundursa dahi, işletmenin amacı finansal varlıkları elde tutmak ve sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmektir. Bazı yatırımların satılması bu amaçla çalışmamaktadır.</p>
<p>Örnek 2</p> <p>İşletmenin yönetim modeli, krediler gibi finansal varlık portföyleri satın almaktır. Bu portföyler kredi zararları olan finansal varlıklar içerebilir veya içermeyebilir. Söz konusu kredilere ilişkin ödemelerin zamanında yapılmaması durumunda, işletme sözleşmeye bağlı nakit akışlarını çeşitli yollarla tahsil etmeye çalışmaktadır. Örneğin, borçlu ile posta, telefon veya diğer yöntemlerle irtibata geçmektedir.</p> <p>Bazı durumlarda, işletme portföydeki belirli finansal varlıklar üzerindeki faiz oranını değişken bir faiz oranından sabit bir faiz oranına dönüştürmek için faiz oranı swapı yapmaktadır.</p>	<p>İşletmenin yönetim modelinin amacı, finansal varlıkları elde tutmak ve sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmektir. İşletme, portföydeki finansal varlıkları satarak kâr elde etmek amacıyla portföy satın almamaktadır.</p> <p>Aynı analiz, işletmenin sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tamamını tahsil etmeyi beklemediği durumda (örneğin, bazı finansal varlıkların kredi zararları oluşması durumunda) dahi geçerlidir.</p> <p>Bunun yanı sıra, işletmenin portföyün nakit akışlarında değişiklik yapmak üzere türev sözleşmesine taraf olması, işletmenin yönetim modelini tek başına değiştirmez. Portföyün gerçeğe uygun değer esasına göre yönetilmediği durumda yönetim modelinin amacı sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için varlıkları elde tutmaktır.</p>
<p>Örnek 3</p> <p>İşletmenin, müşterilerine kredi kullandırma ve daha sonra bu kredileri menkul kıymetleştirme için kullanılan bir aracı kuruluşa satma amacı bulunan bir yönetim modeli vardır. Menkul kıymetleştirme için kullanılan aracı kuruluş yatırımcılara finansal araçlar ihraç eder.</p> <p>Kredileri kullandıran işletme menkul kıymetleştirme için kullanılan aracı kuruluşu kontrol etmektedir. Dolayısıyla söz konusu kuruluşu konsolide edecektir.</p> <p>Menkul kıymetleştirme için kullanılan aracı kuruluş, kredilerin sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil eder ve bunu yatırımcılarına iletir.</p> <p>Bu örneğin amacı doğrultusunda şöyle bir varsayım yapılmıştır; krediler menkul kıymetleştirme için kullanılan aracı kuruluş tarafından finansal durum</p>	<p>Konsolide grup, kredileri, sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutma amacıyla kullandırmıştır.</p> <p>Ancak, kredileri kullandıran işletmenin, kredileri menkul kıymetleştirme için bir aracı kuruluşa satmak suretiyle kredi portföyüne ilişkin nakit akışlarını gerçekleştirme amacı vardır, dolayısıyla kendi bireysel finansal tablolarının amacı açısından, işletmenin bu portföyü sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etme amacıyla yönettiği düşünülemez.</p>

- B4.1.5 Amacın sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek için finansal araçları elde tutmak olmadığı bir yönetim modeli, finansal varlık portföy performansının, varlıkların satışı yoluyla nakit akışlarının elde edilmesi amacı doğrultusunda yönetildiği durumda meydana gelir. Örneğin; bir varlık portföyünün kredi marjlarındaki veya getiri eğrilerindeki değişikliklerden kaynaklanan gerçeğe uygun değer değişikliklerini nakde dönüştürmek için aktif olarak yönetilmesi durumunda işletmenin yönetim modeli, söz konusu varlıkları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek amacıyla elde tutan bir model değildir. İşletmenin amacı doğrultusunda aktif alım ve satımlar gerçekleşmekte ve işletme söz konusu araçları sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek amacıyla değil, gerçeğe uygun değer kazançlarını nakde dönüştürmek amacıyla yönetmektedir.
- B4.1.6 Gerçeğe uygun değer esasına (4.2.2(b) Paragrafında tanımlandığı gibi) göre yönetilen ve performansı değerlendirilen bir portföy, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi amacıyla elde tutulan bir portföy değildir. Ayrıca, alım satım amaçlı elde tutulan tanımını karşılayan bir finansal varlık portföyü de sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi amacıyla elde tutulan bir portföy değildir. Finansal araçlardan oluşan bu tür portföyler, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülür.

Sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren sözleşmeye bağlı nakit akışları

- B4.1.7 4.1.1 Paragrafı (4.1.5 Paragrafının uygulanmadığı durumda), sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesi çerçevesinde yönetilen finansal varlıklar grubundaki bir finansal varlığın sözleşmeye bağlı nakit akış özellikleri esas alınarak sonraki dönemlerde itfa edilmiş maliyet veya gerçeğe uygun değer ile ölçülen olarak sınıflandırılmasını gerektirmektedir.
- B4.1.8 Sözleşmeye bağlı nakit akışlarının, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içerip içermediğinin değerlendirilmesi, finansal varlığın ifade edildiği para birimi üzerinden yapılır (ayrıca bakınız: B5.7.2 Paragrafı).
- B4.1.9 Kaldıraç, bazı finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarının bir özelliği niteliğinde olup, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının değişkenliğini artırmaktadır. Ortaya çıkan değişkenlikler faizin ekonomik özelliklerine sahip değildir. Solo opsiyon ile forward ve swap sözleşmeleri kaldıraç etkisini içinde barındıran finansal varlıklara örnek olarak gösterilebilir. Dolayısıyla, bu tür sözleşmeler 4.1.2(b) Paragrafında ifade edilen koşulu karşılamazlar ve sonraki dönemlerde itfa edilmiş maliyetleri üzerinden ölçülemezler.

B4.1.10 İhraç edene (yani borçluya) bir borç aracını (örneğin bir kredi veya bir bono) erken ödeme hakkı veren veya borçlanma aracını elinde bulundurana (yani alacaklıya) bir borç aracını vadeden önce ihraç edene geri satma hakkı veren sözleşme hükümleri, yalnızca anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinden oluşan sözleşmeye bağlı nakit akışlarına ancak şu durumlarda neden olur:

- (a) İlgili sözleşme hükmü gelecekte meydana gelecek olaylara bağlı değildir; bunun yerine:
 - (i) Borçlanma aracını elinde bulundurana; ihraç edenin kredi derecesindeki yıpranmaya (örneğin temerrüde düşmek, kredi notunun düşmesi ya da sözleşme hükümlerinin ihlal edilmesi gibi) veya ihraç edenin kontrol gücündeki bir değişime karşı korumak veya
 - (ii) Borçlanma aracını elinde bulundurana veya ihraç edeni ilgili vergi mevzuatı veya yasalardaki değişikliklere karşı korumak amacını taşır ve
- (b) Erken ödeme tutarı, esasen anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faizlerin ödenmemiş tutarını temsil eder. Erken ödeme tutarı sözleşmenin erken sonlandırılmasından kaynaklanan makul bir ek tazminatı içerebilir.

B4.1.11 İhraççıya veya hamile bir borçlanma aracının sözleşmeye bağlı olan vadesini uzatma imkânı veren hükümler (yani bir uzatma seçeneği), aşağıda belirtilen durumların her ikisinin birden varlığı halinde, nakit akışlarının anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içermesi sonucuna yol açar:

- (a) Söz konusu hüküm, aşağıda belirtilen durumlar dışında gelecekte meydana gelecek olaylara bağlı değildir:
 - (i) Hükümün, hamili ihraççının kredi değerliliğindeki kötüleşmeye karşı (örneğin temerrüde düşmesi, kredi notunun düşmesi ya da sözleşme ihlalleri yapması gibi) veya ihraççının kontrolünde meydana gelen değişmeye karşı korumayı amaçladığı durumlarda veya
 - (ii) Hükümün, hamili veya ihraç edeni ilgili vergi ve hukuk kurallarındaki değişikliklere karşı korumayı amaçladığı durumlarda.
- (b) Vadeyi uzatma seçeneğine ilişkin koşullar, uzatma dönemi süresince, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri şeklinde

gerçekleşen nakit akışları meydana getirir.

B4.1.12 Anapara veya faiz ödemelerinin zamanını veya tutarını değiştiren bir sözleşme hükmü, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren sözleşmeye bağlı nakit akışları meydana getirmez. Ancak;

- (a) İlgili sözleşme hükmünün, paranın zaman değerinin ve anapara bakiyesine ilişkin kredi riskinin (sadece ilk muhasebeleştirme sırasında belirlenebilen ve bu nedenle sabit olabilen) bedeli niteliğindeki bir değişken faiz oranı olduğu ve
- (b) Söz konusu hükmün B4.1.10 Paragrafı hükümlerini karşılayan bir erken ödeme seçeneği veya
- (c) B4.1.11 Paragrafı hükümlerini karşılayan bir vadeyi uzatma seçeneği olduğu

durumlarda, söz konusu sözleşme hükmü sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren nakit akışları meydana getirir.

B4.1.13 Aşağıdaki örnekler, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinin gerçekleştirildiği sözleşmeye bağlı nakit akışlarını göstermektedir. Örnekler, olası her türlü durumu kapsamamaktadır.

Finansal Araç	Analiz
<p>A Finansal Aracı</p> <p>A finansal aracı, belirli bir vadesi olan bir tahvildir. Anapara ile anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri finansal aracın ihraç edildiği para birimine dayanan bir enflasyon endeksine bağlıdır. Bu enflasyon bağlantısı borcu artırmaz ve anapara korunur.</p>	<p>Sözleşmeye bağlı nakit akışları, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içermektedir. Anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinin kaldırıcısız bir enflasyon endeksine bağlanması paranın zaman değerini bugünkü düzeyine getirir. Bir başka deyişle, finansal aracın faiz oranı reel faizi yansıtmaktadır. Bu nedenle, anapara bakiyesine ilişkin faiz tutarları paranın zaman değeri açısından dikkate alınmalıdır.</p> <p>Ancak, faiz ödemelerinin borçlunun performansı (örneğin borçlunun net geliri) ya da özkaynak endeksi gibi başka bir değişkene endeksli olması durumunda, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içerdiği söylenemez. Bunun nedeni, faiz ödemelerinin paranın zaman değeri ve anapara bakiyesine ilişkin kredi riski açısından dikkate alınmamasıdır. Piyasa faiz oranları ile tutarlı olmayan sözleşmeye bağlı faiz ödemelerinde değişkenlik vardır.</p>

Finansal Araç	Analiz
<p>B Finansal Aracı</p> <p>B finansal aracı, borçlanan kişiye piyasa faiz oranını sürekli olarak seçme izni veren, belirli bir vade tarihi olan, değişken faizli bir finansal araçtır. Faiz oranının her belirlenme tarihinde, borçlanan kişi üç aylık bir dönem için üç aylık LIBOR ya da bir aylık bir dönem için bir aylık LIBOR ödemeyi tercih edebilir.</p>	<p>Finansal aracın vadesi boyunca ödenen faiz, paranın zaman değeri ile finansal araçla ilgili kredi riskini yansıttığı sürece sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içermektedir. Finansal aracın vadesi boyunca LIBOR faiz oranının yeniden belirlenmesi söz konusu finansal aracı tek başına etkilemez.</p> <p>Ancak, borçlanan kişi üç aylık bir dönem için bir aylık LIBOR oranı almayı seçebiliyorsa ve söz konusu bir aylık LIBOR oranı her ay yeniden belirlenmiyorsa, sözleşmeye bağlı nakit akışları anapara ve faiz ödemeleri olarak nitelendirilmez.</p> <p>Aynı analiz, borçlanan kişinin borç verenin ilan ettiği bir aylık değişken faiz oranı ile üç aylık değişken faiz oranı arasında seçim yapabiliyor olması durumunda da yapılabilir.</p> <p>Ancak, finansal aracın söz konusu finansal aracın kalan süresini aşan bir vadeye dayanan sözleşmeye bağlı bir faiz oranına sahip olduğu durumda, sözleşmeye bağlı nakit akışları, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olarak nitelendirilmez. Örneğin; dönemsel olarak belirlenen fakat devamlı 5 yıllık bir vadeyi yansıtan değişken faiz oranlı sabit vadeli bir tahvilin sözleşmeye bağlı nakit akışları anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olarak nitelendirilmez. Bunun nedeni her dönemde ödenen faizin finansal aracın vadesinden bağımsız olmasıdır (vade başlangıç dönemi dışında).</p>

Finansal Araç	Analiz
<p>C Finansal Aracı</p> <p>C finansal aracı, belirli bir vadesi olan bir tahvildir ve değişken piyasa faiz oranı ödemektedir. Söz konusu değişken faiz oranı belirli bir faiz oranıyla (tavan faiz oranı) sınırlandırılmıştır.</p>	<p>(a) Sabit faiz oranına sahip finansal araçlar ile</p> <p>(b) Değişken faiz oranına sahip finansal araçların sözleşmeye bağlı nakit akışları, ilgili faiz oranı paranın zaman değerini ve finansal aracın vadesi süresince mevcut olan kredi riskini yansıttığı sürece, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olarak nitelendirilir.</p> <p>Bu nedenle, (a) ve (b) maddelerinde yer alan finansal araçlarının kombinasyonu olan bir finansal araç (tavan faiz oranlı bir tahvil gibi) sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinden oluşan nakit akışlarına sahip olabilir. Bu tür bir özellik, değişken faiz oranına belirli bir sınır getirerek (örneğin, tavan ya da taban faiz oranı) nakit akışlarındaki değişkenliği azaltabilir veya sabit oran değişken orana dönüşeceğinden nakit akışlarındaki değişkenliği artırabilir.</p>
<p>D Finansal Aracı</p> <p>D finansal aracı tamamı geri ödemeli bir kredidir ve teminat altına alınmıştır.</p>	<p>Ödenmemesi durumunda tamamı geri çağrılabilir hale gelen bir kredinin teminat altına alınmış olması, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olup olmadığının değerlendirilmesini etkilemez.</p>

B4.1.14 Aşağıda yer alan örnekler, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini ifade etmediği durumları göstermektedir. Örnekler, olası her türlü durumu kapsamamaktadır.

Finansal Araç	Analiz
E Finansal Aracı E finansal aracı, ihraç edenin özkaynağa dayalı finansal araçlarına dönüştürülebilir bir tahvildir.	Finansal aracı elinde bulunduran taraf, hisse senedine dönüştürülebilir tahvili bütün olarak değerlendirir. Sözü edilen aracın faiz oranı, sadece paranın zaman değerini ve kredi riskini yansıtmadığından, sözleşmeye bağlı nakit akışları, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olarak nitelendirilmez. Ayrıca, ilgili finansal aracın getirisi finansal aracı ihraç edenin özkaynak değerine bağlı da bulunmaktadır.
F Finansal Aracı F finansal aracı, ters değişken faiz oranı ödemesi olan bir kredidir (şöyle ki faiz oranı piyasa faiz oranları ile ters ilişkilidir).	Sözleşmeye bağlı nakit akışları, sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olarak nitelendirilemez. Faiz tutarları, anapara bakiyesine ilişkin paranın zaman değerinin karşılığı değildir.

Finansal Araç	Analiz
<p>G Finansal Aracı</p> <p>G finansal aracı, sürekli bir finansal araçtır ancak finansal aracı ihraç eden söz konusu finansal aracı herhangi bir zamanda geri çağırabilir ve söz konusu finansal aracı elinde bulundurana finansal aracın nominal değeri ile tahakkuk etmiş faizini öder.</p> <p>G finansal aracı, piyasa faiz oranı üzerinden ödeme yapmaktadır ancak finansal aracı ihraç eden, sonraki dönemlerde bu faizi hemen ödeyebilir durumda olmadıkça bu faiz ödemesi yapılamaz.</p> <p>Ertelenmiş faiz, ek faiz tahakkuk ettirmemektedir.</p>	<p>Sözleşmeye bağlı nakit akışları, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olarak nitelendirilmez. Bunun nedeni ise finansal aracı ihraç edenin faiz ödemelerini ertelemek zorunda kalabilecek olması ve ertelenen söz konusu faiz tutarları için ek faiz tahakkuk etmeyecek olmasıdır. Sonuç olarak, faiz tutarları anapara bakiyesine ilişkin paranın zaman değerinin karşılığı değildir.</p> <p>Ertelenen tutarlar üzerinde faiz tahakkuk ederse, sözleşmeye bağlı nakit akışları, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemesi olarak nitelendirilebilir.</p> <p>G finansal aracının sürekli olması, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olarak nitelendirilemeyeceği anlamına gelmez. Aslında, sürekli bir finansal araç devamlı olarak (çoklu) uzatma opsiyonlarına sahiptir. Faiz ödemelerinin zorunlu olması ve söz konusu ödemelerin sürekli olarak yapılması durumunda, bu tür opsiyonlar anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinden oluşan nakit akışları meydana getirebilir.</p> <p>Ayrıca, söz konusu finansal araç anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemesini önemli ölçüde yansıtmayan bir tutarda geri çağırılabilir olmadıkça, G finansal aracının geri çağırılabilir olması, sözleşmeye bağlı nakit akışlarının da anapara ve anaparaya ilişkin faiz ödemeleri olarak nitelendirilemeyeceği anlamına gelmez. Geri çağırılabilir tutar, finansal aracın erkenden sonlandırılması açısından söz konusu finansal aracı elinde bulunduran tarafı tazmin edecek bir tutarı içerdiği takdirde dahi, sözleşmeye bağlı nakit akışları, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri olarak nitelendirilebilir.</p>

B4.1.15 Bazı durumlarda, bir finansal varlık anapara ve faiz olarak belirtilen sözleşmeye bağlı nakit akışlarına sahip olmakla birlikte söz konusu nakit akışları bu TFRS'nin 4.1.2(b) ve 4.1.3 Paragraflarında ifade edildiği gibi anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini temsil etmez.

- B4.1.16 Bu durum, söz konusu finansal varlığın belirli varlıklara ya da nakit akışlarına yapılmış bir yatırımı temsil ettiği durumlarda söz konusu olabilir ve dolayısıyla, sözleşmeye bağlı nakit akışları sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri niteliğinde olmaz. Örneğin, sözleşmeye bağlı nakit akışları, paranın zaman değeri ve belirli bir zaman diliminde anapara bakiyesine ilişkin kredi riski dışında, başka unsurlar için yapılan ödemeleri de içerebilir. Sonuç olarak, finansal araç 4.1.2(b) Paragrafındaki koşulu karşılamayabilir. Bu durum, kredi verenin talebinin borçlunun belirli varlıkları veya belirli varlıklarından kaynaklanan nakit akışları ile sınırlı olduğu durumlarda mümkündür (örneğin, ödenmemesi durumunda geri çağrılabilir nitelikte olmayan finansal varlıklar).
- B4.1.17 Ancak, finansal varlığın geri çağrılabilir olmaması, söz konusu varlığın 4.1.2(b) Paragrafındaki koşulu karşılamasına her zaman engel olmaz. Bu tür durumlarda, kredi verenin, sınıflandırılan finansal varlığa ait sözleşmeye bağlı nakit akışlarının anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri niteliğinde olup olmadığının belirlenmesi amacıyla belirli sözleşmeye konu olan varlıkları veya nakit akışlarını değerlendirmesi (“gözden geçirmesi”) gerekir. Finansal varlığın koşullarının başka bir nakit akışına neden olması veya nakit akışlarını anapara ve faizi temsilen yapılan ödemelerle tutarsız bir şekilde sınırlandırması durumunda, ilgili finansal varlık 4.1.2.(b) Paragrafındaki koşulu karşılamaz. Sözleşmeye konu olan varlıkların finansal ya da finansal olmayan varlık olup olmaması söz konusu varlık üzerinde yapılacak bu değerlendirmeyi etkilemez.
- B4.1.18 Sözleşmeye bağlı nakit akışlarının varlığın doğasından kaynaklanmayan özellikleri, ilgili finansal varlığın sınıflandırılmasını etkilemez. Finansal aracın sözleşmeye bağlı nakit akışlarını, son derece nadir olarak görülen, olağandışı ve meydana gelme ihtimali çok az olan bir olayın gerçekleşmesi durumunda etkileyecek olan bir nakit akış özelliğinin, ilgili varlığın doğasından kaynaklanmadığı ifade edilebilir.
- B4.1.19 Borç verme işlemlerinin neredeyse tamamında, kredi sağlayan kuruluşun finansal aracının tahsil önceliği, diğer alacaklı kuruluşların finansal araçlarının niteliğine göre sıralanmış durumdadır. Borçlunun ödemedede bulunmaması durumunda sözleşmenin ihlal edilmiş olduğu ve finansal aracı elinde bulunduranın, borçlunun iflas ettiği durumlarda dâhi, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faizlerin ödenmesini talep etmeye yönelik sözleşmeye bağlı bir hakkının bulunduğu durumlarda, tahsil önceliği diğer finansal araçlardan sonra gelen bir finansal aracın, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerini içeren sözleşmeye bağlı nakit akışları

bulunabilir. Örneğin; alacaklısına normal (*tahsil önceliği olmayan*) bir alacaklı statüsü kazandıran bir ticari alacak, anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerine sahip olur. Bu durum, ilgili borçlunun, iflası durumunda tahvili elinde bulunduran tarafa teminat kapsamındaki alacaklar açısından normal alacaklıya göre öncelikli talepte bulunma imkânı sağlayan ve normal alacaklının anaparaya ve vadesi gelmiş diğer alacaklarına ilişkin sözleşmeye bağlı haklarını etkilemeyecek olan, teminatlı tahvil ihraç etmiş olduğu durumlarda dahi geçerlidir.

Sözleşme ile birbirine bağlı finansal araçlar

- B4.1.20 Bazı işlemlerde, kredi risk yoğunluğu (kredi risk dilimleri (*tranch*)) oluşturan ve sözleşme ile birbirine bağlı bulunan birden fazla finansal araç kullanılmak suretiyle, finansal varlıkları elinde bulunduranlara yapılacak olan ödemeler kendi içerisinde önceliklendirilebilir. Her bir dilimin, ihraç eden tarafından oluşturulan nakit akışlarının ilgili dilime dağıtımındaki sırayı belirleyen bir alt sıralaması bulunur. Bu tür durumlarda, herhangi bir dilimde yer alan alacaklıların anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemeleri üzerinde haklarının bulunması için, ihraç edenin sağladığı nakit akışlarının daha yüksek bir risk diliminde yer alan alacaklıların taleplerini karşılamaya yetecek düzeyde olması gerekir.
- B4.1.21 Bir dilimin anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinin nakit akış özelliklerine sahip olabilmesi için aşağıdaki nitelikleri taşıması gerekir:
- (a) Sınıflandırma açısından değerlendirilecek olan dilime ilişkin sözleşme hükümlerinin (finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzuna bakılmaksızın), yalnızca anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinden sağlanan nakit akışlarına sebep olması (örneğin; dilimin faiz oranının bir emtia endeksine bağlı olmaması);
 - (b) Finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzunun, B4.1.23 ve B4.1.24 Paragraflarında belirtilen nakit akış özelliklerine sahip olması ve
 - (c) Dilimin içinde var olan finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzunun maruz kaldığı kredi riskinin, finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzunun maruz kaldığı kredi riskine eşit veya daha az olması (örneğin; finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzunun kredi zararları sonucunda yüzde 50 oranında değer kaybetmesi durumunda ve

diğer tüm koşullarda ilgili dilimin yüzde 50 veya daha az değer kaybedecek olması).

- B4.1.22 Finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzlarından nakit akışlarını yaratamı (aktaranı değil) tespit edilinceye kadar araştırma yapılır. Tespit edilen bu havuz, finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzunu gösterir.
- B4.1.23 Finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzu, yalnızca anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinden oluşan sözleşmeye bağlı nakit akışları bulunan bir veya birden fazla finansal aracı içermek zorundadır.
- B4.1.24 Finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzu, aşağıdaki finansal araçları da içerebilir:
- (a) B4.1.23 Paragrafında belirtilen finansal araçların nakit akış değişkenliğini azaltan finansal araçlar ve B4.1.23 Paragrafındaki finansal araçlarla birleştirildiğinde yalnızca anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinin nakit akışlarına neden olan finansal araçlar (örneğin; tavan veya taban faiz oranı ya da B4.1.23 Paragrafındaki finansal araçların bazıları veya tamamı üzerindeki kredi riskini azaltan sözleşme) veya
- (b) Yalnızca aşağıdaki farklılıkları ortadan kaldırmak amacıyla, B4.1.23 Paragrafında yer alan finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzunun yarattığı nakit akışları ile dilimin nakit akışlarını uyumlu hale getiren finansal araçlar:
- (i) Faiz oranının sabit ya da değişken olmasının yarattığı farklılıklar,
- (ii) İlgili para biriminin satın alma gücünde oluşan kayıp da dahil olmak üzere, nakit akışlarının gerçekleştiği para birimindeki farklılıklar veya
- (iii) Nakit akışlarının zamanlamasındaki farklılıklar.
- B4.1.25 Havuzdaki herhangi bir finansal aracın B4.1.23 veya B4.1.24 Paragrafındaki koşulları yerine getirmemesi durumunda, B4.1.21(b) Paragrafındaki koşul karşılanmamış olur.
- B4.1.26 Finansal aracı elinde bulunduranın B4.1.21 Paragrafında yer alan koşulları ilk muhasebeleştirme sırasında değerlendiremediği durumlarda, ilgili dilimin gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülmesi gerekir. Finansal varlıklara dayanak oluşturan finansal araç havuzunun ilk muhasebeleştirme sonrasında, B4.1.23 ve B4.1.24 Paragraflarında yer alan koşulları karşılayamayacak

şekilde değişmesi durumunda, ilgili dilim B4.1.21 Paragrafında yer alan koşulları karşılamaz hale gelir ve gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülür.

Bir finansal varlığı veya borcu gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflama (*tanımlama*) seçeneği

B4.1.27 4.1.5 ve 4.2.2 Paragraflarında yer alan koşullara bağlı olarak bu TFRS, ihtiyaca daha uygun bilgi sağlanması koşuluyla, bir finansal varlığın, borcun ya da finansal araç grubunun (finansal varlıkları, finansal borçları veya her ikisini birden içeren) gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflanmasına izin verir.

B4.1.28 Bir finansal varlığın veya borcun gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılması yönünde alınacak karar muhasebe politikası seçimine benzer (ancak muhasebe politikası seçiminin aksine, benzer işlemlere tutarlı bir şekilde uygulanması gerekmez). İşletmeler bu tür bir seçim hakkına sahip olduklarında TMS 8'in 14(b) Paragrafı, seçilen politikanın, işlemlerin olayların ve koşulların işletmenin finansal durumu, finansal performansı veya nakit akışı üzerindeki etkilerinin finansal tablolarda daha güvenilir ve ihtiyaca daha uygun bir şekilde sunulmasını sağlamasını gerekli kılar. Örneğin, bir finansal borcun gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılmasında, 4.2.2 Paragrafı, ihtiyaca daha uygun bilgi sağlanması hükmünün karşılanacağı iki duruma yer verir. Dolayısıyla, 4.2.2 Paragrafı uyarınca bu tür bir sınıflamanın seçilebilmesi için, bu iki durumdan birinin karşılandığının kanıtlanması gerekir.

Sınıflama işlemi, yanlış muhasebe eşleşmesini tamamen veya büyük oranda ortadan kaldırmaktadır

B4.1.29 Bir finansal varlığın veya borcun hangi değeri üzerinden ölçüleceği ve muhasebeleştirilen değer değişikliklerinin nasıl sınıflandırılacağı, finansal aracın veya borcun ne şekilde sınıflandırıldığına ve finansal riskten korunma ilişkisinin bir parçası olup olmadığına bağlı olarak belirlenir. Bu çerçevede ilgili hükümler ölçüm ve muhasebe tutarsızlıklarına (bazen 'yanlış muhasebe eşleşmesi' olarak da adlandırılan) neden olabilir. Örneğin, Standartta gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflama seçeneği olmadığı bir durumda, bir finansal varlığın ilk muhasebeleştirmeden sonra gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen olarak, varlıkla ilişkili olduğu düşünülen bir borcun ise itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen olarak (böyle bir durumda finansal borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikler muhasebeleştirilmeyecektir) sınıflandırılması gerekebilir. Bu gibi durumlarda işletmeler, hem finansal varlığın hem de finansal borcun

gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılmasıyla finansal tablolarda ihtiyaca daha uygun bilgi sunumunun sağlanacağı sonucuna varabilir.

B4.1.30 Aşağıda yer alanlar bu koşulun ne zaman karşılanabileceğini gösteren örneklerdir. 4.1.5 ve 4.2.2(a) Paragraflarında yer alan esasların karşılandığı her durumda, finansal varlık ve borçların gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılması amacıyla bu koşul kullanılabilir.

- (a) Bir işletmenin sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan ve ölçümünde güncel bilgilerin kullanıldığı (TFRS 4'ün 24 üncü Paragrafında izin verildiği üzere) birtakım borçları ve aksi durumda itfa edilmiş maliyetinden ölçülmesi gereken olan, bunlarla ilişkili gördüğü birtakım finansal varlıkları bulunmaktadır.
- (b) Bir işletmenin, faiz oranı riski gibi belirli bir riski paylaşan ve ilgili riskin gerçeğe uygun değerlerde birbirini dengeleyici zıt yönde değişimlere sebep olduğu birtakım finansal varlıkları, finansal borçları veya finansal varlık ve borçları bulunmaktadır. Ancak, finansal araçlardan sadece bazıları gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçülebilmektedir (örneğin sadece türev araçlar ve alım satım amaçlı elde tutulanlar) veya finansal riskten korunma muhasebesi ile ilgili hükümler, örneğin TMS 39'un 88 inci Paragrafındaki etkinlik koşulu yerine getirilmediğinden, uygulanamamaktadır.
- (c) Bir işletmenin, faiz oranı riski gibi belirli bir riski paylaşan ve ilgili riskin gerçeğe uygun değerlerde birbirini dengeleyici zıt yönde değişimlere sebep olduğu birtakım finansal varlıkları, finansal borçları veya finansal varlık ve borçları bulunmaktadır. Diğer yandan, hiçbir aracın türev ürün olmaması sebebiyle finansal riskten korunma muhasebesi uygulanamamaktadır. Buna ek olarak, finansal riskten korunma muhasebesi uygulanmadığından kazanç ve kayıpların muhasebeleştirilmesinde önemli tutarsızlıklar ortaya çıkmaktadır. Örneğin; işletme, belirli bir kredi grubunu birtakım tahvillerin ihracı yoluyla finanse etmiş olup bunların gerçeğe uygun değerlerinde meydana gelen değişimler birbirlerini dengeleme eğilimindedir. İşletmenin sözü edilen tahvilleri düzenli olarak alıp satmasına karşılık ilgili kredileri nadiren alıp satmakta olması durumunda, hem kredi hem de tahvillerin gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak raporlanması, aksi halde her ikisinin birden itfa edilmiş maliyetlerinden ölçülmesinden ve

tahvilin geri alındığı her seferde kazanç ya da kayıp muhasebeleştirilmesinden kaynaklanacak, kazanç ve kayıpların muhasebeleştirme zamanındaki tutarsızlıkları ortadan kaldırmaktadır.

B4.1.31 Bir önceki Paragrafta yer verilen durumlarda olduğu gibi, TFRS 9'da bu tür bir sınıflama seçeneği bulunmasaydı değer değişiklikleri kâr veya zarara yansıtılmak suretiyle gerçeğe uygun değerleri üzerinden ölçülmeyecek olan finansal varlık ve borçların, ilk muhasebeleştirme sırasında gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılmalarıyla birlikte, ölçüm veya muhasebeleştirme tutarsızlıkları tamamen veya büyük oranda ortadan kaldırılmış ve ihtiyaca daha uygun bilgi sunulmuş olur. Uygulama açısından, işletmelerin ölçüm veya muhasebeleştirme tutarsızlıklarına yol açan tüm varlık ve borçları eş zamanlı olarak finansal tablolara yansıtılmış olmaları gerekmez. İlk muhasebeleştirme sırasında her bir işlemin gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılması ve ilk muhasebeleştirmenin yapıldığı tarih itibarıyla geriye kalan işlemlerin gerçekleşeceğinin muhtemel olması koşuluyla, makul bir gecikmeye müsaade edilir.

B4.1.32 Tutarsızlığa neden olan finansal varlık ve finansal borçlardan sadece bazılarının gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılmasına, bu şekilde bir tercih tutarsızlığının tamamen veya büyük oranda ortadan kaldırılması ve dolayısıyla ihtiyaca daha uygun bilgi sunumunun sağlanması sonucunu doğurmayacaksa izin verilmez. Ancak bu tür bir tercih tutarsızlığının büyük oranda ortadan kaldırılması sonucunu doğuracaksa (ve tutarsızlıklarda, muhtemelen, yapılması mümkün diğer sınıflamalardan daha fazla azalmayı sağlayacaksa), benzer nitelikteki finansal varlık veya borçlardan bazılarının gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılmasına izin verilebilir. Örneğin bir işletmenin, toplam değerleri 100 TL olan benzer nitelikte finansal borçları ve toplam değerleri 50 TL olan benzer nitelikte finansal varlıkları bulunduğunu ve bunların ölçümlerinin farklı şekillerde yapıldığını varsayın. Böyle bir durumda işletme, ilk muhasebeleştirme sırasında varlıkların tamamını, borçların ise bir kısmını (örneğin toplam değerleri 45 TL olan finansal borçlarını) gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflamak suretiyle ölçüm tutarsızlıklarını büyük ölçüde azaltabilir. Öte yandan gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflama, tek bir finansal aracın tamamı için yapılabileceğinden, işletme bu örnekte, bir veya daha fazla finansal borcun tamamını bu şekilde bir sınıflamaya tabi tutmalıdır. İşletmenin bir finansal borcun bir bileşenini (örneğin, gösterge faiz

oranındaki değişiklikler gibi sadece tek bir riske bağlı olarak meydana gelen değer değişikliklerini) veya oranını (yani yüzdesini) gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılması mümkün değildir.

Bir finansal borç grubu ya da finansal varlık ve borç grubu gerçeğe uygun değerleri esas alınarak yönetilmekte ve performansları buna göre değerlendirilmektedir.

- B4.1.33 Bir finansal borç grubunun veya finansal varlık ve finansal borç grubunun performansının yönetilme ve ölçülme şekli nedeniyle, bu tür grupların gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesi ihtiyaca daha uygun bilgi sunumunu sağlayabilir. Burada üzerinde durulan nokta, finansal araçların niteliği değil finansal araçların performanslarının yönetim ve değerlendirilme şeklidir.
- B4.1.34 Örneğin, 4.2.2(b) Paragrafında yer alan ilkenin karşılandığı, sahip olunan finansal varlıkların ve borçların ortak risk veya riskler barındırdıkları ve bu risklerin belgelendirilmiş varlık ve borç yönetimi politikasına uygun bir biçimde gerçeğe uygun değer esasına göre yönetildiği ve değerlendirildiği durumlarda, bu koşul, finansal borçları gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırmak için kullanılabilir. Bir işletmenin çoklu saklı türev ürünler içeren “yapısal ürünler” ihraç etmesi ve ortaya çıkan riskleri, türev ve türev olmayan finansal araçlardan oluşturduğu bir grup aracılığıyla gerçeğe uygun değer esasına göre yönetmesi böyle bir duruma örnek olarak gösterilebilir.
- B4.1.35 Yukarıda yer verildiği üzere, bu koşul finansal araç grubunun performansının yönetilme ve değerlendirilme şekline bağlıdır. Dolayısıyla finansal borçların bu koşul çerçevesinde gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılması durumunda, birlikte yönetilen ve değerlendirilen finansal borçların tamamı (bu sınıflandırmanın ilk muhasebeleştirme sırasında yapılması şartıyla) bu şekilde sınıflandırılır.
- B4.1.36 Finansal araçların bu koşul kapsamında gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılabilmesi, stratejilerin çok kapsamlı bir şekilde belgelendirilmesini gerektirmemektedir. Bununla birlikte, belgelendirmenin 4.2.2(b) Paragrafına uyulduğunu göstermeye yetecek düzeyde olması gerekir. Bu tür bir belgelendirmenin her bir kalem için yapılmış olması gerekmez. Ancak belgelendirme her bir portföy için yapılabilir. Örneğin bir departmana ilişkin performans yönetim sisteminin (kilit işletme personeli tarafından da onaylanan) departmanın performansının toplam getiri esasına göre değerlendirildiğini açık bir biçimde kanıtlanması

durumunda, 4.2.2(b) Paragrafına uyulduğunu göstermek için başka bir belgelendirmeye gerek bulunmaz.

Saklı türev ürünler (Bölüm 4.3)

- B4.3.1 Bu TFRS'nin kapsamındaki bir varlık olarak değerlendirilmeyen bir asal ürün içeren karma sözleşmeye taraf olunması halinde, 4.3.3 Paragrafı saklı türev ürünün belirlenmesini, asal sözleşmeden ayrıştırılıp ayrıştırılmayacağını değerlendirilmesini ve bunların asal sözleşmeden ayrıştırılması gereken türev ürünlerin ilk muhasebeleştirmede ve sonrasında gerçeğe uygun değerleri üzerinden ölçülmesini gerektirmektedir.
- B4.3.2 Asal sözleşmenin belirli veya önceden tespit edilmiş bir vadeye sahip olmadığı ve işletmenin net varlıklarındaki kalıntı bir payı temsil ettiği durumlarda, ekonomik özellikleri ve riskleri bir özkaynağa dayalı finansal aracınki gibidir. Böyle bir durumda saklı türev ürünün ekonomik özellikleri ve risklerinin, asal sözleşmenin ekonomik özellikleri ve riskleri ile yakından ilgili olarak değerlendirilebilmesi için saklı türev ürünün de aynı işletmenin özkaynak özelliklerine sahip olması gerekir. Asal sözleşmenin özkaynağa dayalı bir finansal araç olmadığı, bununla birlikte finansal araç tanımını karşıladığı durumlarda ise, ekonomik özellikleri ve riskleri bir borçlanma aracınki gibidir.
- B4.3.3 Opsiyon olmayan bir saklı türev ürün (örneğin saklı forward veya swap sözleşmeleri gibi), ilk muhasebeleştirme sırasında gerçeğe uygun değerinin sıfır olması amacıyla, ilgili asal sözleşmeden sözleşmede belirlenen ya da sözleşmeden anlaşılan somut koşullar esas alınarak ayrıştırılır. Opsiyon bazlı bir saklı türev ürün (saklı satış, alış, tavan faiz oranı, taban faiz oranı ya da takas opsiyonu gibi), asal sözleşmeden opsiyonun sözleşmede belirlenen koşulları esas alınarak ayrıştırılır. Asal sözleşmenin başlangıçtaki defter değeri, saklı türev ürünün ayrıştırılmasının ardından geriye kalan kalıntı tutardır.
- B4.3.4 Tek bir karma sözleşmede bulunan çoklu saklı türev ürünler, genellikle, tek bir bileşik saklı türev ürün olarak kabul edilirler. Buna karşılık, özkaynak olarak sınıflandırılan saklı türev ürünler (bakınız: TMS 32) varlık veya borç olarak sınıflandırılanlardan ayrı olarak muhasebeleştirilirler. Buna ek olarak, karma sözleşmenin birden fazla saklı türev ürün içerdiği ve türev ürünlerin farklı risklerle ilgili olup, istenildiğinde ayrıştırılabilir ve birbirlerinden bağımsız nitelikte oldukları durumlarda, sözü edilen saklı türev ürünler birbirlerinden ayrı olarak muhasebeleştirilirler.

B4.3.5 Aşağıda yer alan örneklerde, saklı türev ürünün ekonomik özellikleri ve riskleri, asal sözleşmenin ekonomik özellikleri ve riskleri ile yakından ilgili değildir (4.3.3(a) Paragrafı). Bu örneklerde 4.3.3(a) ve 4.3.3(b) Paragraflarından belirtilen koşulların karşılandığı varsayılmaktadır. Bu çerçevede saklı türev ürünlerin asal sözleşmeden ayrı olarak muhasebeleştirilir.

- (a) Hamiline, ihraç edenden, özkaynak payının fiyat veya endeksine ya da bir malın fiyat veya endeksine göre değişen nakit veya diğer varlık tutarları üzerinden finansal aracı geri almasını isteme hakkı veren bir saklı satım opsiyonu, asal borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir.
- (b) Bir borçlanma aracının vadeye kadar olan süresini uzatmaya ilişkin bir opsiyon veya bir hüküm, uzatmanın gerçekleştiği zamanda cari piyasa faiz oranına göre eş zamanlı bir düzeltme yapılmadıkça, asal borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir. Bir işletmenin borçlanma aracı ihraç etmesi ve söz konusu borçlanma aracının hamilinin üçüncü bir kişiye bu borçlanma aracı üzerinden bir alım opsiyonu yazması durumunda, ihraççının opsiyonun kullanılması sonucunda borçlanma aracının yeniden pazarlanmasında yer alması ya da bunu kolaylaştırması istenebiliyorsa, ihraççı, ilgili satım opsiyonunun, borçlanma aracının vadeye kadar olan süresini uzattığını kabul eder.
- (c) Asal bir borçlanma aracında ya da sigorta sözleşmesinde saklı hisseye endeksli faiz ya da anapara ödemeleri - faiz veya anapara ödemelerinin özkaynağa dayalı finansal araçların değerine endeksli olduğu - asal borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir. Çünkü asal ürün ile ürün ile saklı türev ürünün içerdiği riskler birbirinden farklıdır.
- (d) Asal bir borçlanma aracında ya da sigorta sözleşmesinde saklı mala endeksli faiz ya da anapara ödemeleri - faiz ya da anapara ödemelerinin mal (örneğin altın) fiyatına endeksli olduğu - asal borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir. Çünkü asal ürün ile saklı türev ürünün içerdiği riskler birbirinden farklıdır.
- (e) Asal bir borç sözleşmesinde veya asal bir sigorta sözleşmesinde saklı alım, satım ya da peşin ödeme opsiyonu, aşağıda belirtilen durumlar söz konusu değilse, asal sözleşmeyle yakından ilişkili sayılmaz:

- (i) Opsiyonun kullanım fiyatı, her bir kullanım tarihinde, asal borçlanma aracının itfa edilmiş maliyetine ya da asal sigorta sözleşmesinin defter değerine hemen hemen eşittir veya
- (ii) Peşin ödeme opsiyonunun kullanım fiyatı, asal sözleşmenin kalan süresine ilişkin olarak borç verenin uğradığı faiz kaybının bugünkü değerine hemen hemen eşit bir tutarı karşılayacak düzeydedir. İlgili faiz kaybı, peşin ödenen anapara tutarı ile faiz oranı farkının çarpılması sonucunda bulunur. Faiz oranı farkı ise, asal sözleşmenin etkin faiz oranının, peşin ödenen anapara tutarının asal sözleşmenin kalan süresine denk bir vadeye sahip benzer bir sözleşmeye yatırılması durumunda elde edilecek olan faiz oranını aşan kısmını ifade eder.

Alım ya da satım opsiyonunun asal borç sözleşmesiyle yakından ilişkili olup olmadığına, dönüştürülebilir bir borçlanma aracındaki özkaynak unsurunun TMS 32 uyarınca ayrıştırılmasından önce karar verilir.

- (f) Asal bir borçlanma aracında saklı bulunan ve bir tarafa ('lehdar') belirli bir referans varlığın (lehdarın bu varlığın sahibi olması gerekmez) kredi riskini diğer bir tarafa ('garantör') devretme imkanı sağlayan kredi türevleri asal borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir. Bu çeşit kredi türevleri, garantöre, referans varlığa doğrudan sahip olmaksızın referans varlığa ilişkin kredi riskini üstlenme imkanı verir.

B4.3.6 Hamiline, özkaynak payının ya da malın endeksindeki artış ya da azalışlara göre değişebilen nakit veya diğer finansal varlık tutarları üzerinden ilgili finansal aracı ihraççısına geri satma hakkı veren finansal araç ("satılabilir araç"), karma sözleşmeye bir örnektir. Satılabilir araç ilk muhasebeleştirme sırasında ihraççı tarafından gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarar yansıtılan bir finansal borç olarak sınıflandırılmamışsa, 4.3.3 Paragrafına göre saklı türev ürünün (diğer bir ifadeyle, endekslenmiş anapara ödemesinin) ayrıştırılması gerekir; çünkü ilgili asal sözleşme B4.3.2 Paragrafına göre bir borçlanma aracıdır ve endekslenmiş anapara ödemesi B4.3.5(a) Paragrafı çerçevesinde asal borçlanma aracıyla yakından ilişkili değildir. Anapara ödemesi artıp azalabileceğinden, anılan saklı türev ürün, değeri bir değışkене endekslenen opsiyon dışı bir türev üründür.

B4.3.7 İşletmenin net varlıklarının oransal payına (açık uçlu bir yatırım fonunun parçaları veya aynı parçadaki yatırım ürünlerinden bazıları) eşit bir nakit

karşılığında her an geri verilebilen satılabilir araç açısından, saklı türev ürünün ayrıştırılması ve her bir bileşenin ayrıca muhasebeleştirilmesi, ilgili karma sözleşmenin, hamilin ihraççıya geri satma hakkını kullanması durumunda raporlama dönemi sonu itibarıyla ödenmesi gereken itfa tutarından ölçülmesi anlamına gelir.

B4.3.8 Aşağıda yer alan örneklerde, saklı türev ürünün ekonomik özellikleri ve riskleri, asal sözleşmenin ekonomik özellikleri ve riskleri ile yakından ilgili değildir. Bu örneklerde saklı türev ürünler asal sözleşmeden ayrı olarak muhasebeleştirilmez.

- (a) Aksi halde faiz içeren asal borç sözleşmesi veya sigorta sözleşmesine göre ödenmesi veya tahsil edilmesi gereken faiz tutarını sözleşmedeki faiz oranı veya faiz oranı endeksine göre değiştiren bir saklı türev ürün, ilgili karma sözleşmenin, hamilin muhasebe kayıtlarında izlenen yatırımın tamamını geri kazanamayacağı bir şekilde ödenebilir olduğu veya ilgili saklı türev ürün asal sözleşmenin baştaki getiri oranını ikiye katlamadığı ve asal sözleşme ile aynı koşulları haiz bir sözleşme için piyasada gerçekleşecek orana göre iki katı bir getiri oranı ile sonuçlanmadığı sürece, asal sözleşme ile yakından ilişkilidir.
- (b) Bir borç ya da sigorta sözleşmesindeki faiz oranında saklı taban ya da tavan faiz oranı, sözleşme düzenlendiğinde tavan faiz oranının piyasa faiz oranı düzeyinde veya onun üzerinde, taban faiz oranının ise piyasa faiz oranı düzeyinde ya da onun altında olması ve taban ya da tavan faiz oranının asal sözleşme üzerinde kaldıraç etkisi yaratmaması koşuluyla, asal sözleşmeyle yakından ilişkilidir. Benzer biçimde, bir varlığın (örneğin bir malın) alım satımına ilişkin sözleşmede yer alan ve ilgili varlığa istinaden ödenecek ya da varlıktan elde edilecek fiyat üzerinde bir tavan ya da taban oluşturan koşullar/hükümler, ilgili tavan ve tabandan her ikisinin birden başlangıçta asli değersiz olması (işleme konulmasının başlangıçta rasyonel olmaması) ve kaldıraç etkisi oluşturmaması durumunda, asal sözleşmeyle yakından ilişkilidir.
- (c) Anapara ve faiz ödemelerinin yabancı para üzerinden yapılmasını gerektiren ve asal borçlanma aracında (örneğin çift para birimli tahvil gibi) saklı yabancı para türevi, ilgili asal borçlanma aracıyla yakından ilişkilidir. Bu tür bir türev ürün, TMS 21'in parasal kalemlerde meydana gelen yabancı para kazanç ve kayıplarının kâr

veya zararda muhasebeleştirilmesini gerektirmesi sebebiyle asal araçtan ayrıştırılmaz.

- (d) Sigorta sözleşmesi olan bir asal sözleşmede ya da finansal araç niteliğinde olmayan bir asal sözleşmede (fiyatın yabancı para üzerinden belirlendiği finansal olmayan bir aracın alım veya satımına ilişkin sözleşme gibi) saklı yabancı para türevi; kaldıraç etkisi yaratmaması, opsiyon özelliği içermemesi ve ödemenin aşağıdaki paralardan biri üzerinden yapılmasını gerektirmesi kaydıyla, asal sözleşmeyle yakından ilişkilidir:
- (i) Söz konusu sözleşmenin önemli taraflarından herhangi birisinin geçerli para birimi;
 - (ii) Alınan veya verilen ilgili mal ya da hizmetlerin, ticari işlemlerdeki fiyatlarının belirlenmesinde dünya genelinde sürekli olarak kullanılan para birimi (ham petrol işlemleri için Amerikan Doları gibi)
 - (iii) İşlemin gerçekleştiği ekonomik çevrede, finansal olmayan kalemlerin alım veya satımına ilişkin sözleşmelerde yaygın olarak kullanılan para birimi (örneğin yerel ticari işlemlerde veya dış ticarete yaygın olarak kullanılan nispeten sabit ya da likit para birimi).
- (e) Sadece faiz ya da sadece anapara takasında (interest-only strip/principal only strip) saklı peşin ödeme opsiyonu, asal sözleşmenin (i) saklı türev içermeyen bir finansal araca ilişkin sözleşmeye bağlı nakit akışlarını alma hakkının ayrıştırılmasından kaynaklanması ve (ii) orijinal asal borç sözleşmesinde yer almayan bir koşul içermemesi durumunda, asal sözleşmeyle yakından ilişkilidir.
- (f) Asal bir kiralama sözleşmesinde saklı türev ürünün (i) kira ödemelerinin tüketici fiyat endeksine endekslenmesi gibi enflasyon ilişkili bir endeksi ifade etmesi (kiralamanın kaldıraç etkisi yaratmaması ve endeksin işletmenin kendi ekonomik çevresindeki enflasyonla ilişkili olması koşuluyla), (ii) satışlara bağlı koşullu kira ödemeleri olarak oluşturulması veya (iii) değişken faiz oranlarına bağlı koşullu kira ödemeleri olarak oluşturulması durumunda, türev ürün asal sözleşmeyle yakından ilişkilidir.
- (g) Asal finansal araçta veya asal sigorta sözleşmesinde saklı parça birleştirme özelliği, parça bazlı yapılan ödemelerin fon varlıklarının

gerçeğe uygun değerlerini yansıtan cari parça değerlerinden ölçümleri durumunda ilgili asal finansal araçla ya da asal sözleşmeyle yakından ilişkilidir. Parça birleştirme özelliği, dahili ya da harici bir yatırım fonunun parçaları cinsinden ödemede bulunmayı gerektiren bir sözleşme koşuludur.

- (h) Sigorta sözleşmesinde saklı türev ürün, türev ürünün ayrı olarak ölçülmesini (diğer bir ifadeyle, asal sözleşmeyi dikkate almaksızın) engelleyecek derecede sigorta sözleşmesinin ve türev ürünün birbirlerine bağlı olmaları durumunda, sigorta sözleşmesiyle yakından ilişkilidir.

Saklı türev ürün içeren araçlar

B4.3.9 B4.3.1 Paragrafında da belirtildiği üzere, bu TFRS'nin kapsamındaki bir varlık olarak değerlendirilmeyen bir asal ürün ile bir veya daha fazla saklı türev ürün içeren bir karma sözleşmeye taraf olunması halinde, 4.3.3 Paragrafı saklı türev ürünlerin belirlenmesini, bunların asal sözleşmeden ayrıştırılıp ayrıştırılmayacağını değerlendirilmesini ve asal sözleşmeden ayrıştırılması gereken türev ürünlerin ilk muhasebeleştirmede ve sonrasında eğe uygun değerleri üzerinden ölçülmesini gerektirmektedir. Bu tür bir uygulama aracın tamamının gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesinden çok daha karmaşık olabilir ya da daha az güvenilir olan ölçümlerle sonuçlanabilir. Bu nedenle bu Standart, karma sözleşmenin tamamının gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılmasına izin vermektedir.

B4.3.10 4.3.3 Paragrafının saklı türev ürünlerin asal sözleşmeden ayrıştırılmasını gerektirip gerektirmediğine veya bu tür bir ayrıştırmayı yasaklayıp yasaklamadığına bakılmaksızın, karma sözleşmenin tamamı gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılabilir. Ancak 4.3.5 Paragrafı, 4.3.5(a) ve 4.3.5(b) Paragraflarında yer alan durumlarda karma sözleşmenin gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılmasına izin vermez. Çünkü bu durumlarda karma sözleşmenin tamamını gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak sınıflandırmak karışıklığı azaltmayacak veya güvenilirliği arttırmayacaktır.

Saklı türev ürünlerin yeniden değerlendirilmesi

B4.3.11 4.3.3 Paragrafı uyarınca, bir saklı türev ürünün asal sözleşmeden ayrıştırılıp ayrıştırılmayacağını ve bu Standart kapsamında bir türev ürün olarak muhasebeleştirilip muhasebeleştirilmeyeceğinin değerlendirilmesi karma sözleşmeye taraf olduğunda yapılmalıdır. Sözleşme hükümlerinde,

sözleşme uyarınca belirlenecek olan nakit akışlarını önemli ölçüde değiştiren bir değişiklik olmadığı sürece, daha sonraki tarihlerde bu tür bir değerlendirmenin yapılmasına izin verilmez. Sözleşme hükümlerinde, sözleşme uyarınca belirlenecek olan nakit akışlarını önemli ölçüde değiştiren bir değişiklik olduğu durumlarda ise yeniden değerlendirmenin yapılması gereklidir. Nakit akışlarındaki değişikliğin önemli olup olmadığı; saklı türev ürüne, asal sözleşmeye ya da her ikisine ilişkin beklenen gelecekteki nakit akışlarındaki değişikliklerin büyüklüğünün değerlendirilmesi suretiyle belirlenir; söz konusu değişikliklerin, sözleşme kapsamında değişim öncesi beklenen nakit akışlarına kıyasla önemli olup olmadığı da ayrıca değerlendirilir.

B4.3.12 B4.3.11 Paragrafı, aşağıdaki durumlarda edinilen sözleşmelerde yer alan saklı türev ürünlere uygulanmaz:

- (a) Bir işletme birleşmesi (“TFRS 3 İşletme Birleşmeleri” Standardında tanımlanan şekliyle);
- (b) TFRS 3 ün B1-B4 Paragraflarında yer verile şekliyle ortak kontrole tabi işletmelerin veya teşebbüslerin birleşmesi veya
- (c) “TMS 31 İş Ortaklıklarındaki Paylar” Standardında tanımlandığı gibi iş ortaklığı kurulması

Ayrıca B4.3.11 Paragrafı türev ürünlerin edinim tarihinde yapılacak olası yeniden değerlendirmelerinde uygulanmaz.*

Finansal varlıkların yeniden sınıflandırılması

B4.4.1 Finansal varlıklara ilişkin yönetim modelinin amacının değiştiği durumlarda, bu değişiklikten etkilenen finansal varlıkların 4.1.1 Paragrafına göre yeniden sınıflandırılması gerekmektedir. Bu tür değişikliklerin çok nadir olması beklenir. Söz konusu değişiklikler, içsel veya dışsal değişiklikler sonucunda işletmenin üst yönetimi tarafından belirlenir ve işletmenin faaliyetleri açısından önemli ve üçüncü taraflara kanıtlanabilir nitelikte olmalıdır. Yönetim modelindeki değişime ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır:

- (a) İşletme, kısa vadede satmak üzere elinde tuttuğu ticari kredilerden oluşan bir portföye sahiptir. Bu işletme, söz konusu ticari kredilerini yönetecek olan ve sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek üzere elinde kredi tutan bir yönetim modeline sahip olan bir şirketi satın alır. Ticari krediler portföyü bundan böyle satış amaçlı

* TFRS 3, işletme birleşmelerinde edinilen ve saklı türev ürünler içeren sözleşmelere ilişkin hükümlere yer vermektedir.

olmayıp alınan ticari kredilerle birlikte yönetilmektedir ve bütün krediler, sözleşmeye bağlı nakit akışlarını tahsil etmek amacıyla elde tutulmaktadır.

- (b) Bir finansal hizmet şirketi, ipotek karşılığı bireysel kredi işini sonlandırmaya karar vermiştir. Artık yeni iş kabul edilmemektedir. Finansal hizmet şirketi ise kendi ipotekli kredi portföyünü satış amacıyla aktif olarak pazarlamaktadır.

B4.4.2 Yönetim modelinin amacında yapılacak değişiklikler, yeniden sınıflandırma tarihinden önce gerçekleştirilmelidir. Örneğin; bir finansal hizmet şirketi, ipotek karşılığı bireysel kredi işini 15 Şubat tarihinde sonlandırmaya karar veriyor ve bu nedenle söz konusu durumdan etkilenen tüm finansal varlıkları 1 Nisan tarihinde (örneğin işletmenin sonraki raporlama dönemdeki ilk gün) yeniden sınıflandırması gerekiyorsa, söz konusu işletmenin yeni ipotek karşılığı bireysel kredi işini kabul etmemesi veya aksi takdirde 15 Şubat tarihinden sonra önceki yönetim modeline ilişkin faaliyetlerde bulunmaması gerekmektedir.

B4.4.3 Aşağıda yer alan durumlar, yönetim modelindeki değişim olarak nitelendirilmemektedir:

- (a) Belirli finansal varlıklarla ilgili amaçta meydana gelen bir değişim (piyasa koşullarında önemli değişikliklerin olduğu durumlarda bile),
- (b) Finansal varlıklar açısından belirli bir piyasanın geçici olarak yok olması,
- (c) İşletmenin farklı yönetim modellerine sahip bölümleri arasında finansal varlıkların transferi.

Ölçüm (Bölüm 5)

Başlangıçtaki ölçüm (Bölüm 5.1)

B5.1.1 Bir finansal aracın ilk muhasebeleştirilmedeki gerçeğe uygun değeri normalde işlem fiyatıdır (yani, verilen ya da alınan bedelin gerçeğe uygun değeridir. Bakınız: B5.4.8 Paragrafı). Ancak, verilen ya da alınan bedelin bir kısmının finansal araçtan başka bir unsur için verilmiş olması durumunda, finansal aracın gerçeğe uygun değeri bir değerlendirme yöntemi kullanılarak tahmin edilir (bakınız: B5.4.6-B5.4.12 Paragrafları). Örneğin; faiz getirisi olmayan uzun vadeli bir kredi veya alacağın gerçeğe uygun değeri, gelecekteki tüm nakit akışlarının, aynı kredi derecelendirmesine sahip benzer bir finansal aracın (para birimi, vade, faiz oranının türü ve diğer unsurlar açısından benzer) cari faiz oranı (oranları) kullanılarak iskonto edilmiş bugünkü değeri üzerinden

hesaplanabilir. Geriye kalan kredi tutarı, başka tür bir varlık olarak muhasebeleştirilmesi gerekmedikçe, gider veya gelirden indirim olarak kaydedilir.

- B5.1.2 Piyasa faiz oranından farklı bir oranda faiz içeren bir kredinin verilmesi (örneğin benzer krediler için piyasa faiz oranı yüzde 8 iken verilen kredinin faiz oranının yüzde 5 olması) ve bu farkı karşılamak için peşinen ücret alınması durumunda, söz konusu kredi gerçeğe uygun değeri üzerinden (yani alınan ücret tutarı kredi anaparasından düşüldükten sonra) muhasebeleştirilir.

Finansal varlıkların sonraki ölçümü

- B5.2.1 Önceki dönemlerde gerçeğe uygun değeri ile muhasebeleştirilen bir finansal aracın gerçeğe uygun değerinin sıfırın altına düşmesi durumunda, söz konusu araç 4.2.1 Paragrafı uyarınca ölçülen bir finansal borca dönüşür. Ancak, bu TFRS'nin kapsamındaki bir varlık olarak değerlendirilen asal ürünler içeren karma sözleşmeler, her zaman 4.3.2 Paragrafı uyarınca ölçülür.
- B5.2.2 Aşağıda yer alan örnek, gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen ve 4.2.1 Paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikleri diğer kapsamlı gelire yansıtılan bir finansal varlığın başlangıçtaki ve sonraki ölçümlerinde ortaya çıkan işlem maliyetlerinin muhasebeleştirilmesini göstermektedir.

Bir işletme, 100 TL satın alma fiyatı ile 2 TL satın alma komisyonu ödeyerek bir varlık edinmiştir. İşletme, söz konusu varlığı başlangıçta 102 TL tutarı üzerinden muhasebeleştirir. Raporlama dönemi, varlığın satın alınmasından bir gün sonradır ve o tarihte varlığın kayıtlı piyasa fiyatı 100 TL'dir. Söz konusu varlık satıldığında, 3 TL tutarında bir komisyon ödenecektir. Satış tarihinde, işletme söz konusu varlığın değerini 100 TL olarak ölçer (satıştaki olası bir komisyon tutarını dikkate almadan) ve 2 TL tutarındaki zararı diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirir.

Gerçeğe uygun değer ölçümü (Bölüm 5.4)

- B5.4.1 Gerçeğe uygun değer tanımının altında işletmenin tasfiye olma, faaliyetlerinin kapsamını önemli ölçüde daraltma veya işletmenin sürekliliği kavramıyla zıt koşullar içeren bir işlemde bulunma niyet ve ihtiyacının bulunmadığı sınırsız bir faaliyet ömrüne sahip olduğunun kabulü yatar. Dolayısıyla gerçeğe uygun değer, işletmenin, yapmaya zorlandığı bir işlemde veya zorunlu tasfiye ya da satışta elde edeceği veya ödeyeceği bir tutar değildir. Diğer yandan, gerçeğe uygun değer ilgili aracın kredi kalitesini yansıtır.

B5.4.2 Bu Standart “alış fiyatı” ve “satış fiyatı” (bazen “cari teklif fiyatı” olarak da adlandırılır) terimlerini kayıtlı piyasa fiyatları kapsamında, “alış fiyatı-satış fiyatı arasındaki fark” terimini de sadece işlem maliyetlerini içerecek şekilde kullanır. Gerçeğe uygun değere ulaşmak için yapılan diğer düzeltmeler (örneğin karşı tarafın kredi riski için yapılan düzeltmeler), “alış fiyatı-satış fiyatı arasındaki fark” teriminin içinde yer almaz.

Aktif piyasa: kayıtlı fiyat

B5.4.3 Bir finansal araca ilişkin fiyatın, istenildiğinde ve düzenli olarak borsadan, satıcıdan, simsardan, sanayi grubundan, fiyatlama hizmeti yapan veya düzenleyici bir kuruluştan elde edilmesinin mümkün olması ve anılan fiyatların, karşılıklı pazarlık ortamında gerçekleştirilen fiili ve düzenli piyasa işlemlerini temsil etmesi durumunda ilgili finansal aracın aktif bir piyasada kayıtlı olduğu kabul edilir. Gerçeğe uygun değer, istekli bir alıcı ve satıcı arasında karşılıklı pazarlık ortamında gerçekleştirilen bir işlemde üzerinde anlaşılan fiyattır. Aktif bir piyasada işlem gören bir finansal aracın gerçeğe uygun değerinin belirlenmesindeki amaç, işletmenin anında erişim imkanına sahip olduğu en avantajlı aktif piyasada anılan araca (diğer bir ifadeyle, finansal aracı değiştirmeden veya farklı bir şekilde sunmadan) ilişkin olarak raporlama dönemi sonu itibariyle yapılacak bir işlemin fiyatına ulaşmaktır. Diğer taraftan işletme, söz konusu piyasada alınıp satılan araçlar ile değerlemesi yapılan finansal araç arasındaki karşı tarafın kredi riskine ilişkin farklılıkları yansıtmak amacıyla en avantajlı piyasadaki fiyatı düzeltir. Aktif bir piyasada yayımlanmış bir fiyat kotasyonunun varlığı, gerçeğe uygun değer en iyi göstergesidir ve finansal varlık veya finansal borçların ölçümünde bu değerler kullanılır.

B5.4.4 Elde tutulan bir varlık veya yüklenilecek bir borç için uygun olan kayıtlı piyasa fiyatı, genellikle, cari alış fiyatıdır; edinilecek bir varlık veya elde tutulan bir borç için ise satış fiyatıdır. İşletmenin birbirlerinin piyasa risklerini mahsup eden varlık ve borçlarının bulunması durumunda, ortalama piyasa fiyatları birbirini mahsup eden risk pozisyonlarının gerçeğe uygun değerlerinin tespiti sırasında baz alınabilir ve alış veya satış fiyatından uygun olanı net açık pozisyonun gerçeğe uygun değerinin tespitinde kullanılır. Cari alış ve satış fiyatlarının bulunmaması durumunda, en yakın tarihli işlemin fiyatı, söz konusu işlemde bu yana ekonomik koşullarda önemli bir değişiklik oluşmamış olduğu sürece cari gerçeğe uygun değere ilişkin bir gösterge oluşturur. En yakın tarihli işlemin gerçekleştirildiği günden bu yana ekonomik koşullarda değişiklik olmuşsa (örneğin kurumsal bir şirket tahvilinin en son ilan edilen fiyatının ardından risksiz faiz oranlarında

değişiklik olması durumunda), varsa benzer finansal araçlar için geçerli olan cari fiyatlar ya da oranlar referans alınmak suretiyle gerçeğe uygun değer koşullarda meydan gelen değişimleri yansıtması sağlanır. Benzer şekilde işletmenin, son işlem fiyatının gerçeğe uygun değeri yansıtmadığını kanıtlaması durumunda (örneğin anılan fiyat işletmenin, yapmaya zorlandığı bir işlem, zorunlu tasfiye ya da satış esnasında elde edeceği veya ödeyeceği tutarı yansıttığı durumda), söz konusu fiyatta gerekli düzeltmeler yapılır. Bir finansal araç portföyünün gerçeğe uygun değeri, ilgili araçların birim sayısının bunlara ilişkin kayıtlı piyasa fiyatlarıyla çarpımına eşittir. Finansal aracın bütününe ilişkin yayımlanmış bir fiyat kotasyonu bulunmamasıyla birlikte finansal aracın bileşenlerine ilişkin aktif bir piyasanın bulunduğu durumlarda, gerçeğe uygun değer, bileşenlere ilişkin piyasa fiyatları esas alınarak tespit edilir.

- B5.4.5 Aktif piyasada bir oranın (fiyattan ziyade) kayıtlı bulunduğu durumlarda, söz konusu oran gerçeğe uygun değer tespitinde kullanılan değerlendirme yöntemine girdi olarak kullanılır. Piyasada kayıtlı oranın finansal aracın değerlendirilmesinde piyasa katılımcılarının dikkate alacakları kredi riskini veya diğer faktörleri içermediği durumlarda, bu faktörler göz önüne alınarak gerekli düzeltme işlemleri yapılır.

Aktif piyasanın bulunmaması: değerlendirme yöntemi

- B5.4.6 Finansal araçla ilgili aktif bir piyasanın bulunmaması durumunda, gerçeğe uygun değer bir değerlendirme yöntemi kullanılmak suretiyle tespit edilir. Değerleme yöntemleri, varsa ilgili araçla büyük ölçüde benzer olan başka bir araca ilişkin olarak karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli taraflar arasında yapılan işlemlerdeki gerçeğe uygun değer referans alınmasını, indirgenmiş (iskonto edilmiş) nakit akışları analizini ve opsiyon fiyatlama modellerini içerir. Finansal aracın fiyatlandırılmasında piyasa katılımcıları tarafından müştereken kullanılmakta olan bir değerlendirme yönteminin bulunduğu ve anılan yöntemin güncel piyasa işlemlerinde oluşan fiyatların güvenilir bir tahminini sağladığının kanıtlandığı durumlarda, gerçeğe uygun değer tespitinde söz konusu yöntem kullanılır.
- B5.4.7 Bir değerlendirme yönteminin kullanılmasındaki amaç, olağan işletme faaliyetleri gereğince yapılmasına ihtiyaç duyulan ve karşılıklı pazarlık ortamında gerçekleştirilen bir takas işleminde ölçüm tarihi itibarıyla oluşacak fiyatın tespitidir. Gerçeğe uygun değer, piyasa girdilerini olabildiğince fazla, işletmeye özgü girdileri ise olabildiğince az kullanan bir değerlendirme yöntemi aracılığıyla tahmin edilir. Bir değerlendirme yönteminin, (a) ilgili aracın piyasa tarafından nasıl fiyatlandırılacağını makul ölçüde yansıtması ve (b) kullandığı

girdilerin, piyasa beklentileri ile araçta bulunan risk-getiri faktörlerinin düzeyini makul ölçüde içermesi durumunda, gerçekçi bir gerçeğe uygun değer tahminiyle sonuçlanması beklenir.

- B5.4.8 Bu nedenle, bir değerlendirme yönteminin (a) fiyatın oluşumu sırasında piyasa katılımcılarının göz önünde bulunduracakları unsurları içermesi ve (b) finansal araçların fiyatlandırılması konusunda genel kabul gören ekonomik yöntemlerle tutarlılık arz etmesi gerekir. Kullanılan değerlendirme yöntemi düzenli olarak gözden geçirilir ve değeri değerlendirme yöntemi kullanılmak suretiyle tespit edilen araca ilişkin gözlenebilen her türlü cari piyasa işlemindeki fiyatlar (değiştirilmeksizin ya da farklılaştırılmaksızın) ve gözlenebilen her türlü piyasa verisi kullanılmak suretiyle yöntemin geçerliliği test edilir. Piyasa verileri, tutarlı bir biçimde, ilgili finansal aracın ihraç edildiği veya satın alındığı piyasayla aynı piyasadan elde edilir. Bir finansal aracın ilk muhasebeleştirilmesi sırasındaki gerçeğe uygun değerinin en iyi göstergesi, söz konusu aracın gerçeğe uygun değerinin aynı araca ilişkin gözlenebilen diğer cari piyasa işlemleriyle kanıtlanmadığı veya içerdiği değişkenlerin tamamı sadece gözlemlenebilen piyasalardaki verilerden oluşan bir değerlendirme yöntemine dayandırılmadığı sürece işlem fiyatıdır (diğer bir ifadeyle, alınan veya ödenen bedelin gerçeğe uygun değeridir).
- B5.4.9 Finansal varlık veya borcun sonraki ölçümleri ve ilk muhasebeleştirme sonrası ortaya çıkan kazanç veya kayıpların muhasebeleştirmeleri, bu Standardın hükümleriyle tutarlı olmalıdır. B5.4.8 Paragrafının uygulanması, finansal varlık veya borcun ilk muhasebeleştirilmesi sırasında hiçbir kazanç veya kayıp muhasebeleştirilmemesi ile sonuçlanmış olabilir. Bu tür bir durumda, bu Standart, ilk muhasebeleştirme sonrasında, sadece fiyatın belirlenmesi sırasında piyasa katılımcılarınca göz önünde bulundurulacak bir unsurda (zamanı da içeren) meydana gelen değişimden kaynaklanan kazanç veya kayıpların muhasebeleştirilmesini gerektirir.
- B5.4.10 Bir finansal varlığın ilk baştaki edinimi veya oluşumu ya da finansal bir borcun ilk baştaki yüklenimi, ilgili finansal aracın gerçeğe uygun değerinin tespit edilmesine dayanak teşkil eden bir piyasa işlemidir. Özellikle, ilgili finansal aracın bir borçlanma aracı (kredi gibi) olması durumunda, söz konusu aracın gerçeğe uygun değeri, edinim veya oluşum tarihindeki piyasa koşulları ile cari piyasa koşullarının ya da benzeri borçlanma araçları (diğer bir ifadeyle, geriye kalan vadesi, nakit akışlarının yapısı, para birimi, kredi riski, teminat ve faiz oranları açısından benzer olan) için işletme veya diğerleri tarafından uygulanan faiz oranlarının referans alınması suretiyle belirlenir. Buna alternatif olarak, ilgili borçlanma aracının ihracının ardından

borçlunun kredi riskinde ve uygulanan faiz oranı farklarında (credit spread) herhangi bir değişiklik meydana gelmediği durumlarda, cari piyasa faiz oranı, faiz oranı farklarının sabit tutulması durumunda ilgili borçlanma aracındakinden daha iyi bir kredi kalitesini yansıtan gösterge bir faiz oranında borcun oluşum tarihinden itibaren meydana gelen değişimlere göre düzeltilmek suretiyle tahmin edilebilir. En son piyasa işleminden bu yana koşulların değişmiş olması durumunda, değerlemeye tabi finansal aracın gerçeğe uygun değerinde bu nedenle oluşan değişim, benzer finansal araçlara ilişkin fiyat ve oranlar referans alınmak ve değerlendirilen araçla olan farklılıklara göre ilgili fiyat ve oranlar düzeltilmek suretiyle tespit edilir.

B5.4.11 Her ölçüm tarihinde aynı bilgilere ulaşılamayabilir. Örneğin, işletmenin piyasada aktif olarak işlem görmeyen bir borçlanma aracını kredi olarak vermesi veya edinmesi durumunda, gerçekleştirilen işlemin fiyatı aynı zamanda piyasa fiyatını da gösterir. Ancak bir sonraki ölçüm tarihinde yeni bir işleme ilişkin herhangi bir bilgi bulunmayabilir ve işletme, piyasa faiz oranlarının genel düzeyini tespit edebilecek olmasına rağmen piyasa katılımcılarının anılan tarih itibarıyla ilgili aracı fiyatlandırmaları durumunda göz önüne alacakları kredi veya diğer risklerin düzeyini bilemeyebilir. İşletme, cari işlemlere ilişkin bilgisi bulunmaması sebebiyle, bugünkü değer hesaplamalarında kullanılacak iskonto oranının tespiti için gerekli olan temel faiz oranlarının üzerindeki faiz farklarını da tespit edemeyebilir. Bu durumda, aksine ilişkin bir kanıt bulunmadığı sürece, kredinin kullanıldığı tarihten bu yana ilgili faiz oranı farklarında hiçbir değişim meydana gelmediğinin varsayılması uygun olacaktır. Ancak, işletmenin, bu tür faktörlerde bir değişim olduğunu gösteren bir delil bulunup bulunmadığının tespitine yönelik makul ölçüde çaba sarf etmesi beklenir. Değişimin olduğu yönünde bir kanıt bulunması durumunda, işletme, anılan değişimin etkilerini finansal aracın gerçeğe uygun değerinin belirlenmesi sırasında dikkate alır.

B5.4.12 İndirgenmiş (iskonto edilmiş) nakit akışı analizinin kullanılması sırasında, finansal aracın kredi kalitesi, sözleşme faiz oranının sabitlendiği geriye kalan dönem, anaparanın ödenmesine kalan dönem ve ödemelerin yapılacağı para birimi de dahil olmak üzere, büyük ölçüde aynı koşul ve özelliklere sahip finansal araçların halihazırdaki getiri oranlarına eşit bir veya birden fazla iskonto oranı kullanılır. Açıklanmış bir faiz oranı bulunmayan kısa dönemli alacak ve borçlar, indirgenmelerinin etkisinin önemsiz olması durumunda orijinal fatura tutarlarından ölçülebilir.

Değerleme yöntemlerine ilişkin girdiler

B5.4.13 Bir finansal aracın gerçeğe uygun değerinin tahmin edilmesinde kullanılması uygun olan yöntem, aracın gerçeğe uygun değerini etkileme olasılığı bulunan piyasa koşulları ve diğer unsurlar hakkında gözlemlenebilen piyasa verilerini içermelidir. Bir finansal aracın gerçeğe uygun değeri, aşağıdaki unsurlardan bir veya birden fazlasına (ve belki de başka unsurlara) dayandırılmış olacaktır:

- (a) *Paranın zaman değeri (diğer bir ifadeyle, temel veya risksiz faiz oranı).* Temel faiz oranları, genellikle, devlet tahvillerinin gözlenebilen fiyatlarından elde edilebilir ve çoğunlukla finansal yayınlarda yer alır. Bu tür oranlar, genellikle, öngörülen nakit akışlarının beklenen zamanlamalarına göre farklı zaman aralıklarını içeren faiz oranı getiri eğrisi boyunca farklılık gösterirler. Pratikliğinden ötürü LIBOR veya swap oranı gibi, genel kabul görmüş ve istendiğinde elde edilebilir olan bir oranı gösterge oran olarak alınabilir (LIBOR, risksiz bir faiz oranı olmadığından, gösterge faiz oranındaki kredi riskinin, değerlemesi yapılan finansal aracın kredi riskiyle karşılaştırılması suretiyle gösterge oranda gerekli düzeltmeler yapılır). Bazı ülkelerde, devlet tahvilleri büyük bir kredi riski taşıyor olabilirler ve anılan ülkelerin para biriminden ihraç edilen araçlar için gösterge olarak alınabilecek durağan bir temel faiz oranı sağlamayabilirler. Bu ülkelerdeki bazı işletmeler, devletten daha yüksek bir kredi derecesine ve daha düşük borç oranına sahip olabilirler. Bu durumda temel faiz oranlarının ilgili ülkenin para biriminden çıkarılan en yüksek dereceli şirket tahvillerinin göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi daha uygun olabilir.
- (b) *Kredi riski.* Kredi riskinin gerçeğe uygun değere olan etkisi (diğer bir ifadeyle, temel faiz oranının üzerindeki kredi riskinden kaynaklanan risk primi) alım satımı yapılan ve farklı kredi kalitesine sahip bulunan araçlara ilişkin gözlemlenebilir piyasa fiyatlarından ya da kredi verenlerin farklı kredi derecelerine sahip krediler için uyguladıkları gözlemlenebilir faiz oranlarından elde edilebilir.
- (c) *Döviz fiyatları.* Birçok para birimine ilişkin aktif bir döviz piyasası bulunur ve fiyatlar finansal yayınlarda günlük olarak duyurulur.
- (d) *Ticari mal fiyatları.* Birçok ticari malın gözlemlenebilen bir piyasa fiyatı bulunur.

- (e) *Özkaynağa dayalı finansal araç fiyatları.* İşlem görmekte (alınıp satılmakta) olan özkaynağa dayalı finansal araçlardan bazılarının fiyatları (ve fiyat endeksleri), ilgili oldukları piyasalardan rahatlıkla elde edilebilir. Gözlemlenebilir fiyatları bulunmayan özkaynağa dayalı finansal araçların cari piyasa fiyatları ise bugünkü değeri esas alan çeşitli yöntemlerin kullanılması suretiyle belirlenebilir.
- (f) *Dalgalanma (diğer bir ifadeyle, finansal aracın veya başka bir kalemin fiyatında oluşacak gelecekteki değişimlerin büyüklüğü).* Aktif olarak alınıp satılmakta olan kalemlerin dalgalanma düzeyleri, normalde tarihi piyasa verilerinden veya cari piyasa fiyatlarındaki dalgalanmalardan makul bir biçimde tahmin edilebilir.
- (g) *Peşin ödeme riski ve geri ödeme riski.* Finansal varlıklara ilişkin olarak yapılması beklenen peşin ödemeler ile finansal borçlara ilişkin olarak yapılması beklenen geri ödemeler tarihi veriler esas alınmak suretiyle tahmin edilebilir (karşı tarafça geri ödenmesi talep edilebilecek finansal borçların gerçeğe uygun değeri, geri ödeme tutarının bugünkü değerinden az olamaz – bakınız: 5.4.3 Paragrafı).
- (h) *Finansal varlık veya finansal borçlara ilişkin olarak verilen hizmetlerin maliyeti.* İlgili hizmetlerin maliyeti, diğer piyasa katılımcıları tarafından ödenen cari ücretlerle karşılaştırılmak suretiyle tahmin edilebilir. Bir finansal borç veya varlığa ilişkin olarak verilen hizmetin maliyetinin önemli bir tutara tekabül etmesi ve diğer piyasa katılımcılarının da benzer maliyetlerle karşılaşacak olmaları durumunda, ihraççı, ilgili finansal varlık veya finansal borcun gerçeğe uygun değerinin belirlenmesinde söz konusu maliyetleri dikkate alır. Gelecekte ücret elde edilmesine yönelik sözleşmeden doğan hakkın başlangıçtaki gerçeğe uygun değeri, sözü edilen gelecekteki ücretlerin ve ilgili maliyetlerin bunlara ilişkin piyasa emsalleriyle benzeşmediği durumlar haricinde, anılan ücretlerin maliyetine eşittir.

Borsaya kayıtlı olmayan özkaynağa dayalı finansal araçlara yapılan yatırımlar (ve sözü edilen yatırımlara ilişkin olup borsaya kayıtlı olmayan özkaynağa dayalı finansal araçların teslimiyle ifa edilecek sözleşmeler)

B5.4.14 Özkaynağa dayalı finansal araçlara yapılan tüm yatırımlar ve söz konusu finansal araçlarla ilgili sözleşmeler, gerçeğe uygun değerleri üzerinden ölçülmelidir. Ancak, bazı istisnai durumlarda, maliyet, gerçeğe uygun değer belirlenmesine ilişkin uygun bir tahmin yöntemi olabilir. Söz konusu durum,

gerçeğe uygun değerin belirlenmesine ilişkin yeterli düzeyde yakın zamanlı bilgi bulunmaması ya da gerçeğe uygun değerin birden fazla yöntemle ölçülebilmesi ve bu yöntemler arasında maliyetin gerçeğe uygun değer tahminini en iyi şekilde yansıtırıyor olması durumunda mümkün olabilir.

B5.4.15 Maliyetin gerçeğe uygun değeri yansıtmayabileceği durumlara ilişkin göstergeler aşağıdaki gibidir:

- (a) Bütçeler, plânlar veya şirket için önemli olan gelişmeler ile karşılaştırıldığında yatırım yapılan kurumun performansında önemli bir değişim olması.
- (b) Yatırım yapılan kurumun teknik ürün hedeflerinin başarılabacağına ilişkin beklentilerin değişmesi.
- (c) Yatırım yapılan kurumun özkaynağına, ürünlerine veya muhtemel ürünlerine ilişkin piyasada önemli bir değişiklik olması.
- (d) Küresel ekonomide ya da yatırım yapılan kurumun faaliyeti gösterdiği ekonomik çevrede önemli bir değişiklik olması.
- (e) Karşılaştırılabilir işletmelerin performansında ya da piyasa genelinde ortaya konan değerlerde önemli bir değişiklik olması.
- (f) Yatırım yapılan kurumun, hile, ticari anlaşmazlıklar, ihtilaf, işletme yönetiminde ya da stratejisinde meydana gelen değişiklikler gibi içsel sorunlarının bulunması.
- (g) Yatırım yapılan kurumun özkaynakları ile ilgili olarak, doğrudan kurum tarafından yapılan (yeni bir hisse senedi ihracı gibi) veya üçüncü kişiler arasında gerçekleştirilen işlemlerden elde edilen kanıtlar.

B5.4.16 B5.4.15 Paragrafında yer alan liste, olası her türlü durumu kapsamamaktadır. Bir işletme tarafından yatırım yapılan kurumun performansı ve faaliyetlerine ilişkin olarak ilk muhasebeleştirme tarihinden sonra ulaşılabilen tüm bilgi kullanılabilir. Her türlü ilgili unsurun mevcut olması halinde, maliyet gerçeğe uygun değerin bir göstergesi olmayabilir. Bu tür durumlarda, gerçeğe uygun değerin tahmin edilmesi gerekir.

B5.4.17 Borsaya kayıtlı özkaynağa dayalı finansal araçlardaki (veya borsaya kayıtlı özkaynağa dayalı araçlara ilişkin sözleşmelerdeki) yatırımlar açısından maliyet, hiçbir zaman gerçeğe uygun değere ilişkin en iyi tahmin olamaz.

Kazanç ve kayıplar (Bölüm 5.7)

- B5.7.1 5.4.4 Paragrafı, alım satım amacıyla elde tutulmayan özkaynağa dayalı bir finansal araca yapılan yatırımın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimlerin diğer kapsamlı gelirden sunulması için geri dönülemeyecek bir seçim yapılmasına izin vermektedir. Söz konusu seçim, her bir finansal araç için ayrı ayrı yapılır (örneğin; her hisse için ayrı ayrı). Diğer kapsamlı gelirden sunulan tutarlar, sonraki dönemlerde kâr veya zarara transfer edilemez. Ancak, birikimli kazanç veya kayıplar özkaynağa transfer edilebilir. Bu tür yatırımlardan sağlanan temettüler, açıkça yatırımın maliyetinin bir kısmının geri kazanımını göstermedikçe, “TMS 18 Hasılat” Standardı uyarınca kâr veya zararda muhasebeleştirilir.
- B5.7.2 “TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri” Standardı, TMS 21 uyarınca parasal kalem olarak nitelendirilen ve yabancı para cinsinden gösterilen finansal varlıklara uygulanır. TMS 21, parasal varlıklardan kaynaklanan kur kazanç veya kayıplarının, kâr veya zararda muhasebeleştirilmesini gerektirir. Bu durumun bir istisnası; nakit akış riskinden (bakınız: TMS 39’un 95-101 Paragrafları) veya net yatırım riskinden korunma (bakınız: TMS 39’un 102 nci Paragrafı) işleminde finansal riskten korunma (hedging) aracı olarak sınıflanan parasal kalemlerdir.
- B5.7.3 5.4.4 Paragrafı, alım satım amacıyla elde tutulmayan özkaynağa dayalı bir finansal araca yapılan yatırımın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimlerin diğer kapsamlı gelirden sunulması için geri dönülemeyecek bir seçim yapılmasına izin vermektedir. Bu tür bir yatırım parasal kalem değildir. Dolayısıyla, 5.4.4 Paragrafı uyarınca diğer kapsamlı gelirden sunulan kazanç veya kayıp, ilişkili her türlü yabancı para unsurunu da içerir.
- B5.7.4 Türev olmayan parasal bir varlık ile türev olmayan parasal bir borç arasında finansal riskten korunma amaçlı bir ilişki varsa, söz konusu finansal araçların yabancı para unsurundan kaynaklanan değişiklikler kâr veya zarara yansıtılır.

Gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılan borçlar

- B5.7.5 Bir finansal borç gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırıldığında, finansal borca ilişkin kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin diğer kapsamlı gelirden sunulmasının kâr veya zararda yanlış muhasebe eşleşmeleri yaratıp yaratmadığının ya da kâr ya da zarardaki yanlış muhasebe eşleşmelerini artırıp artırmadığının belirlenmesi gerekir. Finansal borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin diğer kapsamlı gelire yansıtılması, kâr veya zarara yansıtıldığı duruma göre kâr

veya zararda daha fazla yanlış muhasebe eşleşmesine neden oluyorsa, söz konusu değişiklik etkilerinin diğer kapsamlı gelire yansıtılmasının kâr veya zararda yanlış muhasebe eşleşmeleri yarattığı ya da kâr veya zarardaki yanlış muhasebe eşleşmelerini artırdığı sonucuna varılır.

- B5.7.6 Bu belirlemenin yapabildiği için, finansal borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin kâr veya zarara yansıtılması durumunda, kâr veya zarardaki değişimin, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen diğer bir finansal aracın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişikliklerle dengelenmesinin beklenip beklenmediğinin değerlendirilmesi gerekir. Bu tür bir beklentinin, finansal borcun özellikleri ile diğer finansal aracın özellikleri arasındaki ekonomik bir ilişkiye dayandırılması gerekir.
- B5.7.7 Söz konusu belirleme ilk muhasebeleştirme sırasında yapılır ve ilk muhasebeleştirmeden sonra yeni değerlendirmeler yapılmaz. Uygulama açısından, işletmelerin yanlış muhasebe eşleşmelerine yol açan tüm varlık ve borçları eş zamanlı olarak finansal tablolara yansıtılmış olmaları gerekmez. İlk muhasebeleştirmenin yapıldığı tarihte, geriye kalan işlemlerin gerçekleşeceğinin muhtemel olması durumunda makul bir gecikmeye müsaade edilir. Finansal borca ilişkin kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin diğer kapsamlı gelirden sunulmasının kâr veya zararda yanlış muhasebe eşleşmeleri yaratıp yaratmadığının ya da kâr ya da zarardaki yanlış muhasebe eşleşmelerini artırıp artırmadığının belirlenmesi sırasında kullanılan yöntem tutarlı bir şekilde uygulanmalıdır. Ancak, gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak sınıflandırılan finansal borcun özellikleri ile diğer finansal aracın özellikleri arasında farklı ekonomik ilişkiler söz konusu olduğunda, yapılacak belirlemede farklı yöntemler kullanılabilir. TFRS 7 finansal tablo dipnotlarında bu belirlemenin yapılmasında kullanılan yöntemle ilişkin niteliksel açıklamaların yapılmasını gerektirmektedir.
- B5.7.8 Bu tür yanlış muhasebe eşleşmelerinin yaratıldığı ya da artırıldığı durumlarda, gerçeğe uygun değerde meydana gelen tüm değişiklikler (borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkileri de dahil olmak üzere), kâr veya zarara yansıtılmalıdır. Bu tür yanlış muhasebe eşleşmelerinin yaratılmadığı ya da artırılmadığı durumlarda ise, borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin diğer kapsamlı gelirden sunulması gerekir.

- B5.7.9 Diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilen tutarlar daha sonra kâr veya zarara aktarılamaz. Ancak birikmiş kazanç veya kayıpların başka bir özkaynak kalemine aktarımı yapılabilir.
- B5.7.10 Bu Paragrafta yer alan örnek, finansal borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin diğer kapsamlı gelirden sunulması durumunda, kâr veya zararda yanlış muhasebe eşleşmelerinin yaratılacağı bir durumu tanımlamaktadır. Bir banka, müşterilerine ipotekli krediler (mortgage kredileri) vermekte ve eş özelliklere (örneğin, tutar, geri ödeme şekli, koşullar ve uygulanan para birimi açılarından) sahip tahviller satarak bu kredilere kaynak sağlamaktadır. Verilen kredilerin sözleşmeye bağlı koşullarına göre, müşterinin, krediye karşılık gelen tahvili gerçeğe uygun değeri üzerinden satın alarak ve bu tahvili bankaya teslim ederek borcunu erken ödemesi (krediyi kapatması) mümkündür. Sözleşmeye bağlı bu erken ödeme hakkının bir sonucu olarak, tahvilin kredi kalitesinin bozulduğu (ve bunun sonucu olarak bankanın borcunun gerçeğe uygun değerinin azaldığı) bir durumda bankanın verdiği kredinin (bankanın varlığının) gerçeğe uygun değerinde de azalma olacaktır. Varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişim, krediye karşılık gelen tahvili gerçeğe uygun değeri (bu örnekte azalmış olan) üzerinden satın alarak ve bankaya teslim ederek borcunu erken ödemesine imkan sağlayan müşterinin sözleşmeye bağlı hakkını yansıtmaktadır. Bu nedenle, borcun (tahvilin) kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkileri, kâr veya zararda, finansal varlığın (kredinin) gerçeğe uygun değerinde meydana gelen eş zamanlı değişikliklerle dengelenecektir. Böyle bir durumda borcun kredi riskinde meydana gelen değişiklikler diğer kapsamlı gelirden sunulursa, kâr veya zararda yanlış bir muhasebe eşleşmesi yaratılmış olur. Bu nedenle banka, borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen tüm değişiklikleri (borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerinin etkileri de dahil) kâr veya zarara yansıtmalıdır.
- B5.7.11 B5.7.10 Paragrafında yer alan örnekte, borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkileri ile finansal varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikler arasında sözleşmeyle kurulmuş (krediye karşılık gelen tahvili gerçeğe uygun değeri üzerinden satın alarak ve bankaya teslim ederek borcunu erken ödemesine imkan sağlayan sözleşmeye bağlı bir hakkın sonucu olarak kurulan) bir ilişki vardır. Ancak, sözleşmeyle kurulmuş bir ilişki olmadığında da, yanlış muhasebe eşleştirmeleri ortaya çıkabilir.
- B5.7.12 5.7.7 ve 5.7.8 Paragraflarında yer verilen hükümlerin uygulanması açısından, yanlış muhasebe eşleşmelerine münferiden, finansal borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin belirlenmesinde kullanılan ölçüm

yöntemleri neden olmaz. Kâr veya zarardaki yanlış muhasebe eşleşmeleri sadece, borcun kredi riskinde (TFRS 7’de tanımlandığı şekliyle) meydana gelen değişikliklerin etkilerinin diğer bir finansal aracın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişikliklerle dengelenmesi beklendiğinde ortaya çıkar. Nedeni sadece kullanılan ölçüm yöntemi olan (başka bir ifadeyle borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin gerçeğe uygun değerinde meydana gelen diğer değişikliklerden ayrıştırılamaması nedeniyle ortaya çıkan) yanlış muhasebe eşleşmeleri, 5.7.7 ve 5.7.8 Paragrafları uyarınca yapılacak sunum şeklinin belirlenmesinde etkili değildir. Örneğin, bir işletme bir finansal borcuna ilişkin kredi riskinde meydana gelen değişiklikleri likidite riskinde meydana gelen değişikliklerden ayırtıramayabilir. Gerçeğe uygun değerlerinde meydana gelen tüm değişikliklerin kâr veya zarara yansıtıldığı finansal varlıkların ölçümünde likidite riskinde meydana gelen değişiklikler dikkate alınmış olabileceğinden, işletmenin her iki unsurun toplam etkisini (finansal borç açısından) diğer kapsamlı gelirden sunması durumunda yanlış muhasebe uyumsuzlukları ortaya çıkabilir. Ancak, bu tür bir yanlış muhasebe eşleşmesi, kâr veya zararın diğer finansal aracın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişikliklerle dengelenmesinden değil (B5.7.6 Paragrafında belirtildiği gibi) ölçüm sırasında yaşanan bir sorundan kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, bu nedenle ortaya çıkan bir eşleşmesi 5.7.7 ve 5.7.8 Paragrafları uyarınca yapılacak sunum şeklinin belirlenmesinde etkili değildir.

“Kredi riskinin” anlamı

- B5.7.13 TFRS 7 kredi riskini “finansal aracın taraflarından birinin yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle diğer tarafta finansal bir kayıp/zarar meydana gelmesi riski” olarak tanımlar. 5.7.7(a) Paragrafında yer alan hüküm, ihraç edenin belli bir borç için yükümlülüğünü yerine getirememesi ile ilgili bir risktir. Söz konusu riskin ihraç edenin kredi değerliliği ile ilgisi olması gerekmez. Örneğin, bir işletme tarafından aksi belirtilmedikçe aynı niteliklere sahip olan teminata bağlanmış ve teminata bağlanmamış borç ihraç edildiğinde, her iki borca ilişkin kredi riski aynı işletme tarafından ihraç edilmiş olmalarına rağmen farklı olacaktır. Teminata bağlanmış borcun kredi riski teminata bağlanmamış borcun kredi riskinden düşük olacaktır. Teminata bağlanmış borca ilişkin kredi riski sifira yakın olabilir.
- B5.7.14 5.7.7(a) Paragrafındaki hükmün uygulanması açısından, kredi riski varlığa özgü performans riskinden farklıdır. Varlığa özgü performans riski, belli bir yükümlülüğün yerine getirilememesi riskinden ziyade, tek bir varlığın ya da

varlıklar grubunun yetersiz bir performans göstermesi (ya da hiçbir performans gösterememesi) ile ilgili bir risktir.

B5.7.15 Aşağıda varlığa özgü performans riskine ilişkin örnekler yer almaktadır:

- (a) Yatırımcılara ödenecek olan tutarın, belli varlıkların performansı esas alınarak sözleşmeye bağlı olarak belirlendiği birim birleştirici özelliği bulunan borç. Söz konusu birim birleştirici özelliğinin anılan borcun gerçeğe uygun değeri üzerindeki etkisi kredi riski değil, varlığa özgü performans riskidir.

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28’i (2011 Versiyonu) Erken Uygulamayan İşletmeler TFRS 9’un (2011 Versiyonu) B5.7.15 Paragrafının (b) bendini aşağıdaki şekilde uygular]

- (b) Özel amaçlı bir işletme (ÖAİ) tarafından aşağıdaki özelliklere sahip olarak ihraç edilen bir borç. ÖAİ yasal açıdan farklı bir statüdedir ve bu sayede ÖAİ’nin iflas etmesi durumunda bile işletmedeki varlıklar sadece yatırımcıların menfaatleri açısından koruma altına alınmıştır. ÖAİ diğer başka işlemlere girmez ve ÖAİ’deki varlıklar ipotek altına alınamaz. Yalnızca koruma altına alınmış olan varlıkların nakit yarattığı durumlarda ÖAİ yatırımcılarına ödeme yapılır. Bu yüzden, borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimler öncelikle varlıkların gerçeğe uygun değerlerindeki değişimi yansıtır. Varlıkların performansının borcun gerçeğe uygun değeri üzerindeki etkisi kredi riski değil, varlığa özgü performans riskidir.

[Not: 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 (2011 Versiyonu) ve TMS 28’i (2011 Versiyonu) Erken Uygulayan İşletmeler TFRS 9’un (2011 Versiyonu) B5.7.15 Paragrafının (b) bendini aşağıdaki şekilde uygular]

- (b) Bir yapısal işletme tarafından aşağıdaki özelliklere sahip olarak ihraç edilen bir borç. İşletme yasal açıdan farklı bir statüdedir ve bu sayede işletmenin iflas etmesi durumunda bile işletmedeki varlıklar sadece yatırımcıların menfaatleri açısından koruma altına alınmıştır. İşletme diğer başka işlemlere girmez ve işletmedeki varlıklar ipotek altına alınamaz. Yalnızca koruma altına alınmış olan varlıkların nakit yarattığı durumlarda işletmenin yatırımcılarına ödeme yapılır. Bu yüzden, borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişimler öncelikle varlıkların gerçeğe uygun değerlerindeki değişimi yansıtır. Varlıkların performansının borcun gerçeğe uygun değeri üzerindeki etkisi kredi riski değil, varlığa özgü performans riskidir.

Kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerinin belirlenmesi

B5.7.16 5.7.7(a) Paragrafındaki hüküm uygulanırken, bir finansal borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve söz konusu borcun kredi riskindeki değişikliklerle ilişkilendirilebilen değişiklik tutarı:

- (a) Borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve piyasa riskine neden olan piyasa koşullarındaki değişikliklerle ilişkilendirilemeyen değişiklik tutarı olarak (bakınız: B5.7.17 ve B5.7.18 Paragrafları) ya da
- (b) Borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve söz konusu borcun kredi riskindeki değişikliklerle ilişkilendirilebilen değişiklik tutarını daha doğru bir şekilde sunacağına inanılan alternatif bir yöntem kullanılarak

belirlenir.

B5.7.17 Piyasa riskine neden olan piyasa koşullarındaki değişiklikler; gözlemlenen (gösterge) faiz oranında, diğer bir işletmenin finansal araçlarının fiyatında, mal fiyatında, döviz kuru veya bir fiyat ya da oran endeksinde meydana gelen değişiklikleri içerir.

B5.7.18 Bir borçla ilgili olarak piyasa koşullarında meydana gelen tek önemli değişiklik gözlemlenen (gösterge) faiz oranındaki değişiklik ise, B5.7.16(a) Paragrafındaki tutar aşığıdaki şekilde tahmin edilebilir:

- (a) İlk olarak, borcun dönem başı iç getiri oranı, söz konusu borcun dönem başı gerçeğe uygun değeri ile sözleşmeye bağlı nakit akışları kullanılarak hesaplanır. İç getiri oranının finansal araca özgü bileşenine ulaşmak amacıyla bulunan bu orandan, dönem başına ait gözlemlenen (gösterge) faiz oranı çıkartılır.
- (b) Daha sonra, borçla ilgili nakit akışlarının bugünkü değeri, söz konusu borca ilişkin sözleşmeye bağlı nakit akışlarının dönem sonu tutarları ve (i) dönem sonuna ait gözlemlenen (gösterge) faiz oranı ile (a) bendinde belirlenen iç getiri oranının finansal araca özgü bileşeninin toplamına eşit bir iskonto oranı kullanılarak hesaplanır.
- (c) Söz konusu borcun dönem sonundaki gerçeğe uygun değeri ile (b) bendinde belirlenen tutar arasındaki fark, gözlemlenen (gösterge) faiz oranında meydana gelen değişikliklerle ilişkilendirilemeyen bir gerçeğe uygun değer değişikliğidir. Bu tutar, 5.7.7(a) Paragrafı uyarınca diğer kapsamlı gelirden sunulur.

- B5.7.19 B5.7.18 Paragrafındaki örnekte, gerçeğe uygun değerde meydana gelen ve söz konusu finansal aracın kredi riskinde ya da gözlemlenen (gösterge) faiz oranlarında meydana gelen değişiklikler dışındaki faktörlerden kaynaklanan değişikliklerin önemli olmadığı varsayılır. Bu yöntem, gerçeğe uygun değerde meydana gelen ve diğer faktörlerden kaynaklanan değişikliklerin önemli olduğu durumlarda uygun olmaz. Bu tür durumlarda, söz konusu borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin etkilerini daha güvenilir bir şekilde ölçen alternatif bir yöntemin kullanılması gerekir (bakınız: B5.7.16(a) Paragrafı). Örneğin, örnekteki finansal aracın bir saklı türev ürün içermesi durumunda, söz konusu saklı türev ürünün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklik diğer kapsamlı gelirden sunulacak tutar belirlenirken 5.7.7(a) Paragrafı uyarınca kapsam dışı bırakılır.
- B5.7.20 Gerçeğe uygun değere ilişkin bütün tahminlerde olduğu gibi, borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişikliğin, söz konusu borcun kredi riskindeki değişikliklerle ilişkilendirilebilen kısmının belirlenmesinde kullanılan ölçüm yönteminde, piyasa girdileri azami seviyede kullanılmalıdır.

Yürürlük tarihi ve geçiş

Geçiş

Alım satım amaçlı elde tutulan finansal varlıklar

- B7.2.1 Bu TFRS'nin ilk uygulama tarihinde, finansal varlıkların yönetimi için oluşturulan yönetim model(ler)inin, 4.1.2(a) Paragrafında yer alan koşulu karşılayıp karşılamadığının ve bir finansal varlığın 5.7.5 Paragrafı uyarınca muhasebeleştirilmesinin uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Bu amaçla; finansal varlıkların ilk uygulama tarihinde alınmış olduğu varsayımıyla, "alım satım amacıyla elde tutulan" tanımını karşılayıp karşılamayacakları belirlenir.

Tanımlar

Türev Ürünler

- BA.1 Futures ve forward ile swap ve opsiyon sözleşmeleri türev ürünlerin tipik örnekleridir. Bir türev ürün genellikle para, hisse senedi, ağırlık, hacim veya sözleşmede belirlenen diğer ölçü birimlerinden oluşan bir tutar (türev ürün tutarı) üzerinden düzenlenir. Bununla birlikte, türev ürün, hamil ya da satıcısının (opsiyon yazıcısının) anılan türev ürün tutarını sözleşmenin başında yatırmasını veya tahsil etmesini gerektirmez. Diğer yandan, bir türev ürün, sabit bir tutarın ya da türev ürün tutarıyla ilişkisi olmayan gelecekteki bazı olaylar sonucunda değişebilecek (sözleşme konu olan kalemlerde meydana

gelen değişimle orantılı olmaksızın) bir tutarın ödenmesini gerektirebilir. Örneğin bir sözleşme, altı aylık LIBOR'un 100 baz puan artması durumunda 1.000 TL tutarında sabit bir ödemede bulunulmasını gerektirebilir. Bu tür bir sözleşme, her ne kadar bir türev ürün tutarı belirlenmemiş olsa da, türev ürün sözleşmesidir.

- BA.2 Bu Standarttaki türev ürün tanımı, sözleşme konusu kalemin teslim edilmesi suretiyle brüt ödemeler yapılarak sonlandırılacak sözleşmeleri (sabit kurlu bir borçlanma aracının satın alınmasına yönelik forward sözleşmesi gibi) içerir. İşletmeler, ödemenin nakit olarak, başka bir finansal araçla ya da finansal araçların takasıyla (bir malın gelecekteki bir tarihte sabit bir fiyattan alım satımına ilişkin bir sözleşme gibi) yapılacağı finansal olmayan bir kalemin alım satımına ilişkin bir sözleşme yapabilirler. Bu tür bir sözleşme, işletmelerin beklenen alış, satış veya kullanım gereksinimleri ile uyumlu olarak finansal olmayan bir varlığın teslimine yönelik düzenlenmediği ve elde tutulmaya devam edilmediği sürece bu Standart kapsamındadır (bakınız: 5-7 inci Paragraflar).
- BA.3 Türev ürünün tanımlayıcı özelliklerinden biri, piyasa etkenlerindeki değişimlere benzer tepki vermesi beklenen diğer türdeki sözleşmeler için gerekli olandan daha az net bir başlangıç yatırımı gerektirmesidir. Bir opsiyon sözleşmesi buna örnek olarak verilebilir; çünkü opsiyon primi, opsiyona konu olan finansal aracı elde etmek için yapılması gereken yatırımdan daha azdır. Eşit gerçeğe uygun değerlere sahip farklı para birimlerinin başlangıçta takas edilmesini gerektiren bir para swap sözleşmesi de, net başlangıç yatırımı sıfır olduğundan bu tanımı karşılar.
- BA.4 Normal yoldan alım veya satım işlemi, işlem tarihi ile teslim tarihi arasında fiyatın sabit olacağına yönelik bir taahhütte bulunulması sonucunu doğurur. Buna rağmen, ilgili taahhüdün süresinin kısıtlı olduğundan dolayı, söz konusu taahhüt, bir türev finansal araç olarak muhasebeleştirilmez. Bu Standart, bu tür normal yoldan yapılan sözleşmeler için özel muhasebeleştirme şekilleri öngörür (bakınız: 3.1.2 ve B3.1.3-B3.1.6 Paragrafları).
- BA.5 Türev ürün tanımı, sözleşme taraflarından birine özgü olmayan finansal olmayan değişkenlerden söz eder. Bunlar; belirli bir bölgedeki deprem zararları endeksini ve belirli bir şehirdeki ısı endeksini içerir. Sözleşmenin bir tarafına özgü finansal olmayan değişkenler, sözleşme taraflarından birinin sahip olduğ u bir varlığa zarar veren veya onu yok eden bir yangının ortaya çıkması ya da çıkmamasını içerir. Finansal olmayan varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelen bir değişim, sözü edilen gerçeğe uygun değerin, bu tür varlıkların sadece piyasa fiyatlarındaki değişimleri değil (finansal bir

değişken) aynı zamanda varlığın içinde bulunduğu koşulları (finansal olmayan bir değişken) da yansıması durumunda varlığın sahibine özgü sayılır. Örneğin, bir arabanın kalıntı değeri garanti edildiğinde, arabanın fiziksel durumunda değişiklik olması riskine garanti eden katlanıyorsa, arabanın kalıntı değerindeki değişim araba sahibine özgü sayılır.

Alım satım amaçlı olarak elde tutulan finansal borçlar

BA.6 Alım satım işlemi, genellikle, aktif ve sık bir biçimde gerçekleştirilen alım ve satım işlemlerini ifade eder. Alım satım amaçlı olarak elde tutulan finansal araçlar, genellikle, fiyatlardaki ya da satıcı kârındaki kısa dönemli dalgalanmalardan kâr sağlamak amacıyla kullanılır.

BA.7 Alım satım amaçlı olarak elde tutulan finansal borçlar aşağıdakileri içerir:

- (a) Finansal riskten korunma aracı olarak muhasebeleştirilmeyen türev borçlar;
- (b) Açığa satıştan kaynaklanan finansal varlıkları teslim yükümlülükleri (diğer bir ifadeyle, işletmenin ödünç almış olduğu ancak henüz mülkiyetine sahip olmadığı finansal varlıklarını satması);
- (c) Yakın dönemde geri satın almak niyetiyle yüklenilen finansal borçlar (örneğin, ihraççının gerçeğe uygun değerde oluşabilecek dalgalanmalara göre yakın zamanda geri satın alabileceği, borsada işlem gören bir borçlanma aracı) ve
- (d) Son zamanlarda kısa dönemde kâr etme konusunda belirgin bir eğilimi bulunduğu yönünde delil bulunan ve birlikte yönetilen belirli finansal araçlardan oluşan bir portföyün parçası olan finansal borçlar.

Bir borcun alım satım amaçlı faaliyetleri fonlamak amacıyla kullanılması, bu borcu tek başına alım satım amaçlı bir borç haline getirmez.